

gemeente Tynaarlo

Begroting 2022

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
1. Begroting hoofdstuk 0 t/m 8	9
2. Resultaat	51
3. Meerjarenbegroting + balans meerjarig	55
4. Algemene dekkingsmiddelen	63
5. Aanvragen nieuw beleid	65
6. Onvoorzien	71
7. Kredietaanvragen & investeringsplanning	73
8. Subsidieplafonds 2022	81
9. Reserves en voorzieningen	83
10. Financiering	87
11. Lokale heffingen	93
12. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	100
13. Bedrijfsvoering	111
14. Kapitaalgoederen	112
15. Duurzaamheid	121
16. Verbonden partijen	124
17. Grondbeleid	131
Bijlage 1: Incidentele baten en lasten	141
Bijlage 2: Mutaties in reserves	143
Bijlage 3: Verklaring verschillen tussen de begroting 2021 en 2022	153

Voorwoord

Hierbij bieden wij u de begroting 2022 aan. Dit is de laatste begroting die wij als college opstellen. Begin 2022 zullen een nieuw college en gemeenteraad aantreden. Om die reden is deze begroting beleidsarm.

Wij hebben ons als college, samen met vele anderen, de afgelopen periode ingezet om het uitvoeringsprogramma 'leef de ruimte die je krijgt' uit te voeren. In deze collegeperiode hebben we nadrukkelijk met onze inwoners, partners en instellingen beleid en uitvoering vorm willen geven. Opdat de gemeente niet alleen besluiten neemt, maar zoveel mogelijk ook de energie en kennis van de betrokkenen gebruikt maar - waar dat kan - besluiten zoveel mogelijk gedragen worden door betrokkenen. We hebben de afgelopen jaren concrete stappen gezet op tal van terreinen. Maar we zien ook dat het werk nooit af is. Sterker nog; een groot deel van waar we ons voor inzetten vraagt voortdurende aandacht en meer dan eens een lange adem. Daarom zetten we in op een sterke gemeentelijke organisatie, een sluitende begroting en het houden van grip op onze uitgaven in met name het sociaal domein.

Sterke gemeentelijke organisatie

Wij zijn bezig onze organisatie te ontwikkelen om goed in te kunnen spelen op ontwikkelingen, kansen en bedreigingen in en voor onze samenleving. Om de buitenwereld nog beter te bedienen willen we onze organisatie verder ontwikkelen. Onze dienstverlening is gericht op onze inwoners, ondernemers en instellingen. Om hen goed te bedienen is het van belang de verantwoordelijkheden laag in de organisatie te beleggen en de regelruimte te verruimen. Dit vergroot onze slagvaardigheid. Dit uitgangspunt is de basis voor de verdere ontwikkeling van de organisatie. Nu de nieuwe structuur eind 2021 zijn definitieve vorm krijgt, kan in 2022 de implementatie zijn beslag krijgen.

Sluitende begroting

Zoals inmiddels genoegzaam bekend vormt het vinden van de juiste balans tussen het invulling geven aan onze taken en verantwoordelijkheden binnen het sociaal domein en het beheersen van de kosten een grote uitdaging. Zeker omdat de hiervoor beschikbaar gestelde Rijksmiddelen ontoereikend zijn. Het collegemotto 'Leef de ruimte die je krijgt' geldt ook op dit punt. Als college hebben we deze periode voortdurend moeten zoeken naar de ruimte die we financieel hadden. De vele onzekerheden die er waren, maakten het er niet makkelijker op. Daarnaast spelen ook op andere terreinen de nodige ontwikkelingen welke aandacht en inzet van ons vragen.

Varen in de mist

Vanwege de financiële onzekerheden hebben we het bij de behandeling van de Perspectievennota gehad over 'varen in de mist'. De onzekerheden beletten een helder zicht op wat voor ons lag. Nu, een aantal maanden verder, kunnen we gelukkig constateren dat de mist enigszins is opgetrokken. De contouren van wat voor ons ligt worden helderder, we ontwaren klippen en andere ondieptes, maar ook begaanbare vaarroutes. Tegelijkertijd moeten we constateren dat er nog steeds mistbanken zijn. Een voorbeeld van een vaargeul waarvan we de diepte nog niet exact weten is de Arbitrage Jeugdzorg. Het lijkt duidelijk hoeveel extra geld we kunnen verwachten voor Jeugdzorg. Maar tegelijk zijn de precieze bedragen voor 2023 en verder afhankelijk van besluitvorming in een nieuw kabinet. We hebben in deze begroting de meevaller voor slechts 75 procent mee kunnen rekenen in het meerjarenbeeld, maar dit zal waarschijnlijk ongeveer zes ton hoger uitvallen dan nu berekend. Hetzelfde geldt voor het schrappen van de opschalingskorting, ook dit kunnen we nu nog niet meerekenen, maar we verwachten een structureel voordeel van ruim vier ton. Een voorbeeld van een dreigende klip waarvan de precieze contouren nog niet duidelijk zijn is de herverdeling van het Gemeentefonds. Gemeente Tynaarlo zal flink worden benadeeld, maar ook daarvan weten we de exacte bedragen nog niet.

Het roer over geven

Als college vinden we het jammer met deze begroting het roer aan een volgende raad over te moeten geven terwijl de mist nog niet volledig is opgetrokken. Aan de andere kant zijn we trots dat we ondanks de omstandigheden het schip op koers hebben kunnen houden en geen lading overboord hebben moeten zetten. Oftewel: we zijn genooddaakt geweest om per jaar de begroting dicht te rekenen en steeds voorzichtig te werk te gaan. Maar daarbij hebben we gelukkig steeds kunnen voorkomen dat we harder zouden bezuinigen of hogere lasten van onze inwoners zouden heffen dan

achteraf nodig zou blijken te zijn. Het resultaat is dat in Tynaarlo de voorzieningen nog steeds hoog zijn, de lasten voor onze inwoners laag en onze eigen reserves goed op peil. Wel is het voor een volgend college zaak om ook structureel voor meer zekerheid te zorgen, wanneer er meer duidelijkheid is over de financiële toekomst. Wij wensen daarom hierbij dat college alvast beter weer toe, met helder zicht, zodat een langere koers kan worden uitgezet.

Sociaal domein

Binnen het sociaal domein komen we steeds verder met het zicht en grip krijgen op onze uitgaven, bijvoorbeeld via het Dashboard Monitoring dat steeds beter wordt. Zoals afgesproken met uw raad is er daarnaast een nieuwe 'realistische begroting' voor dit beleidsterrein gemaakt, de bijbehorende cijfers worden in deze begroting voor het eerst opgenomen. Deze realistische begroting is ons nieuwe beste beeld van hoe de ontwikkeling van de kosten binnen het sociaal domein eruit zullen zien. Dit verschilt van het oude beeld, maar dat viel ook te verwachten, anders zou de 'realistische begroting' een zinloze exercitie zijn geweest. Met deze nieuwe cijfers denken we een nog beter beeld te hebben van wat ons te wachten staat. Daardoor kunnen we nu beter vooraf begroten in plaats van dat we achteraf moeten constateren dat we tekorten hebben. Zoals verwacht blijft er een stijgende trend zichtbaar, maar we werken aan het keren van die trend.

Door een samenloop van omstandigheden (personele wisselingen, maar ook externe factoren zoals het Wmo-abonnementstarief en volumegroei) moeten we helaas voorzichtigheidshalve in deze begroting een deel van het Maatregelenpakket 2.0 Sociaal Domein als niet realiseerbaar voor 2022 opnemen, maar we blijven ons volop inzetten op het vinden van maatregelen om onnodige kosten tegen te gaan en dat lukt steeds beter waardoor we er alle vertrouwen in hebben dat we vanaf 2023 de met u afgesproken inspanningsverplichting alsnog gaan halen. Overigens verwachten we door onze inzet op dit punt ook in 2022 nog meer te realiseren dan we in deze begroting kunnen opnemen. Voor deze begroting kunnen we dit nog niet concreet genoeg maken, maar hierover zult u via de Voor- en Najaarsbrieven van volgend jaar op de hoogte worden gehouden.

Goed nieuws voor cultuur

Deze begroting is goed nieuws voor de cultuursector in onze gemeente en daarmee voor onze inwoners. Op diverse punten steunt het college cultuur met deze begroting. In 2021 nam het college al een aantal besluiten om de cultuursector te helpen de gevolgen van Corona op te vangen. Met deze begroting regelen we een Cultuurfonds, een structurele bijdrage aan Museum De Buitenplaats en ten minste nog één jaar extra Cultuurcoaches.

Andere zaken om trots op te zijn

Deze begroting is geen tranentrekkend verhaal over moeilijke financiële omstandigheden en ontbrekende vergezichten. In tegendeel, er zitten juist heel veel zaken in deze begroting waar we als college trots op zijn en waar we ook als gemeente trots op kunnen zijn.

We breiden onze digitale dienstverlening steeds verder uit en gaan tegelijk verder met gebiedsgericht werken en helder participatiebeleid.

Om zowel kleine als grote overlast tegen te gaan voor onze inwoners, blijven we een extra BOA inzetten en blijven we ons inzetten op het aardbevingsdossier.

We blijven werken aan goede infrastructuur. Een mooi voorbeeld hiervan is de Hoofdweg in Eelde, nu er na goede afstemming met omwonenden gedragen plannen voor de inrichting van deze straat zijn, gaan we in 2022 ook daadwerkelijk aan de slag met aanleg.

Om onze economische positie te behouden en zo mogelijk te versterken, blijven we inzetten op regionale samenwerking.

Op het gebied van onderwijs gaan we onder andere verder met het Taalhuis, gaan we verder met de uitvoering van het Accommodatiebeleid Zuidlaren en gaan we met de voorbereidingen van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) aan de slag.

Op de gemeentewerf is er ruimte voor vervanging van materieel. Zo gaan we een nieuwe onderhoudsvrachtwagen voor het riool en een aanhanger voor afvalcontainers aanschaffen.

Wat betreft woningbouw zal 2022 in het teken staan van afronding van de planontwikkeling voor de achterzijde van het PBH-terrein en de start van bouwrijp maken en verkoop van Vries Zuid.

Tot slot blijft er ook ruimte om stappen te zetten op het terrein van duurzaamheid. We verduurzamen onze eigen gebouwen, werken via het Regionaal Mobiliteitsplan onder andere aan laadpalen en stellen ook voor 2022 geld beschikbaar voor bestrijding van invasieve exoten en bevorderen van biodiversiteit.

Tot slot

Uiteraard zullen wij in ons overdrachtsdossier ons beeld geven van domeinen en/of ontwikkelingen waarop via nieuwe of aangepaste beleidskaders of investeringen ingezet kan worden en daarbij tevens aangeven welke effecten er worden verwacht wanneer er gekozen wordt voor aanpassing van budgetten. Zoals hiervoor al aangegeven doen wij dit waar mogelijk via de methode “oud” voor “nieuw”, zodat de begroting niet alleen maar groeit. Maar dit is in onze ogen niet genoeg. We hadden graag meer nieuw beleid structureel willen maken, maar daarvoor is nog te weinig structurele ruimte in de begroting. Om met bijvoorbeeld de inzet van cultuurcoaches, buursportcoaches en de vierde BOA structureel verder te kunnen gaan, moet er meer structurele ruimte in de begroting worden gevonden.

Onze gemeente is al jarenlang in al haar facetten een bijzonder aantrekkelijke en leefbare gemeente. Onze inwoners zijn tevreden met hun woonomgeving. De gemeentelijke lasten zijn relatief laag. De contacten met onze ondernemers zijn geïntensiveerd, Ons culturele- en verenigingsleven functioneert goed, hoewel de effecten van de coronacrisis nog niet volledig zijn te overzien. Ons sociaal vangnet krijgt meer vorm door de vaststelling van de kadernota Sociaal Domein en de inzet in de kernen van de sociale teams. Met als slotstuk Zuidlaren beschikken wij straks in de gehele gemeente over toekomstbestendige onderwijslocaties en binnensportaccommodaties. In onze dienstverlening spelen wij in op de nieuwe behoeftes. Ook sorteren wij hierbij voor op de komst van de Omgevingswet. Wij weten goed de verbinding met de samenleving te leggen, via spreekuren en via diverse vormen van participatie bij onze beleidsvorming en –uitwerking en bij onze plannen in zowel het fysieke als sociale domein. Zo hebben we intensieve participatietrajecten gevoerd rond de Hoofdweg in Eelde-Paterswolde, de Omgevingsvisie, de visie op de centrumontwikkeling Zuidlaren en Vries Zuid.

Ook de komende periode zullen er nog financiële uitdagingen zijn en moeten de daarbij behorende financiële keuzes worden gemaakt. Desondanks zien wij voldoende kansen en mogelijkheden om die hoge mate van aantrekkelijkheid en leefbaarheid van onze gemeente (die steeds weer uit vergelijkende onderzoeken naar voren komt) de komende jaren vast te houden.

Wij zien uit naar de behandeling van deze begroting met u op 9 november aanstaande.

Met vriendelijke groet,
College van burgemeester en wethouders

1. Begroting hoofdstuk 0 t/m 8

- 0 Bestuur en ondersteuning
- 1 Veiligheid
- 2 Verkeer en vervoer en waterstaat
- 3 Economie
- 4 Onderwijs
- 5 Sport, cultuur en recreatie
- 6 Sociaal domein
- 7 Volksgezondheid en milieu
- 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Hoofdstuk 0 || Bestuur en ondersteuning

Inleiding

Als gemeente zijn we steeds meer ambassadeur van ontwikkelingen en verbinder van partijen, in plaats van bepaler wat er moet gebeuren. We zijn trots op de kracht, kennis en kunde die in onze samenleving aanwezig is en maken daar zoveel mogelijk gebruik van. Door het zelf oplossend vermogen van de samenleving aan te spreken ontstaat draagvlak voor oplossingen. We laten los waar dat kan, stimuleren ontwikkelingen en belonen initiatieven.

Hoewel bedrijfsvoering onderdeel is van hoofdstuk 0 wordt dit beschreven in de aparte (verplichte) paragraaf 'Bedrijfsvoering'. In die paragraaf wordt ingegaan op de doelen en ontwikkelingen ten aanzien van de bedrijfsvoering in het jaar 2022.

Wat willen we bereiken

Burgerzaken – uitbreiden en optimalisatie digitale mogelijkheden

Onze inwoners stellen steeds hogere eisen aan onze dienstverlening. Ze spreken ons aan op onze adviesvaardigheid, snelheid en betrouwbaarheid. Op houding, integriteit, benaderbaarheid en bereikbaarheid. Er wordt ons om gemak, transparantie en snelheid gevraagd. We blijven daarom investeren in het digitaliseren en optimaliseren van onze dienstverlening. Het uitbreiden van digitale aanvraag mogelijkheden betekent meer keuzevrijheid, flexibiliteit en efficiency voor de burger.

In 2021 hebben we het mogelijk gemaakt om digitaal toestemming te verlenen voor een reisdocument. Hier maken burgers inmiddels veelvuldig gebruik van. Ook is het mogelijk om digitaal een rijbewijs aan te vragen. Inwoners hoeven dan alleen nog voor het ophalen van het rijbewijs naar het gemeentehuis te komen. Verder worden digitale aanvragen voor een verstrekkingsbeperking en verzoeken naamgebruik inmiddels volledig automatisch verwerkt en afgehandeld.

In 2022 maken we het voor instellingen mogelijk om digitaal aangifte van verhuizing te doen, waardoor deze aangiftes automatisch kunnen worden verwerkt. Dat geldt tevens voor de aanvraag voor een uittreksel uit de burgerlijke stand of Basisregistratie Personen. Naast de aanvraag vindt de betaling eveneens online plaats.

Actief sturen op het digitale kanaal is een continu proces waar we ook in 2022 verder aan werken. Voor degene die het digitale kanaal niet wil of kan gebruiken, blijft ons directe klantcontact aan de balies bestaan. Complexere handelingen worden op het gemeentehuis afgehandeld.

We behouden de aandacht op het goed inrichten van onze processen en het borgen van een juiste uitvoering van wettelijke handelingen, zodat we wederom hoog scoren op de jaarlijkse zelfevaluatie reisdocumenten en Basisregistratie Personen.

In maart 2022 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Evenals de Tweede Kamerverkiezingen in 2021 bereiden we deze onder onzekere omstandigheden voor. Op dit moment is nog onzeker of we te maken krijgen met coronamaatregelen en nieuwe wetgeving en (daardoor) uitbreiding van het verkiezingsproces en de organisatie ervan. Dit zorgt voor een hogere complexiteit van werkzaamheden, een hogere werkdruk en hogere uitgaven. Hiervoor hebben wij incidenteel nieuw beleid opgenomen.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de nabije toekomst moeten wij een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarrekening, wij zijn in afwachting van een besluit hierover. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de naleving van de regels, die relevant zijn voor het financiële reilen en zeilen van de gemeente. Bijvoorbeeld over de naleving van de voorwaarden voor subsidies en Europese aanbestedingen, maar ook over misbruik en oneigenlijk gebruik van lasten, waarvoor geen voorafgaande dekking opgenomen was in de begroting. Het college van B&W is al staatsrechtelijk en bestuurlijk verantwoordelijk voor de rechtmatigheid. Maar nu is het nog de accountant die hierover verslag uitbrengt en het gesprek voert met de gemeenteraad. In de nabije toekomst moet het college van B&W zelf een verantwoording

opstellen, deze wordt opgenomen in de jaarrekening. De accountant toetst daarna of de jaarrekening getrouw is, oftewel conform de realiteit is.

Gebiedsgericht werken

In 2022 geven we het gebiedsgericht werken verder vorm. In de afgelopen periode hebben we aan de hand van pilots in drie kernen samen met inwoners ervaring opgedaan. Uiteraard hebben we hierbij oog gehad voor de processen die in het verleden hebben gelopen en de inbreng van inwoners die reeds bekend is. De eerste ervaringen zijn in de tweede helft van 2021 geëvalueerd. Deze gebruiken we om het gebiedsgericht werken in 2022 verder vorm te geven.

Participatieverordening

Eén van de thema's uit het collegeprogramma is participatie. Hierin is opgenomen dat burgerparticipatie, meer dan voorheen, een regulier onderdeel van het gemeentelijk handelen worden. Door toepassing van burgerparticipatie willen wij, waar dat bij onze taak en rol past, de denkkraft en energie van onze inwoners zo goed mogelijk inzetten. Onze ambitie is behaald als burgerparticipatie zoveel als mogelijk bijdraagt aan:

- de kwaliteit van plannen en beleidsontwikkeling;
- een zorgvuldige afweging van belangen;
- betrokkenheid van belanghebbenden en belangstellenden bij de plannen en hun woon- of leefomgeving en
- het tegemoet komen aan de wens van belanghebbenden en belangstellenden om mee te denken en mee te praten.

Onze ambitie is inmiddels vertaald naar een concept beleidsvisie. Eind 2021 zal de participatieverordening en de definitieve beleidsvisie worden vastgesteld. In 2022 gaan we dit verder implementeren.

Wat gaan we ervoor doen

Ambitie/ accenten	Actie 2022	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
Digitale aangifte verhuizing voor instellingen (eHerkenning).	Inrichting software, aanpassen werkprocessen, afstemming met derden, communicatie, kennis/opleiding medewerkers.	Efficiënter werken, dienstverlening uitbreiden, meer keuze voor de burger / bedrijf.	Gemeente	Medio 2022	
Digitale aanvraag afschrift burgerlijke stand / Basisregistratie Personen door bedrijven (eHerkenning).	Inrichting software, aanpassen werkprocessen, afstemming met derden, communicatie, kennis/opleiding medewerkers.	Efficiënter werken, dienstverlening uitbreiden, meer keuze voor de burger / bedrijf.	Gemeente	Medio 2022	
Gemeenteraads verkiezingen	Verkiezingen organiseren volgens de geldende coronamaatregelen en wetgeving.	Op een veilige en verantwoorde manier kunnen stemmen.	Gemeente	Eind maart 2022	
Pilots gebiedsgericht werken.	Uitvoering pilots in 3 kernen.	Aansluiten bij behoeften, kansen en energie van samenleving.	Gemeente, i.s.m. inwoners en lokale partijen.	Evaluatie zomer 2022	

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo			
		2019	2020	2021	2022
Formatie	Fte per 1.000 inwoners (2020)	7,1	7,3	7,59	7,66
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners (2020)	6,7	6,9	7,18	6,86
Apparaatskosten	Kosten per inwoner (2020)	€ 581	€ 609	€ 674	€ 709
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen (2020)	13,7%	12,2%	2,20%	2,21%
Overhead	% van totale lasten (2020)	13,6%	12,5%	13,22%	12,67%

Gemeente specifiek	Norm	Tynaarlo	
		2019	2020
Betaaldiscipline	Percentage betalingen waarbij wettelijke betaaltermijn (30 dagen) is behaald	87,82%	91,12%
Betalingstermijn	Gemiddelde betalingstermijn	19 dagen	18 dagen

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
0.1	Bestuur	5.556.402	1.579.452	1.613.843	1.620.322	1.650.626	1.685.717
0.2	Burgerzaken	1.213.321	1.455.392	1.503.745	1.530.612	1.559.003	1.589.110
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	362.215	306.118	329.626	335.720	341.304	347.628
0.4	Overhead	9.860.208	10.177.636	10.804.299	10.940.275	11.139.957	11.562.879
0.5	Treasury	-113.033	-162.333	-3.513	19.957	153.339	32.486
0.61	OZB woningen	304.609	319.323	280.923	271.027	271.283	271.543
0.62	OZB niet-woningen	17.500	12.300	17.500	17.500	17.500	17.500
0.64	Belastingen overig	5.500	5.500	5.500	5.500	5.500	5.500
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000
0.8	Overige baten en lasten	215.516	272.635	276.029	279.932	282.991	287.521
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	144.195	61.475	62.707	62.759	63.761	64.782
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	-194.138	0	0	0	0
Totaal lasten		17.566.432	14.083.360	15.140.659	15.333.602	15.735.264	16.114.667

Baten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
0.1	Bestuur	64.354	2.903	2.955	3.011	3.059	3.108
0.2	Burgerzaken	332.479	414.905	398.626	418.557	439.485	461.460
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	743.431	235.430	239.140	243.088	246.972	250.926
0.4	Overhead	1.217.096	1.150.334	1.154.783	1.081.998	1.098.901	1.115.877
0.5	Treasury	691.492	708.812	686.174	665.282	644.529	623.742
0.61	OZB woningen	4.423.277	4.671.294	4.647.954	4.740.546	4.835.057	4.931.457
0.62	OZB niet-woningen	1.370.321	1.412.993	1.435.604	1.464.316	1.493.603	1.523.475
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	46.216.843	45.559.898	51.624.900	50.481.897	50.614.221	51.249.433
0.8	Overige baten en lasten	2.880.795	29.074	29.597	30.155	30.637	31.127
Totaal baten		57.940.088	54.185.643	60.219.733	59.128.850	59.406.464	60.190.605

Resultaat voor bestemming	40.373.655	40.102.283	45.079.074	43.795.248	43.671.200	44.075.938
----------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Reserves	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Toevoegingen aan reserves	3.989.811	2.335.690	1.240.960	1.258.837	1.346.800	1.450.152
Onttrekkingen aan reserves	9.864.521	5.146.452	2.404.163	2.368.787	2.304.086	2.287.787

Saldo hoofdstuk	46.248.365	42.913.045	46.242.278	44.905.198	44.628.485	44.913.572
------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Hoofdstuk 1 || Veiligheid

Inleiding

De gemeente Tynaarlo is een veilige gemeente. Onze inwoners voelen zich veilig. Veiligheid begint in de eigen straat en wijk. Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en hulpdiensten willen wij dit in stand houden.

De bestrijding van overlast en criminaliteit is daarbij één van onze kerntaken. Onze aanpak richt zich op preventie, repressie en nazorg. We zien daarbij een actieve rol voor onze inwoners. We benutten de kennis en energie van inwoners om de eigen omgeving schoon en leefbaar te houden. Daarmee wordt de kans op vandalisme en criminaliteit kleiner.

Wat willen we bereiken

Integraal veiligheidsbeleid 2022-2025 (IVB)

In 2022 starten wij met de uitvoering van het nog vast te stellen Integraal Veiligheidsbeleid 2022-2025. De afgelopen jaren is een stijging te zien in het aantal overlastmeldingen (voornamelijk buurtproblematiek en overlast van personen met verward gedrag). De komende jaren ligt de focus dan ook op het terugdringen van deze problematiek. Daarnaast willen we beter inzicht krijgen in, en grip krijgen op, de ondermijnende criminaliteit in onze gemeente, ook zijn de thema's verbinding zorg- en veiligheid en cybercrime prioriteiten.

Ondermijning

De conclusies en aanbevelingen uit de opgeleverde ondermijningsbeelden Noord-Drenthe en Groningen Airport Eelde zijn verwerkt tot plannen van aanpak. Hierbij is een prioritering aangebracht in de verschillende fenomenen. In 2021 is onder gemeentelijke regie een begin gemaakt met de uitvoering van deze plannen. In 2022 wordt aan de uitvoering een vervolg gegeven.

Eind 2021 maken we samen met het Regionale Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) een weerbaarheidsscan van de organisatie. Aandachtspunten hierbij zijn bewustwording, informatiepositie, integriteit, beleid en handhaving. Eventuele daaruit voortvloeiende verbeterpunten werken we in 2022 uit.

Handhaving

De politie trekt zich steeds meer terug qua taken op het gebied van overlast en leefbaarheid. Wij hebben hierop geanticipeerd door extra buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) in te zetten. Op verschillende thema's wordt inmiddels samengewerkt tussen politie en BOA. Onder andere op jeugd, horeca, milieu, en evenementen.

Werken aan een veilige leefomgeving betekent soms dat we moeten handhaven. Wij zijn ons ervan bewust dat we altijd te maken hebben met verschillende belangen. Belangen van initiatiefnemers, van mensen die daar bedenkingen bij hebben en onze gemeentelijke belangen. Als gemeente maken wij hierin afwegingen die we zorgvuldig motiveren en onderbouwen. We blijven ons afvragen waarom we bepaalde regels hebben ingevoerd. En of ze nog handhaafbaar zijn of bijgesteld moeten worden. Bij het verlenen van vergunningen voor grotere ontwikkelingen maken we afspraken met de initiatiefnemer over te behalen resultaten, bijvoorbeeld het verminderen van effecten op het milieu of de omgeving.

Overlast

Overlast kent veel verschijningsvormen. Eén van deze vormen is buurtoverlast. Een wapen in de strijd tegen deze vorm van overlast is (buurt)bemiddeling. Dit willen wij komend jaar oppakken door de bestaande samenwerking met partners verder te versterken.

Coronacrisis

Het blijft onzeker welke invloed de Coronacrisis nog gaat hebben, maar ook in 2022 blijft het virus en de gevolgen daarvan aanwezig. Dit vraagt capaciteit en mogelijk ook om prioriteit. Zowel binnen de organisatie, als binnen het lokale veiligheidsbeleid.

In een samenleving waarin we moeten leven met de pandemie, maar waar mogelijk ook maatregelen blijven gelden, hanteren we als overheid zo eenduidig mogelijk regels om de gevolgen van de Coronacrisis zoveel mogelijk te beperken en te beheersen. Waar mogelijk geven we ruimte aan initiatieven van inwoners, ondernemers en organisaties wanneer die passen bij de bedoeling van onze aanpak en binnen de maatregelen.

Overlastbestrijding blijft prioriteit – inzet BOA's

Overlast en criminaliteit voorkomen en bestrijden blijft onze prioriteit hebben. Dat doen we zoveel mogelijk proactief en informatie gestuurd. Dat betekent dat we gebruik maken van signalen uit de buurt, meldingen van de politie en de kennis en expertise van onze BOA's. Waar nodig zetten we technische hulpmiddelen in, bijvoorbeeld cameratoezicht tijdens de Zuidlaardermarkt. Het bestrijden van jeugdoverlast blijft ook in 2022 een belangrijk prioriteit. In de afgelopen jaren hebben we in de openbare ruimte, bijhorecagelegenheden en tijdens evenementen toezicht gehouden. In 2021 is de inzet uitgebreid van twee naar vier BOA's. In 2022 zetten we onze inzet en aanpak door, waarbij we zoveel mogelijk samenwerken met ketenpartners.

Effectief samenwerken in het Tactisch Veiligheidsoverleg (TVO)

De gemeente Tynaarlo werkt met het Tactisch Veiligheidsoverleg (TVO), onder regie en voorzitterschap van de beleidsadviseurs veiligheid. Deelnemers aan dit overleg zijn de politie, sociaal team, Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), het Zorg- en veiligheidshuis Drenthe en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz).

Bij een sociaal maatschappelijk veiligheidsincident, of bij de dreiging daarvan, leidt het TVO het incident op tactisch en strategisch niveau in goede banen en probeert het waar mogelijk te voorkomen. In het overleg bepalen we de beste aanpak en worden afspraken gemaakt wie welke taken daarbij uitvoert. Daarnaast volgt en bespreekt het TVO trends, ontwikkelingen en thema's op het brede veiligheidsterrein. Het zorgt voor goede informatie-uitwisseling en samenwerking tussen alle betrokken partijen. Zo schuiven Lentis en Forint op bepaalde momenten aan bij het TVO en is er eenzelfde overleg (TVO GAE) opgestart om de samenwerking omtrent de luchthaven te verbeteren. Dit krijgt in 2022 een vervolg.

Extra inzet op het aardbevingendossier

Onze inwoners worden geconfronteerd met de gevolgen van de aardbevingen. Door het meemaken van een aardbeving zelf of door de schade die deze bevingen aan de huizen veroorzaken. We blijven ons inzetten voor veiligheid en compensatie. In verband met lopende en verwachte (beroeps)procedures tegen de winningsplannen is ook in 2022 juridische inzet noodzakelijk.

Effectieve rampenbestrijding en crisismanagement

Voorwaarden van een veilig Tynaarlo zijn onder andere de bereikbaarheid, beschikbaarheid en inzetbaarheid van de hulpdiensten tijdens het bestrijden van rampen en crises. Vanuit onze regierol zien we hierop toe. Indien nodig sturen we bij. Daarnaast dragen we zorg voor een adequate rampenbestrijding en crisismanagement. Samen met brandweer en politie geven we voorlichting aan onze inwoners. En we houden onze interne organisatie scherp en getraind, bijvoorbeeld door het organiseren van crisisoefeningen voor de ambtelijke organisatie.

Wat gaan we ervoor doen

Ambitie/ accenten	Actie 2021	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
De gemeente Tynaarlo is een veilige gemeente. Onze inwoners voelen zich veilig.	Op basis van het uitvoeringsprogramma veiligheid 2020-2021 uitvoering geven aan de daarin genoemde speerpunten.	Een veilige gemeente in cijfers en in beleving.	Gemeente	Doorlopend	

Ambitie/ accenten	Actie 2021	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
Uitbouwen overleg-structuur vanuit Tactisch veiligheids-overleg (TVO).	TVO verder verdiepen. Overleg-structuren zoveel mogelijk laten aansluiten bij structuur TVO.	Betere afstemming tussen verschillende beleids-terreinen.	Gemeente, politie, Sociaal team, OGGZ, ZVHD.	Doorlopend	
Ondermijning - (vermenging criminaliteit onderwereld met bovenwereld).	<ul style="list-style-type: none"> - Informeren inwoners over het herkennen en melden van ondermijning. - Versterken samenwerking met RIEC-noord, politie en O.M. - Uitvoeren van de naar aanleiding van het ondermijnings-beeld gekozen aanpak en prioriteiten. 	Inwoners signaleren en melden sneller diverse vormen van ondermijning. Het ondermijnings-beeld geeft een goed beeld van de huidige situatie in Tynaarlo. Op basis daarvan kan zo nodig ondermijning worden aangepakt.	Gemeente, politie, O.M., RIEC.	Doorlopend	
Cybercrime – criminaliteit met ICT als middel en doelwit.	<ul style="list-style-type: none"> - Kennis en daardoor weerbaarheid vergroten van onze inwoners en het melden daarvan bij de gemeente. - Inzet ketenpartners op bestrijding cybercrime. - Eigen organisatie bewust maken van en beveiligen tegen cybercrime. 	Inwoners weerbaar maken tegen cybercrime en alert maken op het melden daarvan. Eigen organisatie is zich bewust van gevaren en effecten. Daling van het aantal cybercrime strafzaken.	Gemeente, politie, O.M.	Doorlopend	
Versterking toezicht	<ul style="list-style-type: none"> - Effectief en flexibel inzetten van BOA's voor preventieve, signalerende en handhavende werkzaamheden. - Kennen en gekend worden. - Terugdringen overlast en criminaliteit. - Samenwerking met ketenpartners verbeteren en uitbreiden. 	<ul style="list-style-type: none"> - Adequaat reageren op meldingen. - Inzet als onderdeel integrale aanpak van bijvoorbeeld jeugdoverlast onder regie gemeente. - Kennen en gekend worden in de gemeente met als doel vroegtijdige signalering, informatie halen en veiligheids-gevoel inwoners verhogen. 	Gemeente, BOA's	Doorlopend	

Ambitie/ accenten	Actie 2021	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
Mensenhandel - werven, vervoeren, overbrengen, opnemen of huisvesten van een persoon met gebruik van dwang.	<ul style="list-style-type: none"> - Informeren inwoners over het herkennen en melden van mensenhandel. - Vroegtijdig signaleren met ketenpartners van diverse vormen van mensenhandel. 	<p>Als gemeente een zichtbare rol spelen op het gebied van preventie, signalering, handhaving en hulpverlening gerelateerd aan mensenhandel.</p> <p>Voorlichting inwoners op orde. Effectieve integrale aanpak van casuïstiek mensenhandel.</p>	Gemeente, politie, O.M.	Doorlopend	
Personen met verward gedrag.	<ul style="list-style-type: none"> - Vroegtijdig signaleren en ontwikkelen dat onder regie van de gemeente een effectieve integrale aanpak van casuïstiek rond dit thema plaats vindt. - Intensieve samenwerking tussen zorg en veiligheid. 	<ul style="list-style-type: none"> - Effectievere aanpak van personen met verward gedrag. Minder casuïstiek laten escaleren tot openbare orde probleem. - Interne aanpak personen met verward gedrag op orde. - Samenwerking Zorg en Veiligheid op orde. 	Gemeente, politie, O.M., diverse zorgpartners.	Doorlopend	
Jeugdoverlast en middelen gebruik.	<ul style="list-style-type: none"> - Voorkomen en bestrijden van jeugdoverlast door integrale aanpak met ketenpartners onder regie van de gemeente en intensieve samenwerking met ouders. - Voorlichting aan jongeren over drank en drugsgebruik. - Intensieve samenwerking tussen zorg en veiligheid. 	<ul style="list-style-type: none"> - Integrale aanpak jeugdoverlast onder regie gemeente en intensieve samenwerking met ouders op orde door effectieve overlegstructuur. - Voorlichting aan jongeren over drank en drugsgebruik nader uitgewerkt en uitgevoerd. - Samenwerking Zorg en Veiligheid op orde. 	Gemeente, BOA's, politie, O.M., VNN, diverse ketenpartners.	Doorlopend	

Ambitie/ accenten	Actie 2021	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
High Impact Crimes (HIC)-woninginbraak, straatroof, geweld en overvallen.	Cijfers zijn laag. Door preventieve maatregelen cijfers laag houden. Inzet op preventieve maatregelen woning-inbraken. Persoonsgerichte aanpak daders. Heterdaadkracht verhogen door o.a. stimuleren van app groepen onder inwoners.	Cijfers HIC-feiten laag houden. Inbraakcijfers op huidig niveau of lager.	Gemeente, politie, O.M. diverse ketenpartners.	Doorlopend	
Verkeersveiligheid	Inzetten op gedragsverandering bij inwoners m.b.t. snelheid, bellen achter het stuur, etc. door voorlichting en repressie.	Tynaarlo verkeersveiliger maken, minder verkeersslachtoffers.	Gemeente, politie, O.M., diverse ketenpartners.	Doorlopend	
Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe (ZVHD).	Ontwikkeling zorg- en veiligheidshuis Drenthe.	Meer rendement halen uit het veiligheidshuis door inzet op diverse terreinen. ZVHD vaste partner aan tafel in TVO. ZVHD uitvoerende regie in Persoons Gebonden Aanpak (PGA).	Zorg en Veiligheidshuis Drenthe.	Doorlopend	

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo		
		2019	2020	2021
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	80	80	N.n.b.
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,4	N.n.b.	N.n.b.
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	3,6	2,5	N.n.b.
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1,3	N.n.b.	N.n.b.
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	4,7	5,2	N.n.b.

Meetdatum 25-08-2021

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.567.300	1.808.067	1.811.674	1.829.474	1.863.236	1.900.678
1.2	Openbare orde en veiligheid	749.111	693.598	602.684	601.888	613.709	627.207
Totaal lasten		2.316.411	2.501.665	2.414.359	2.431.363	2.476.944	2.527.885

Baten

Taakveld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	503	81	159	227	302	307
1.2	Openbare orde en veiligheid	22.736	30.166	28.825	30.266	31.780	33.369
Totaal baten		23.239	30.247	28.984	30.493	32.082	33.676

Resultaat voor bestemming	-2.293.172	-2.471.418	-2.385.375	-2.400.869	-2.444.862	-2.494.209
----------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Reserves	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo hoofdstuk	-2.293.172	-2.471.418	-2.385.375	-2.400.869	-2.444.862	-2.494.209
------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Hoofdstuk 2 || Verkeer en vervoer en waterstaat

Inleiding

Tynaarlo is een plattelandsgemeente met een aantal grotere dorpen en veel kleinere kernen. We vinden het belangrijk dat onze voorzieningen goed bereikbaar zijn voor iedereen. Of die voorzieningen nu in onze eigen gemeente te vinden zijn of in Groningen of Assen. Door demografische ontwikkelingen kunnen voorzieningen in onze dorpen onder druk komen te staan. Daarom is een fijnmazig vervoersnetwerk voor openbaar vervoer, auto's en fietsers van groot belang. Met elkaar verbonden op verschillende gebieden zoals leefbaarheid, veiligheid, duurzaamheid én recreatie. Want Tynaarlo is een fantastische gemeente voor fietsers en wandelaars.

Wat willen we bereiken

Veilige en goed onderhouden wegen

De afgelopen jaren zijn wegen en paden naar een onderhoudsniveau gebracht op basis van 'veilig en heel' (BOR-basis). Wij blijven zoeken naar manieren om het onderhoud op een zo bedrijfsmatige en efficiënt mogelijke manier uit te voeren.

FWK-plan

In 2021 hebben we een raadsinformatieavond gehouden over het FWK-plan en zijn in deze begroting vier projecten opgenomen die in de Multicriteria-analyse hoog scoorden, o.a. op verkeersveiligheid. Het plan is mede op basis van opmerkingen en klachten van onze inwoners over de infrastructuur tot stand gekomen.

In 2021 hebben we opgehaald bij de inwoners, ondernemers en belangstellenden van de Hoofdweg in Eelde wat het ideale plaatje zou zijn van de Hoofdweg in Eelde. Dit plaatje is in 2021 verder uitgewerkt. De uitvoering hiervan vindt in 2022 plaats.

Beheerplannen

In de openbare ruimte wordt gewerkt met beheerplannen. Deze plannen kennen vier hoofdgroepen, te weten groen, wegen, openbare verlichten en beschoeiingen en kunstwerken. De plannen kennen een aantal vaste onderdelen. Dat is ten eerste, de beschrijvende manier van beheren, bijvoorbeeld wat we doen aan onderhoud. Ten tweede leggen we verantwoording af. Dat doen we door middel van inspecties. Ten derde wordt het areaal en het benodigde onderhoud vertaald in een financiële doorkijk voor de komende tien jaren.

Hiertoe updaten wij jaarlijks de beheerplannen bij de begroting. Dit is de opmaak voor het uitvoeren van onderhoud in het jaar daarop. Dit onderhoud wordt dan weer geïnspecteerd, bijvoorbeeld middels de BOR-schouw (beheer openbare ruimte) of de weginspectie. Daarmee leggen we verantwoording af over het voorgestelde onderhoud van het jaar daarvoor. De uitkomsten van de inspecties zijn ook de opmaat voor het nieuwe beheerplan voor het jaar erop, zo wordt het een cyclisch systeem. De financiële verantwoording wordt afgelegd bij de jaarrekening.

Verkeersveiligheid

Samen met de provincie werken we aan zo veilig mogelijke wegen en een goede bereikbaarheid per fiets, via het openbaar vervoer en met de auto. Landelijk is men bezig anders naar verkeersveiligheid te kijken. Waar we nu op basis van ongevallen en klachten de infrastructuur aanpassen en veiliger maken, gaan we dat steeds vaker risicogestuurd doen. Op voorhand kijken we waar de risico's zitten en proberen op die manier ongevallen te voorkomen. Dit laat onverlet dat het gedrag van de weggebruiker in 80 – 90% van de gevallen de oorzaak is van het ongeval. Daarom gaan wij door middel van voorlichtingen ook de komende jaren inzetten op gedragsveranderingen.

Voor infrastructurele werken die bijdragen aan de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en openbaar vervoer is vanuit de provincie een financiële bijdrage tussen de 25% en 50% mogelijk. De zogeheten Brede Doel Uitkering (BDU). Voorwaarde hierbij is wel dat wij €1 per inwoner beschikbaar stellen aan educatieve en gedragbeïnvloedende maatregelen die de verkeersveiligheid bevorderen. Hier voldoen wij aan.

Aanleg doorfietsroute krijgt vervolg

Wij werken mee aan het aanleggen van de doorfietsroute tussen Groningen en Assen samen met beide provincies. We zorgen daarbij voor een goede aansluiting met de andere fietspaden in de gemeente. In 2019 is de eerste fase van de doorfietsroute in onze gemeente aangelegd. De raad heeft op basis van een variantenstudie langs bedrijventerrein Vriezerbrug, gekozen voor een tunnelvariant, langs het Noordwillemskanaal. De uitvoering hiervan wordt in 2022 opgepakt.

Openbaar Vervoer (OV)

Wij willen dat onze gemeente goed met het openbaar vervoer ontsloten wordt. Hiertoe hebben we gesprekken met het OV-bureau Groningen-Drenthe, waarbij de uiteindelijke keuze bij het OV-bureau ligt. Wij gaan wel kijken naar de effecten voor de rest van Eelde van de voorgestelde opwaardering van Lijn 9 (Eelde – Paterswolde) van streeklijn tot 'Q-link', waarbij deze lijn over de Hoofdweg gaat rijden.

Transferia voor een goede aansluiting van auto naar fiets en openbaar vervoer

Wij willen als gemeente bijdragen aan een goede aansluiting van verschillende verkeersvormen, zodat gemakkelijk overstapt kan worden van auto naar fiets en openbaar vervoer. Om die reden vinden we het belangrijk dat er transferia zijn langs de A28 en N34. De voorbereiding en aanleg van het transferium bij De Punt ligt bij de provincie als initiatiefnemer. Naar verwachting wordt dit eind 2021 opgepakt en kan de benodigde bestemmingsplanprocedure en start van de aanleg in 2022 plaatsvinden.

Herinrichting Esweg Eelde

De Esweg kent net als de Hoofdweg in Eelde een onduidelijke en misschien wel onveilige wegstructuur. Het tegelpad kan een voetpad zijn, maar ook een fietspad en er wordt geparkeerd. We gaan de Esweg herinrichten, vergelijkbaar met de Hoofdweg in Eelde, en met behulp van de inwoners.

Aansluiting Esweg – Legroweg

Hier gaan wij in 2022 een rotonde realiseren. Een rotonde verbetert hier de veiligheid doordat de snelheid van het verkeer hierdoor meer afgeremd wordt, waarbij de rotonde ook meteen het begin van de komgrens markeert.

Aanleg fietspad over de Oude Tolweg Zuidlaren

Na de aanleg van het betonnen fietspad van de scholen in Zuidlaren naar Westlaren in 2015, fietst men nog steeds het laatste stukje door een woonwijk, met alle gevaren van dien. Denk hierbij bijvoorbeeld aan auto's die uit inritten draaien. Dit project wordt in 2022 uitgevoerd en voorziet in het doortrekken van het fietspad om de woonwijk Oude Tolweg naar Westlaren.

Herstel bruggen Waterwijk

De bruggen in waterwijk vertonen een aantal tekortkomingen. Hier is in de afgelopen jaren al aandacht aan besteed. We willen in 2022 de bruggen definitief herstellen, door o.a. de onderkant en metselwerk aan te pakken of, indien mogelijk, hier een duikerconstructie toe te passen.

Wat gaan we ervoor doen

Ambitie/ accenten	Actie 2022	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
FWK-plan	Updaten (jaarlijks)	Kijken welke aanvragen voor de begroting van 2023 gewenst zijn.	Gemeente, inwoners en belanghebbenden.	Perspectievennota 2023	

Ambitie/ accenten	Actie 2022	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
Duurzaam onderhoud kunstwerken.	Levensduurverlengend onderhoud. Constructieve inspectie van bruggen met onvoldoende rekenkundige draagkracht.	Langere levensduur kunstwerken, hierdoor minder hinder voor weggebruikers en minder gebruik grondstoffen.	Gemeente	Doorlopend	
Herinrichting Hoofdweg.	Herinrichten Hoofdweg tussen CP Eelde en CP Paterswolde.	Toekomstbestendig afkoppelen regenwater, oplossen slechtste fietspad van Drenthe. Veiligheid fietsers, parkeren, buslijn 9.	Gemeente	2023, afhankelijk van de start	
Doorfietsroute	Aanleg doorfietsroute tussen Assen en Groningen.	Snelle comfortabele fietsverbinding.	Provincie Drenthe	Eind 2024	Afhankelijk van besluitvorming raad.

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
2.1	Verkeer en Vervoer	3.626.625	3.808.416	4.306.302	4.351.002	4.323.138	4.361.005
2.5	Openbaar vervoer	8.602	9.750	9.662	9.573	7.554	7.489
Totaal lasten		3.635.226	3.818.166	4.315.964	4.360.575	4.330.692	4.368.494

Baten

Taakveld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
2.1	Verkeer en Vervoer	104.053	94.160	96.342	98.943	101.438	104.018
2.5	Openbaar vervoer	-425	0	0	0	0	0
Totaal baten		103.628	94.160	96.342	98.943	101.438	104.018

Resultaat voor bestemming	-3.531.598	-3.724.006	-4.219.623	-4.261.632	-4.229.254	-4.264.476
----------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Reserves	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo hoofdstuk	-3.531.598	-3.724.006	-4.219.623	-4.261.632	-4.229.254	-4.264.476
------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Hoofdstuk 3 || Economie

Inleiding

In onze samenleving spelen ondernemers een belangrijke rol. We hebben grote bedrijven, Midden en Klein Bedrijven (MKB) en zelfstandigen zonder personeel (ZZP'ers). Van horeca tot detailhandel, van recreatie en toerisme tot landbouw, van zorg tot culturele sector, enzovoorts. Allemaal dragen zij bij aan de lokale economie en aan de leefbaarheid van onze gemeente. Zij ontwikkelen plannen, nemen initiatieven en zorgen voor werkgelegenheid. Dat koesteren wij.

Wat willen we bereiken

Ondernemersloket

Het ondernemersklimaat in onze gemeente willen we verder verbeteren. Dat doen we door onze ondernemers zo goed mogelijk te (leren) kennen en met hen samen te werken. We zijn zichtbaar, bereikbaar en bieden goede ondersteuning voor ondernemers. Met één goed bereikbaar loket zorgen wij voor een goede informatievoorziening voor ondernemers.

Regiovisie Groningen-Assen (RGA)

Binnen deze samenwerking wordt onder andere ingezet op versterking van de economie. Deze samenwerking maakt ook dat wij als regio ons krachtig kunnen positioneren ten opzichte van andere regio's en het rijk. We zullen de komende jaren dan ook blijven deelnemen aan de RGA.

Regionale samenwerking

Naast de samenwerking in de RGA zijn wij actief betrokken bij onder andere het Recreatieschap, Geopark de Hondsrug, Drentsche Aa en ontwikkeling van het Zuidlaardermeer.

De Kop van Drenthe is een zeer boeiende regio. Om deze regio stevig op de kaart zetten werken wij samen met de gemeenten Assen en Noordenveld. In onze regio laten we de toeristisch-recreatieve sector groeien door gezamenlijk onze verhalen zichtbaar en beleefbaar te maken. Dat doen we samen met de toeristisch-recreatieve ondernemers, die meedoen in de opzet en doelen van de Kop van Drenthe. Dit is vertaald in een merkactivatieplan. In dit plan komt het marketingprofiel van Drenthe, 'oer provincie', nadrukkelijk terug. Door de integrale aanpak en vertaling in concrete activiteiten, rollen, tijdspad en financiering is de stip op horizon gezet. Door budget en uren te bundelen wordt ruimte gecreëerd om samen het plan tot uitvoer te brengen en gerichte informatieproducten te ontwikkelen.

Groningen Airport Eelde

De luchthaven heeft in de hoofdinfrastructuur toegevoegde waarde voor Noord-Nederland. Wij kijken in onze rol van aandeelhouder en vestigingsgemeente van de luchthaven nadrukkelijk naar veiligheid, maar ook naar de mogelijke gevolgen van keuzes en ontwikkelingen voor onze inwoners en onze economie.

Onze rol en verantwoordelijkheid zullen wij oppakken op basis van de besluitvorming van uw raad eind 2021 omtrent onze aandeelhouderspositie en de gevraagde (exploitatie)investeringen.

Goede bedrijventerreinen

Wij willen goede vestigingsmogelijkheden voor lokale bedrijven bieden. Voor een leefbare omgeving willen we bedrijven liever in een centrum (horeca en detailhandel) of op een gemeenschappelijk terrein, dan in woonwijken. Deze gebieden en terreinen moeten goed bereikbaar zijn.

De (boven) regionale bedrijvenlocaties GAE en het Businesspark Ter Borch worden momenteel ontwikkeld. Het betreft hier verdere planvorming van GAE over de doorontwikkeling van hun bedrijvigheid en overige luchthavengerelateerde bedrijvigheid en de uitgifte van Businesspark Ter Borch. Het bedrijventerrein Vriezerbrug is nagenoeg volledig uitgegeven. Voor het gebied Vriezerbrug Zuid zullen wij met nadere voorstellen komen. Dit doen wij op basis van de uitkomsten van een in 2021 gestart vooronderzoek naar de mogelijkheden voor duurzame bedrijvigheid in relatie tot realisatie van een energielandschap.

Snel internet voor alle inwoners, ook in de buitengebieden

Wij willen dat alle inwoners en ondernemers die (thuis) in het buitengebied werken, kunnen beschikken over snel internet via glasvezel. Glasvezel wordt in onze buitengebieden aangelegd door twee partijen, Glasvezel Buitenaf en Coöperatie Glasvezel Noord. Beide partijen ronden de aanleg in 2021 af. De aanleg wordt mede door subsidies van onze gemeente mogelijk gemaakt. De subsidieafwikkeling vindt begin 2022 plaats.

Centrumplannen

Centrum Eelde

Op 22 juni 2021 heeft de raad besloten het bestemmingsplan voor de realisatie van appartementen aan de Hoofdweg 67 in combinatie met een particulier terrein op de hoek van de Hoofdweg en de Burg. Strubenweg niet ter inzage te leggen. Het college is gevraagd in overleg te treden met de projectontwikkelaar en betrokkenen over de mogelijkheden om, binnen de bestaande kaders aangevuld met een aantal andere uitgangspunten, te komen tot een gedragen ontwikkeling van deze locatie, waarbij aandacht blijft voor integraliteit en cultuurhistorie.

Centrum Zuidlaren

Op basis van de op 3 december 2019 vastgestelde ontwikkelrichting Centrumontwikkeling Zuidlaren is gestart met de voorbereiding van de daarbinnen te onderscheiden deelprojecten en acties. Twee bureaus hebben medio 2020 opdracht gekregen voor de uitwerking van de ontwikkelrichting.

Om tot een goede uitwerking van de ontwikkelrichting voor het centrumgebied te komen zijn nog een aantal onderzoeken gedaan. Inmiddels zijn deze afgerond. Voor de uitwerking van de voorzijde PBH, grote Brink en de openbare ruimte om en nabij de grote Brink is het daarnaast van essentieel belang dat duidelijkheid is over het gelijkwaardig speelveld voor supermarkten. Inmiddels zijn verschillende gesprekken gevoerd met partijen en deskundigen over de mogelijkheden. Nadat besluitvorming heeft plaatsgevonden over het gelijkwaardig speelveld kan het stedenbouwkundig programma van eisen (spve) verder uitgewerkt worden.

De verwachting is dat de uitwerking van de hiervoor genoemde uitwerkingen (uiterlijk) in het voorjaar van 2022 ter besluitvorming aan uw raad aangeboden wordt. De uitwerking van het voorzijde gedeelte van de PBH wordt na besluitvorming van uw raad uitgewerkt in onder meer een stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan. Daarna vindt de uitwerking in een omgevingsplan plaats.

Naar verwachting kan begin 2022 een subsidie aanvraag ingediend worden bij de provincie Drenthe van €1 miljoen t.b.v. de centrumontwikkeling. De subsidie is onder andere bedoeld voor de herinrichting van de openbare ruimte. Hier is een investering voor nodig van ca. € 3.300.000. De ontwikkelrichting en de door uw raad nog vast te stellen uitwerking daarvan gelden als uitgangspunten voor de herinrichting openbare ruimte.

Wat gaan we ervoor doen

Ambitie/ accenten	Actie 2021	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
Zichtbaar, bereikbaar en ondersteunend loket door onderhouden contacten, organiseren en/of deelnemen aan bijeenkomsten en afleggen bedrijfsbezoeken.	Bedrijfsbezoeken, netwerk-bijeenkomsten.	Zichtbaar zijn, bereikbaar zijn en ondersteunend waar mogelijk.	Gemeente	1. Elke maand gaat B en W op bezoek bij een ondernemer. 2. Elk kwartaal is er overleg tussen de ondernemersverenigingen en de wethouder economie. 3. Om de twee week is er een bezoek van de wethouder bedrijfscontacten aan een ondernemer. 4. Elk half jaar is er een gezamenlijke bijeenkomst met een economisch thema.	
Verbeteren ondernemersklimaat door het toepassen en uitvoeren van het uitvoeringsprogramma economie 2020 - 2024.		Ondersteunend zijn waar mogelijk.	Gemeente	Meerjarig	
Opstellen uitvoeringsprogramma in de regio Kop van Drenthe samen met de gemeenten Noordenveld en Assen om de regiopromotie vorm te geven op basis van het merkactivatieplan. Het plan wordt uitgevoerd, geheel passend bij het merk Oer Drenthe, door de stichting Kop van Drenthe.	Vaststelling en start uitvoering uitvoeringsprogramma.	Versterking recreatief toeristische mogelijkheden.	St. Kop van Drenthe	Meerjarig	

Ambitie/ accenten	Actie 2021	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
Ondernemers in de verblijfsrecreatie ondersteunen in innovatieve ontwikkelingen en/of helpen hun recreatieve ondernemerschap te versterken	Start informatie vergaring recreatieparken	Versterken informatiepositie en visie opstellen	Gemeente Tynaarlo en Vitale Vakantieparken	Meerjarig	

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo		
		2019	2020	2021
Funcziemenging	%	46,6%	46,4%	N.n.b.
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	157,5	163,9	N.n.b.

Meetdatum 25-08-2021

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
3.1	Economische ontwikkeling	457.108	357.102	378.598	380.237	381.467	383.123
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.187.366	2.792.119	2.454.867	2.501.520	2.541.559	2.582.247
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	103.832	272.263	261.030	266.071	270.506	275.192
3.4	Economische promotie	206.968	244.323	260.864	266.150	271.081	276.435
Totaal lasten		1.955.274	3.665.806	3.355.359	3.413.979	3.464.613	3.516.998

Baten

Taakveld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.410.886	2.554.398	2.452.078	2.498.667	2.538.646	2.579.264
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	38.372	240.433	244.522	248.923	248.923	248.923
3.4	Economische promotie	470.635	483.894	485.237	486.607	488.004	489.429
Totaal baten		1.919.893	3.278.724	3.181.836	3.234.197	3.275.573	3.317.617

Resultaat voor bestemming	-35.381	-387.082	-173.523	-179.782	-189.040	-199.381
----------------------------------	----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Reserves	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo hoofdstuk	-35.381	-387.082	-173.523	-179.782	-189.040	-199.381
------------------------	----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Hoofdstuk 4 || Onderwijs

Inleiding

Onderwijs is vervat in pijler 4 in de kadernota: *Zelfredzaamheid en (sociale) Ontwikkeling*. (zie Hoofdstuk 6, introductie kadernota Sociaal Domein) Onderwijs draagt in algemene zin bij aan economische productiviteit en groei door verhoging van de arbeidsproductiviteit, het innovatievermogen van de economie en implementatie van kennis. Wij stimuleren individuele ontwikkeling van vaardigheden en vermogens van alle inwoners, jong en oud tot een autonome burger/inwoner.

Inwoners die zich ontwikkelen zijn beter in staat om mee te doen aan de samenleving en kunnen beter voor zichzelf, hun huishouden en hun omgeving zorgen. Hier kan ook een sterk preventieve werking van uitgaan. Bijvoorbeeld minder schooluitval en/of minder snel een beroep doen op zwaardere zorg. Het onderwijs, zowel basis als voortgezet, moet zodanig zijn georganiseerd dat alle kinderen/jongeren dezelfde ontwikkelingskansen krijgen en dezelfde kansen op hun weg naar zelfredzaamheid.

Het formele leren op school en het informeel leren binnen culturele, recreatieve en/of opvoedkundige instellingen en binnen sociale netwerken kunnen elkaar op verscheidene punten versterken en aanvullen. De kennis vanuit de school blijkt beter als die wordt toegepast in de praktijk. Door de verbinding aan te gaan met bijvoorbeeld de bibliotheek en culturele instellingen wordt ook nog eens de wereld van het kind verbreed. Een actieve deelname aan de sportvereniging in de wijk bevordert de samenwerking tussen school en de wijk. Hiermee wordt niet alleen gewerkt aan de gezondheid, maar leert het kind ook beter zijn talenten te ontwikkelen. Ontmoeting tussen jongeren, hun ouders, buurtbewoners en andere partijen in de buurt maken onderdeel uit van de activiteiten van ontwikkeling. Hiermee wordt de voedingsbodem voor een positief opgroei-klimaat gecreëerd en de sociale samenhang in de wijk vergroot. Vanuit de gemeente dragen we door middel van een goede huisvesting en samenwerking in de zorgstructuur zo goed mogelijk bij aan goed onderwijs.

Wat willen we bereiken

Speerpunten in de kadernota zijn:

- Voor- en vroegschoolse educatie;
- Leerplicht en het voorkomen van schooluitval ;
- Inzet op een leven lang leren;
- Deelnemen aan vrijwilligerswerk.

Tevens is het jaar 2022 het laatste jaar van het uitvoeringsprogramma 2018-2022 van het college met de titel Samen, open en duurzaam. Onderstaand de uitvoeringsaccenten die voor hoofdstuk 4 van de begroting zijn geformuleerd, Onderwijs:

- (Ver)nieuwbouw van accommodaties realiseren;
- De uitvoering van een onderzoek naar passend onderwijs door CMO Stamm leidend naar een heroverweging van ieders rol en inzet;
- Regie op passend onderwijs;
- Jeugdproblematieken vroeg signaleren: speciale focus gericht op voorkomen van pesten, roken en verslavingen.

Ketensamenwerking

Het formele leren op school en het informeel leren binnen culturele, recreatieve en/of opvoedkundige instellingen en binnen sociale netwerken kunnen elkaar op verscheidene punten versterken en aanvullen. De kennis vanuit de school blijkt beter als die wordt toegepast in de praktijk. Onderwijs maakt dus deel uit van een groter netwerk.

Wij zetten verder in op de samenwerking in de keten: Kinderopvang, onderwijs, jeugdgezondheidszorg en gemeente.

Leerplicht en voorkomen van uitval

We streven naar een goede samenwerking met het onderwijsveld om kinderen (op basisscholen en bij na schoolse opvang en activiteiten) te bereiken en te betrekken. De inzet van onze leerplichtambtenaren in combinatie met jeugd- en jongerenwerkers, buurtcoaches (sport en cultuur),

medewerkers van de sociale teams en onze casemanagers jeugd, draagt bij aan een veilige omgeving voor onze jeugd. Het doel is om problemen zo vroeg mogelijk te signaleren en de verantwoordelijkheid neer te leggen waar die hoort (ouders, onderwijs, gemeente).

Onderwijsachterstandenbeleid

De gemeente ontvangt sinds 1 januari 2019 middelen voor onderwijsachterstandenbeleid. Hiervoor zijn we gestart met de uitvoering van voor- en voerschoolse educatie (VVE). Dit aanbod wordt ingezet om peuters die dat nodig hebben, ondersteuning te bieden in hun sociaal- emotionele ontwikkeling en spraak-/ taalontwikkeling. Dit doen we vanaf 2020 en ook in 2022 gaan we hiermee verder. We verwachten dan de eerste resultaten te kunnen rapporteren. Zo kunnen we beoordelen of het aanbod in de praktijk zo uitpakt als dat we voor ogen hadden. Waar nodig kunnen we bijsturen.

Zorgroute

We willen het gewone opgroeien stimuleren en, als dat nodig is, op het juiste moment de juiste ondersteuning bieden. Kinderopvang, onderwijs, jeugdgezondheidszorg en gemeente hebben elkaar daarbij nodig. Om tot duurzame samenwerking te komen, is in 2021 gestart met het maken van sluitende samenwerkingsafspraken. Er is een Zorgroute ontwikkeld die ondersteunend is aan het samenwerkingsproces. De Zorgroute is het startpunt voor de verdieping van de samenwerking tussen kinderopvang, onderwijs, jeugdgezondheidszorg en de gemeente. Met deze samenwerking beogen we een betere en efficiëntere ondersteuning van kinderen en gezinnen, wat uiteindelijk zal moeten leiden tot kostenreductie in de jeugdhulp.

Taalhuis

In 2022 continueren we het Taalhuis. We ervaren dat het mensen op een laagdrempelige manier in staat stelt hun (zelf)redzaamheid en sociaal functioneren te verbeteren.

In januari 2022 doet de nieuwe wet inburgering haar intrede. In 2022 beoordelen we of het Taalhuis in de toekomst binnen de uitvoering van deze wet een functie kan vervullen.

Openbaar onderwijs

Vanuit onze verantwoordelijkheid voor het openbaar onderwijs houden we toezicht op Stichting Baasis. Via de jaarrekening en de begroting van Stichting Baasis volgen we de ontwikkelingen van de stichting. Ook vindt periodiek overleg plaats met de directie van de stichting en de Raad van Toezicht, samen met de vertegenwoordigers van de gemeente Groningen.

Project accommodatiebeleid

In 2022 richten we ons op de realisatie van het eind 2020 door uw raad vastgestelde Accommodatiebeleid Zuidlaren. Dit omvat (ver)nieuwbouw van de scholen, gymzalen en een nieuwe sport- en metaal.

Accommodatiebeleid Onderwijs

In 2021 hebben we de inmiddels gerealiseerde projecten binnen het accommodatiebeleid financieel afgerond. We hebben zoals afgesproken de projecten in Eelde, Vries en een deel van de projecten in Zuidlaren gerealiseerd. In 2022 gaan we verder met de overige projecten in Zuidlaren. Zodra het accommodatiebeleid volledig is afgerond willen we een Integraal Huisvestingsprogramma (IHP) opzetten. In 2022 gaan we met de voorbereidingen van dit IHP aan de slag.

In 2022 richten we ons vooral op de inrichting en uitbreiding, hetzij vervangend of permanent. Op een viertal scholen is sprake van een toename van het aantal leerlingen, deze ontwikkeling volgen we nauwlettend en we nemen maatregelen als dit nodig is.

Pilot Cultuurhuis Eelde Paterswolde

Met de ingebruikname van de bibliotheek eind 2021 op de nieuwe locatie, gaan we tevens uitvoering geven aan de pilot Cultuurhuis.

Nationaal Programma Onderwijs

Gemeenten zijn in de ogen van het Rijk een spil in de lokale samenwerking rondom het onderwijs en hebben een belangrijke rol in de zorg om het welbevinden van kinderen en jongeren.

Door de coronacrisis is er sprake geweest van schooluitval en veel leerlingen hebben moeite gehad met het volgen van onderwijs in een digitale lesomgeving. Daarvoor heeft het Rijk een tijdelijke maatregel ontwikkeld; het Nationaal Programma Onderwijs. Het doel van dit programma is om de door de coronacrisis opgelopen onderwijsachterstanden en andere onderwijsgerelateerde gevolgen te

herstellen door extra inzet en ondersteuning. Gemeenten kunnen in samenwerking met het onderwijs en de andere organisaties in de keten (jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp, sociaal werk of de voorschoolse educatie) aanvullende interventies inzetten voor leerlingen en een centrale rol innemen bij het bevorderen van samenwerken of het bieden van ondersteuning op scholen. In overleg met het onderwijsveld stelt de gemeente een plan op waar vervolgens in de samenwerking uitvoering aan wordt gegeven.

Wat gaan we ervoor doen

Ambitie/ accenten	Actie 2022	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
Accommodatie-beleid (AB)	Realiseren van uitbreiding, inrichting en vervanging.	Voldoende en goede huisvesting in overeenstemming is met het aantal leerlingen.	Schoolbesturen	2026	
Samenwerking onderwijs, kinderopvang, gemeente.	Uitvoering geven aan de ontwikkelde zorgroute. Versterken van de ketensamenwerking.	Inzet van passende zorg voor het kind. Betere samenwerking tussen de partijen die ieder een eigen verantwoordelijkheid hebben in relatie tot kinderen en gezinnen.	Schoolbesturen kinderopvang en gemeente.	Doorlopend	
Voortzetting van het Taalhuis.	Voortzetten taalhuis.	Laaggeletterdheid verminderen en mensen op een laagdrempelige manier in staat stelt hun (zelf)redzaamheid en sociaal functioneren te verbeteren.	Gemeente i.s.m. derden.	Doorlopend	
Onderwijs-Achterstanden beleid (VVE beleid).	Het VVE beleid is in 2020 vastgesteld. In 2021 is het belangrijk de getallen en de implementatie te monitoren.	Alle peuters gaan goed toegerust naar de basisschool.	Schoolbesturen kinderopvang en gemeenten.	De monitor wordt opgeleverd in voorjaar 2022. De eerste resultaten worden voorjaar 2022 opgeleverd.	
Nationaal Programma Onderwijs.	Opstellen van een plan met activiteiten en regisseren van de uitvoering.	Terugdringen van opgelopen achterstanden door de coronacrisis.	Gemeente, onderwijs, jeugdzorg, jongerenwerk, sport en cultuur.	Gedurende de schooljaren 2021/2022 en 2022/2023.	

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo		
		2019	2020	2021
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	0,0	N.n.b.	N.n.b.
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	15	N.n.b.	N.n.b.
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	0,9%	0,9%	N.n.b.

Meetdatum 25-08-2021

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
4.1	Openbaar basisonderwijs	33.711	183.529	111.714	113.771	115.538	117.434
4.2	Onderwijshuisvesting	2.492.421	2.368.673	3.518.440	3.522.494	3.534.572	3.524.275
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	699.238	680.563	629.614	642.132	653.105	664.224
Totaal lasten		3.225.370	3.232.765	4.259.768	4.278.397	4.303.215	4.305.933

Baten

Taakveld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
4.1	Openbaar basisonderwijs	4.168	4.328	4.406	4.489	4.561	4.634
4.2	Onderwijshuisvesting	57.632	-512	-521	-531	-539	-548
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	39.145	120.128	115.787	118.065	120.339	121.927
Totaal baten		100.945	123.944	119.672	122.023	124.361	126.013

Resultaat voor bestemming	-3.124.425	-3.108.820	-4.140.097	-4.156.375	-4.178.854	-4.179.920
----------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Reserves	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo hoofdstuk	-3.124.425	-3.108.820	-4.140.097	-4.156.375	-4.178.854	-4.179.920
------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Hoofdstuk 5 || Sport, cultuur en recreatie

Inleiding

Sterke sociale en lokale structuren en verbanden zijn voor ons één van de hoekstenen in de samenleving. Of het nu gaat om sport, cultuur, buurtactiviteiten of dorpsfeesten. Het biedt alle mensen de mogelijkheid elkaar te ontmoeten, banden aan te gaan en zich te ontwikkelen op velerlei gebied. Daarom zetten we in op een fysieke, sociale en toegankelijke omgeving waarin mensen betrokken zijn en waarin ze kunnen genieten van contacten in de buurt, een actief verenigingsleven en een mooie groene en verzorgde omgeving.

In de kadernota Sociaal Domein (zie hoofdstuk 6) is pijler 1 Ontmoeting en Meedoen. Meedoen in de zin van het hebben van werk of een zinvolle dagbesteding geeft mensen eigenwaarde, structuur en ritme. We willen dat iedereen in Tynaarlo meedoet naar vermogen, jong en oud, met en zonder beperking. Voor ontmoeting en meedoen is het belangrijk dat de basis aan voorzieningen op het gebied van o.a. sport, cultuur, welzijn en onderwijs op peil blijft. We ondersteunen daarom de bijdrage van verenigingen en organisaties binnen deze sectoren.

Wij vinden het belangrijk dat activiteiten door kunnen gaan als ze bijdragen aan de sociale cohesie en aan ontwikkelingsmogelijkheden.

We hebben ook aandacht voor onze groene omgeving waarin we wonen, werken en ontspannen; de gemeente Tynaarlo als de Groene Long tussen Assen en Groningen. Beheer op orde en aandacht voor een vitaal platteland vinden we belangrijk. Een goed en divers ingericht groen openbaar gebied heeft op veel manieren effect voor een houdbare flora en fauna en vergroot de biodiversiteit en kan plagen redelijkerwijs voorkomen. En we vinden een vitaal platteland een voorwaarde voor onze inwoners, de recreanten en toeristen.

Wat willen we bereiken

De uitvoeringsaccenten in het college-uitvoeringsprogramma 2018-2022 zijn:

- Laaggeletterdheid
- Integratie van allochtone inwoners
- Inclusiebeleid voor fysieke toegankelijkheid
- Vereenvoudigen van subsidieverlening
- Stimulering van jeugd om blijvend in aanraking te komen met sport en cultuur, in bijzonder voor jongeren waarvan de ouders dat niet kunnen betalen.
- Effectieve inzet buurtsportcoaches.
- Het streven om culturele uitingen in onze gemeente te behouden, waaronder musea, corso, paardenmarkt en ook kleinere uitingen.
- Verdere ontwikkeling van de bibliotheek.
- Versterking van minimale sociale structuren.
- Aandacht voor gastheerschap en beheerstaken van de gemeentelijke accommodaties.

Inzet buurtsportcoaches

Wij stimuleren gezond gedrag en het versterken van sociale verbanden. Onze buurtsportcoaches spelen daarbij een cruciale rol. Zij ondersteunen de lokale sportaanbieders en zorgen samen met hun netwerkpartners en inwoners voor een breed scala aan beweegactiviteiten voor kwetsbare en minder kwetsbare inwoners. Ook leveren zij een belangrijke bijdrage aan het verbinden van onderwijs, sport en bewegen, buurt en zorg.

Speelruimtebeleid

Deze participatieve aanpak zien we ook terug bij de uitvoering van het speelruimtebeleid waarbij we samen met initiatiefnemers het aanbod van speelvoorzieningen op peil houden. Hierbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij de wensen en behoeften van de doelgroep.

Cultuur, activiteiten en de inzet van cultuurcoaches

De diverse musea vormen samen met de professionele kunstenaars van VTNL, (amateur)koren en (amateur)toneelgezelschappen de culturele infrastructuur in onze gemeente. Een gezonde infrastructuur vormt de basis en maakt deelname van onze inwoners mogelijk. Daarbij is het van

belang dat de activiteiten laagdrempelig zijn en dichtbij in de wijken en dorpen. De cultuurcoaches hebben een belangrijke rol in het initiëren van activiteiten en het verstevigen van de culturele infrastructuur en stimuleren deelname van inwoners. Tevens zijn zij de verbindende factor in de samenwerking met andere professionele en vrijwillige maatschappelijke organisaties.

Groene dorpen en een Vitaal platteland / Natuur & Landschap

We onderhouden het groen op het niveau van heel en schoon. Het beheer in de dorpen en kernen voeren we in eigen beheer uit en waar dat kan samen met inwoners. We willen met ons beheer ook bijdragen aan (bio)diversiteit. Op basis van afgelopen jaren hebben we geleerd hoe dit vorm te geven. In ieder geval is een goede communicatie met inwoners belangrijk als velden of bermen anders worden onderhouden (bv anders maaien van ingezaaide bermen). Projecten om het platteland vitaal te houden - door de landschappelijke kwaliteiten te behouden/versterken en de biodiversiteit te vergroten - pakken we veelal met andere partijen op, zoals waterschappen, natuurorganisaties en provincies.

ABC-beleid huisvesting welzijn/cultuur

In 2021 zijn we gestart met een actualisatie van het bestaande beleid 'Huisvesting welzijns- en cultuurinstellingen'. In 2022 gaan we verder met het (verkennen van het) combineren van voorzieningen zodat functies en gebruikers elkaar kunnen versterken. En voorzieningen kunnen zo efficiënter gebruikt worden. Hiertoe behoort ook de verdere uitwerking van de pilot in Eelde. Het Cultuurhuis-concept en de bibliotheek als huiskamer zijn richtinggevend.

Subsidieverlening

Subsidieverlening is een middel om maatschappelijke organisaties te betrekken bij de uitvoering van het gemeentelijk beleid en het bereiken van de beoogde doelstellingen. In 2020 zijn we gestart met het inventariseren van de bestaande verordeningen en regelingen, hierbij kijken we of we de spelregels doeltreffender kunnen maken en willen we het administratieve proces vereenvoudigen en uniformeren. Dit proces wordt afgerond in 2022.

Ook de vaststelling van de kadernota Sociaal Domein met vier inhoudelijke pijlers geeft aanleiding om te verkennen waar regelingen gecombineerd kunnen worden. Het doel van dit alles om transparant te zijn en duidelijk zijn over wat de gemeente van belang vindt.

Verhogen biodiversiteit

Het beleidsplan is afgerond in 2020 en de uitvoering willen we graag oppakken om de biodiversiteit naar een hoger plan te tillen. De afgelopen jaren hebben we op kleine schaal projecten opgepakt. Maar er is meer winst te behalen. Winst die uitstraalt naar de leefomgeving, inwoners, maar ook voor onze toeristen.

Invasieve exoten

Het beheerplan is klaar. We zien de problemen langzaam aan toenemen in de openbare ruimte en op basis van de afspraak in het beheerplan kiezen we voor beheren ipv verwijderen.

Wat gaan we ervoor doen

Ambitie/ accenten	Actie 2022	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
Vitaal Platteland / Natuur & Landschap Stimuleren door mee te doen in kansrijke projecten.	Co-financiering projecten van derden. Stimuleren van (dorps) initiatieven die een Vitaal Platteland bevorderen.	Behoud en versterking van een Vitaal Platteland door de Landschappelijke kwaliteit te behouden en te versterken en de Biodiversiteit te vergroten.	Derden, gemeente	Doorlopend, met kans op subsidies.	

Ambitie/ accenten	Actie 2022	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
Voortzetten van de ingezette lijn van overheids-participatie bij initiatieven speel-voorzieningen.	Lopende projecten afronden en nieuwe initiatieven samen met inwoners oppakken. Doorzetten van de positieve voorbeelden in de afgelopen jaren.	Eigenaarschap en binding van wijken en dorpen bij speelruimtes in de wijk. Aanbod speelvoorzieningen blijft op peil. Speelvoorzieningen zijn afgestemd op (toekomstige) populatie jeugd en jongeren en sluiten aan bij wensen en behoeften van de doelgroep.	Initiatiefnemers en gemeente.	Doorlopend	
Lokaal Sportakkoord.	Ambities uit het lokaal sportakkoord samen met netwerkpartners concretiseren tot praktisch uitvoerbare plannen en bijdragen aan de uitvoering ervan.	Samenwerken aan een gedeelde visie op sporten en bewegen.	Sport-aanbieders onderwijs, welzijn, zorg en gemeente.	Doorlopend	
Stimuleren van bewegen in de openbare ruimte.	Inzetten op beweegvriendelijke inrichting van de omgeving conform de notitie 'BIOR' bij Omgevingsvisie en projecten 'Centrumplan Zuidlaren, Wijkvernieuwing Westlaren, Nieuwe wijk Vries-Zuid. Tevens in een vroeg stadium aanhaken bij nieuwe projecten in de openbare ruimte.	Een omgeving die uitnodigt tot sporten, spelen, bewegen en ontmoeten.	Gemeente	Doorlopend	
Jeugd blijvend in aanraking laten komen met cultuur, sport en bewegen.	Inzet buurtsport-coaches/cultuur coaches voor activiteiten gericht op sportkennismaking, gezonde leefstijl en structurele. Sportdeelname.	Gezonde leefstijl en structurele sportdeelname. Voorkomen dat inwoners een beroep moeten doen op (zwaardere) zorg.	Gemeente, sport- en cultuur-aanbieders.	Doorlopend	

Ambitie/ accenten	Actie 2022	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
Jeugd en doelgroepen sociaal domein blijvend in aanraking laten komen met cultuur, sport en bewegen.	Inzet buurtsport-coaches/cultuur coaches voor activiteiten gericht op meedoen, integratie, drempelverlaging, gezonde leefstijl etc.	Meedoen, vergroten van welzijn, integratie, verminderen (ervaren) problematiek, voorkomen van instroom in (zwaardere) zorg.	Gemeente	Doorlopend	
Ondersteuning van vrijwilligersorganisaties en culturele ondernemers.	Bestendigen van het huidige niveau van activiteiten en aanbod door middel van subsidieverlening.	Instandhouding van de basisvoorzieningen op basis van uitvoering pijler 1 van de kadernota Sociaal Domein.	Gemeente en Rijk		
Een toekomst bestendige, toegankelijke, en betaalbare culturele sector in Tynaarlo aanbod.	Evalueren van de huidige culturele infrastructuur en het culturele aanbod. Op basis daarvan waar het kan vernieuwen en opnieuw vaststellen.	Duidelijkheid over de basisvoorzieningen op cultureel gebied en de wijze van financiering.	Gemeente		
Stroomlijnen subsidies	Herinrichten van de regelingen. Afstemmen op de kadernota Sociaal Domein.	Groter bereik. Grotere doeltreffendheid.	Gemeente	Medio 2022	

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
5.1	Sportbeleid en activering	724.587	620.659	568.227	574.172	583.954	594.418
5.2	Sportaccommodaties	2.550.515	2.845.931	2.610.522	2.646.139	2.676.302	2.710.103
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	431.427	601.587	409.878	417.753	425.390	433.552
5.4	Musea	61.954	61.369	11.573	11.791	11.980	12.171
5.5	Cultureel erfgoed	145.240	135.764	137.029	138.946	140.627	142.395
5.6	Media	563.550	616.946	588.002	495.794	502.185	510.413
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.052.541	3.232.895	3.365.123	3.430.460	3.465.290	3.530.893
Totaal lasten		7.529.815	8.115.151	7.690.355	7.715.055	7.805.729	7.933.945

Baten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
5.1	Sportbeleid en activering	220.480	50.000	10.000	10.000	10.000	10.000
5.2	Sportaccommodaties	524.634	621.253	632.219	643.872	654.128	664.432
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	19.608	0	0	0	0	0
5.5	Cultureel erfgoed	28.064	16.052	16.332	16.626	16.885	17.122
5.6	Media	100.000	126.028	126.132	26.312	26.390	26.813
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	19.930	12.621	13.086	13.496	13.899	14.318
Totaal baten		912.717	825.954	797.769	710.306	721.303	732.686

Resultaat voor bestemming	-6.617.098	-7.289.196	-6.892.586	-7.004.749	-7.084.426	-7.201.260
----------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Reserves	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo hoofdstuk	-6.617.098	-7.289.196	-6.892.586	-7.004.749	-7.084.426	-7.201.260
------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Hoofdstuk 6 || Sociaal domein

Inleiding

In juli 2021 is de kadernota Sociaal Domein met de titel “De kunst van het samen leven” door de gemeenteraad vastgesteld. Met onze werkzaamheden binnen het ‘Sociaal Domein in brede zin’ willen we inzetten op het positief beïnvloeden van het zelfvertrouwen van de inwoners en de samenleving van Tynaarlo. We inspireren bewoners om het beste uit het leven te halen. Daarvoor willen we de basis op peil houden voor alle inwoners en specifiek voor de mensen die ondersteuning nodig hebben.

De pijlers en kaders in de kadernota vormen de aanknopingspunten voor een nadere uitwerking en/of uitvoering van het beleid in de komende jaren. Het jaar 2022 is het eerste jaar van de uitvoering. De hoofdzaken nemen we op in de jaarlijks begroting. De nadere uitwerking presenteren we jaarlijks in een uitvoeringsplan Sociaal Domein. Deze ontvangt de gemeenteraad voor het einde van dit jaar ter informatie.

De kadernota verbindt de uitvoering van het beleid in de hoofdstukken 4, 5, 6 en 7 van de begroting. De kadernota geeft voor de periode 2022-2026 de richting aan wat gemeente met inwoners en samenwerkingspartners de komende jaren wil gaan doen.

Wat willen we bereiken

Implementatie regioplan Beschermde wonen

Het doel van beschermd wonen als taak voor alle gemeenten is mensen met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk in de wijken en buurten te ondersteunen. Dat vraagt een basisoniveau van voorzieningen en kennis, geschikte woningen, en vooral samenwerking tussen en met gemeenten, ketenpartners en zorgverzekeraars. Het betreft een gefaseerde uitvoering, die inmiddels door landelijke besluitvorming met een jaar is verlengd. Om te komen tot een vloeiende overgang van deze taak van centrumgemeente Assen naar de regiogemeenten is een regioplan opgesteld. In 2022 worden de lokale opgaven uit het regioplan verder uitgewerkt.

Nieuwe wet inburgering en de pilot Ondertussengroep

Per 1 januari 2022 treedt de nieuwe wet inburgering in werking. De voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang. Sinds medio 2020 doen we mee aan een pilot (mede gefinancierd door de provincie) waarbinnen we ervaring hebben opgedaan met de zogenaamde ondertussengroep, statushouders die al in onze gemeente wonen. Door onze ervaringen met deze groep kunnen we vraagstukken met betrekking tot taal, meedoen en participatie integraal oppakken. In 2022 continueren we de pilot, omdat blijkt dat anderhalf jaar tekort is om mensen goed te kunnen begeleiden naar een betere integratie en participatie.

Voor de uitvoering van de nieuwe wet stelt het rijk middelen beschikbaar. Hiermee stellen we voor de uitvoering van de wet een plan van aanpak met begroting op. Achterstand in kennis van de Nederlandse taal is een belemmering om mee te doen. Daarom zetten wij blijvend in op de bestrijding van laaggeletterdheid bij autochtone inwoners en nieuwkomers. De uitvoering van de nieuwe wet Inburgering per 1-1-2022 geeft ons de verantwoordelijkheid voor taalonderwijs en zorgdragen voor het meedoen.

Huisvesting statushouders

Het vinden van passende huisvesting is een grote opgave. We zijn hard op zoek naar alternatieve mogelijkheden en zoeken hierin de samenwerking op met andere gemeenten.

Geweld hoort nergens thuis

In 2021 is een zogenaamde zelfscan uitgevoerd. Op basis daarvan is in combinatie met het regionale uitvoeringsprogramma, een lokaal plan van aanpak voor Tynaarlo opgesteld. In 2022 zetten we in op de uitvoering van het lokale plan van aanpak.

Schuldhelpverlening en vroegsignalering

De GKB is een gemeenschappelijke regeling (GR) van de gemeenten Assen, Hoogeveen en Meppel. Tynaarlo neemt niet deel aan de GR, maar heeft wel een overeenkomst (DVO) met de GKB voor de uitvoering van de wettelijke ondersteuning bij schuldhelpverlening. De GR GKB wordt geëvalueerd. Het rapport hiervan wordt nog in 2021 verwacht. Dan valt ook een definitief besluit over de toekomst van de GR GKB. Dit heeft ook gevolgen voor de DVO-gemeenten, waaronder Tynaarlo.

Daarna nemen we in Tynaarlo een besluit over de toekomstige uitvoering van de schuldhelpverlening. Het kan zijn dat we als Tynaarlo zelf een aanbesteding gaan starten voor de inkoop van de dienstverlening schuldhelpverlening of dat we dit samen kunnen doen met meerdere gemeenten.

Op 6 juli 2021 heeft uw raad ingestemd met het beschikbaar stellen van middelen om het project vroegsignalering schulden op te starten. Dit naar aanleiding van de gewijzigde wet schuldhelpverlening. In 2021 zijn we gestart met de uitvoering en het inrichten van de organisatie aan de hand van de nieuwe vereisten, dit loopt door in 2022.

Armoedebeleid

Eind 2021 is het nieuw armoede- en schuldenbeleid gereed. Daarin zijn de ervaringen en de behaalde resultaten uit de afgelopen jaren meegenomen. Volgens planning is de beleidsnota eind van dat jaar ter vaststelling aangeboden aan de raad. De nota is een nadere uitwerking van de kadernota Sociaal Domein. Daarna wordt een uitvoeringsprogramma armoede- en schuldenbeleid opgesteld. Hiervan maak het Kindpakket onderdeel uit.

Schadeherstelfonds Corona

Met inzet van de Rijksmiddelen willen we maatschappelijke organisaties op het gebied van sport, cultuur, natuur en welzijn financieel compenseren voor aantoonbare gederfde inkomsten en extra kosten als gevolg van de coronamaatregelen. Zo verwachten we de sociale en culturele infrastructuur in stand te houden en willen we voorkomen dat maatschappelijke organisaties op grond van financiële problemen als gevolg van de Coronapandemie gedwongen zijn tot opheffing.

Preventiefonds

We willen actief nieuwe initiatieven stimuleren waarmee algemene voorzieningen worden ontwikkeld die het beroep op de geïndiceerde maatwerkvoorzieningen verminderen. Hiermee verwachten we een besparing op de kosten van maatwerkvoorzieningen Wmo en Jeugdzorg te realiseren.

Woonplaatsbeginsel

Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet regelt sinds 2015 welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de jeugdhulp. Per 1 januari 2022 gaat dit veranderen. Vanaf dan bepaalt de inschrijving van de jeugdige welke gemeente verantwoordelijk is voor de zorg. Voor 2022 ontvangt Tynaarlo extra middelen in het gemeentefonds voor het onderdeel invoering woonplaatsbeginsel. De verwachting is namelijk (op basis van gegevens van het CBS) dat er meer jeugdigen naar ons toekomen dan dat wij aan andere gemeenten overdragen. Wij onderzoeken welke zorgkosten verschuiven naar andere gemeenten (omdat de jeugdige als inwoner van die gemeente wordt beschouwd) en welke zorgkosten verschuiven naar ons (omdat de jeugdige voordat de verblijfszorg in een andere gemeente werd geleverd, inwoner van Tynaarlo was). We verwachten bij de voorjaarsbrief 2022 duidelijkheid te hebben en te kunnen rapporteren over de werkelijk te verwachten uitgaven voor verblijfszorg aan jeugdigen. Vooralsnog gaan we ervan uit dat we de extra middelen nodig zullen hebben.

NMD samenwerking

Naar verwachting zijn de voorbereidingen voor de verdere professionalisering van het samenwerkingsverband afgerond. Tynaarlo sluit een dienstverleningsovereenkomst met NMD voor de uitvoering van taken op het gebied van inkoop en contractbeheer.

Monitoring

In 2021 hebben we een start gemaakt met de geautomatiseerde monitoring van de gegevens die in de Sociale Teams en het expertiseteam Jeugd worden ingevoerd. Hiermee verkrijgen we inzicht in de uitgaven in de Jeugdzorg en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), en de resultaten hiervan.

Aan de raads werkgroep Sociaal Domein is in september een eerste digitale presentatie gegeven. Hiermee is een basis gelegd voor de toekomst. De up-to-date inzichten helpen ons inhoudelijke

keuzes te maken, beoogde ontwikkelingen te volgen, de (financiële) kaders te handhaven en zo nodig bij te sturen.

Programma Sociaal Domein 2022

Het programma Sociaal Domein is opgezet om het sociaal domein meer in control te brengen; zowel organisatorisch als financieel en inhoudelijk. Hiertoe zijn drie programmaliijnen uitgezet. Inhoudelijk zijn de opgaven ondergebracht in de kadernota Sociaal Domein, welke wordt uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma waarover de raad eind 2021 wordt geïnformeerd. De organisatorische vraagstukken, zoals de overgang naar het regisseursmodel welke is afgesproken binnen NMD-verband, worden ondergebracht in de concernbrede Organisatieontwikkeling. Met de financiële sturing is een start gemaakt middels het realistisch begroten en de digitale monitor. Vervolgens wordt er gewerkt aan o.a. de sturing op kosten en externe verwijzingen Jeugd, verkenning van (co)financiering vanuit andere partijen en het vinden van alternatieven voor (te) dure verwijzingen. Benchmarken en afstemmen met andere gemeenten ter lering (o.a. in Divosa-verband) zien we als goede externe hulpbronnen om onze aanpak te verbeteren. Met het optimaliseren van het primaire proces is in Q3 van 2021 een start gemaakt.

Realistisch begroten

Vanaf de decentralisatie tot en met de programmabegroting van 2021 hebben we gekozen voor budgettair neutraal begroten, waarbij de middelen vanuit het rijk leidend waren. De tekorten op Jeugd en WMO werden hierdoor pas bij de jaarrekening inzichtelijk. Vanaf de begroting 2022 stappen we voor deze onderdelen over op realistisch begroten, zoals besloten door de gemeenteraad. De cijfers uit de gedigitaliseerde monitor, de trends uit vorige jaren, maatschappelijke ontwikkelingen en de inzichten van de medewerkers uit het Sociaal Domein verwerken we tot prognoses die de basis vormen voor een realistische begoting 'vooraf'. De financiële ontwikkelingen zullen we nauwlettender kunnen volgen.

Taakstelling

Het maatregelenpakket sociaal domein heeft voor de jaarschijven 2022 – 2025 een structureel voordeel opgeleverd van €460.000. Dit voordeel komt voort uit de nieuwe, in NMD-verband afgesloten, inkoopcontracten voor de Wmo-onderdelen huishoudelijke hulp en Dagbesteding. Voor het overige deel van maatregelenpakket sociaal domein geldt dat door een samenloop van omstandigheden (personele wisselingen, maar ook externe factoren zoals het Wmo-abonnementstarief en volumegroei) het helaas niet gelukt is om de hele taakstelling te realiseren. Inmiddels heeft de raad aangegeven ook niet meer budgettair neutraal te willen kijken naar het sociaal domein, maar eventuele tekorten binnen het sociaal domein organisatiebreed te willen opvangen. Toch zien wij nog steeds voldoende aanknopingspunten om de uitgaven binnen het sociaal domein te beperken. Niet als bezuinigingsopgave, maar omdat sommige dingen gewoon effectiever en/of efficiënter kunnen. Het lukt ons nog niet om dit voor 2022 concreet genoeg te maken, maar vanaf 2023 verwachten we alsnog een taakstelling van 1,655 miljoen te kunnen halen. Hiertoe is inmiddels een project gestart dat in 2022 verder vorm krijgt. Zoals ook geadviseerd in de najaarsbrief 2021 en de monitor Sociaal Domein is het van belang om autonome kostengroei, onontkoombaarheid van uitgaven en resultaat op onze inspanningen goed in beeld te brengen. We hebben een goede stap gemaakt met de ontwikkeling van het dashboard, onze digitale monitoringssystematiek waarmee we de kosten goed in beeld hebben kunnen brengen, inclusief de trends over de afgelopen jaren.

Participatiewet

In 2022 geven we vanuit de kadernota Sociaal Domein verder uitvoering aan werk, inkomen en meedoen. We vinden het belangrijk dat iedere inwoner naar vermogen kan meedoen. Bij voorkeur op de arbeidsmarkt. Werk helpt om zelfredzaam te worden, om mee te doen in de maatschappij, het gevoel te hebben mee te tellen in de maatschappij en om te voorkomen dat mensen schulden krijgen en in armoede terecht komen. We zetten ons in voor een inclusieve arbeidsmarkt, waar plek is voor inwoners met een arbeidsbeperking. Voor wie een betaalde baan niet mogelijk is, kijken we samen naar alternatieven. De WPDA, Werkplein Drentsche Aa, is hierin onze uitvoeringspartner.

Wat gaan we ervoor doen

Ambitie/ accenten	Actie 2022	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
Beschermd wonen	- Zorgen voor een basisniveau aan kennis en voorzieningen. - De samenwerking met de ketenpartners versterken.	Ondersteuning van inwoners met een psychisch kwetsbaarheid in de leefomgeving.	Gemeente	Doorlopend	
Nieuwe wet inburgering.	- Continueren pilot ondertussen groep - Opstellen plan van aanpak met begroting.	Statushouders en nieuwkomers voorbereiden op de integratie en participatie.	Gemeente	2 ^{de} helft 2022	
Huisvesting statushouders	Zoeken naar alternatieve mogelijkheden.	Voldoen aan de opgelegde opgave.	Gemeente samen met woningbouw.	Eind 2022	
Geweld hoort nergens Thuis.	Opstellen lokaal plan en daar uitvoering aan geven.	Verminderen van huiselijk geweld en mishandeling.	Gemeente met haar samenwerkings partners (politie, VTD, enz).	Doorlopend	
Schuldhelpverlening	- Mogelijke aanbesteding van de uitvoering van de schuldhelpverlening. - Uitvoering van de wettelijke taak tot vroeg signalering.	- Uitvoering van de wettelijke taak. - Voorkomen van en tijdig signaleren van schuldenproblematiek.	Gemeente met andere gemeenten en partners.	2 ^{de} helft 2022	
Armoedebeleid	Uitvoering geven aan het (eind 2021) vastgestelde beleid.incl. het Kindpakket.	- Ondersteuning bieden aan inwoners met een minimum inkomen. - Versterken van de zelfredzaamheid en de mogelijkheden tot participatie.	Gemeente	Doorlopend	
Woonplaatsbeginsel	- Voldoen aan het werkproces om duidelijkheid te krijgen over de kosten voor verblijfszorg. - Zorgdragen voor de contracten voor zorglevering met mogelijke zorgaanbieders buiten onze regio.	De rekening van de geleverde zorg komt terecht bij de verantwoordelijke gemeente.			

Ambitie/ accenten	Actie 2022	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
Ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers.	Inzet door sociale teams.	Ontzorgen van mantelzorgers Werven en faciliteren vrijwilligers.	Gemeente en ketenpartners.	Doorlopend	
Problematiek rond overgewicht en drugsgebruik terugdringen.	Preventieve inzet en samenwerking met GGD.	Bevorderen gezondheid.	Gemeente, buurtsport-coaches, jongerenwerkers en GGD.	Doorlopend	
Eenzaamheid terugdringen/ Voorkomen.	Focus via gebiedsgericht werken.	Eenzaamheid onder inwoners terugdringen.	Gemeente met ketenpartners.	Doorlopend	
Terugdringen jeugdhulpgebruik.	- (nog) Scherper indiceren - Implementeren van het nieuwe inkoopmodel. - Ontwikkelen/verbeteren van voorliggende alternatieven voor jeugdhulp. - Verbeteren van de lokale en regionale ondersteuningsroute/keten.	Terugdringen van het financiële tekort op jeugdhulp. Normaliseren en demedicaliseren.	Gemeente en ketenpartners.	Doorlopend	
Eigenaarschap bij ouders en kind.	Beroep doen op eigen verantwoordelijkheid.	Normaliseren en demedicaliseren.	Gemeente en ouders.	Doorlopend	
Maatregelenpakket/Taakstelling Sociaal Domein.	Zoals in de Najaarsbrief aangegeven beschouwen we het Maatregelenpakket als afgerond. Het niet gerealiseerde deel van de financiële opgave onder dit pakket nemen we vanaf 2023 in de begroting op als taakstelling. We zijn inmiddels gestart met een project om deze taakstelling te halen door onder andere efficiënter en effectiever te werken.	Efficiënter en effectiever werken.	Gemeente.	Eind 2022	

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo		
		2019	2020	2021
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	632	631,1	N.n.b.
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	68,3%	68,5%	N.n.b.
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	232,7	301,5	N.n.b.
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	168,6	171	N.n.b.
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	11,3%	11,3%	N.n.b.
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,8%	0,9%	N.n.b.
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,4%	0,2%	N.n.b.
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	550	580	N.n.b.

Meetdatum 25-08-2021

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.718.636	3.181.225	2.577.696	2.599.304	2.640.194	2.679.835
6.2	Wijkteams	1.518.338	1.760.447	1.728.770	1.765.588	1.799.338	1.840.882
6.3	Inkomensregelingen	15.525.148	9.916.920	10.705.824	10.716.797	10.726.296	10.736.055
6.4	Begeleide participatie	23.893	203.000	441.000	441.000	441.000	441.000
6.5	Arbeidsparticipatie	385.242	444.273	541.280	542.230	543.117	544.152
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	723.463	568.792	714.610	728.526	740.616	753.172
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	6.299.656	5.728.239	6.384.057	6.502.926	6.605.117	6.709.131
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	8.555.357	7.742.503	8.992.068	7.509.493	7.658.140	7.810.443
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-256.760	347.815	280.664	286.572	291.893	297.764
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	822.702	558.630	1.015.034	1.036.220	1.055.229	1.076.082
Totaal lasten		37.315.676	30.451.844	33.381.003	32.128.657	32.500.938	32.888.517

Baten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	574.020	136.966	113.349	114.765	115.810	117.664
6.2	Wijkteams	0	25.000	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	13.510.407	6.825.000	7.981.000	7.981.000	7.981.000	7.981.000
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	15.902	9.023	9.828	10.319	10.835	11.377
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	95.004	304.789	160.000	163.040	165.649	168.299
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	1.713	0	0	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	23.946	0	0	0	0	0
Totaal baten		14.220.992	7.300.778	8.264.177	8.269.124	8.273.294	8.278.340

Resultaat voor bestemming	-	-	-	-	-	-	-
	23.094.683	23.151.066	25.116.826	23.859.533	24.227.644	24.610.177	

Reserves	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo hoofdstuk	-	-	-	-	-	-	-
	23.094.683	23.151.066	25.116.826	23.859.533	24.227.644	24.610.177	

Hoofdstuk 7 || Volksgezondheid en milieu

Inleiding

Een goede gezondheid levert veel op. Gezonde mensen hebben in het algemeen een betere kwaliteit van leven, kunnen beter voor zichzelf zorgen en doen minder een beroep op zorg. Ook kunnen ze langer en beter participeren in de samenleving. Op de arbeidsmarkt of als vrijwilliger. Investeren in gezondheid loont op vele fronten. Voor de uitvoering van ons gezondheidsbeleid richten we ons op positieve gezondheid. Dat is het vermogen van mensen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. Het merendeel van onze inwoners is zelfredzaam en goed opgeleid. We zetten daarom prominent in op het ondersteunen van kwetsbare groepen en op preventie, onder meer door de inzet van buurtsportcoaches.

In de kadernota Sociaal Domein (zie hoofdstuk 6) is *Pijler 2: Gezondheid en Vitaliteit*. Onze opgaves bij deze pijler zijn o.a. preventie door sport, recreatie en bewegen, voorlichting over genotsmiddelen en gezonde leefstijl. Het gaat ook om werk, dat zorgt voor welbevinden en mee kunnen doen. Maar natuurlijk betreft het ook zaken die de fysieke leefomgeving betreffen, zoals milieu, duurzaamheid, luchtkwaliteit, ongediertebestrijding, geluid en een groene omgeving.

Wij willen dat de generaties na ons leven en werken in een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. We zetten ons daarom in voor hergebruik, ontwikkeling van hernieuwbare energie, zuinig omgaan met fossiele brandstoffen maar ook afvalbeheer, waterbeheer en riolering spelen hierin een belangrijke rol.

Wat willen we bereiken

Afval gebruiken als grondstof

Hergebruik van grondstoffen vermindert de schaarste en heeft (soms) een economische waarde. In Tynaarlo zien we dat ook. We willen voldoen aan de landelijke doelstelling voor afvalscheiding uit het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG). Dit betekent minimaal 75% afvalscheiding en 100 kg restafval per inwoner. Deze doelstelling hebben we bereikt en we gaan kijken waar we in de komende jaren milieu “winst” kunnen behalen. Dat zal geen winst in geld betekenen. Verder scheiden verhoogd enerzijds wel de kosten. Het motto is “Scheiden, tot welk niveau is dat nog haalbaar”. Eén van de speerpunten in 2022, is de papierinzameling herzien en een mogelijke luierinzameling. Dit alles doen we in Drentsch verband, Markerein.

Klimaatbestendige riolering in Tynaarlo

Onze riolering beheren we op een sober en doelmatig niveau. Wel zien we dat het klimaat verandert. Buien worden intensiever, terwijl er ook meer en langere periodes van droogte voorkomen. Op enkele plekken in onze gemeente komt wateroverlast voor. Dit willen we zoveel mogelijk bovengronds oplossen met een aantal infrastructurele maatregelen. Eventuele maatregelen nemen we op in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Hierbij zoeken wij aansluiting bij de op te stellen Omgevingsvisie.

Volksgezondheid

Positieve gezondheid staat aan de basis van ons lokale gezondheidsbeleid. De inzet is gericht op een preventieve aanpak. We willen voorkomen dat mensen in (zwaardere) zorg terecht komen en hiermee bijdragen aan de reductie van zorgkosten. Dit doen we door samen met onze netwerkpartners breed in te zetten op een gezonde leefstijl bij de jeugd en meer gericht op een gezonde leefstijl bij kwetsbare inwoners. We willen de gezonde keus makkelijker te maken. De samenwerking van de gemeente met het netwerk wordt vormgegeven door deelname aan het lokaal preventieakkoord Tynaarlo. Binnen dit akkoord werken partners vanuit drie werkgroepen samen aan een gezond gewicht, mentaal welbevinden en verantwoord middelengebruik voor en door de inwoners van de gemeente. Partners zijn onder meer VNN, GGD Drenthe, Icare, #JongTynaarlo, kerngroep Sportakkoord Tynaarlo en de gemeente Tynaarlo.

Vanuit de deelname aan het samenwerkingsverband ‘Hartveilig Drenthe’ kan het lokaal AED-beleid in Tynaarlo worden verbeterd.

Vervanging onderhoudsvrachtwagen riolering

Het rioolonderhoud van de gemalen alsmede, de storingsdienst doen wij zelf. Bij de buitendienst rijden er twee vrachtwagens voor het onderhoud van de riolering. Eén van deze wagens is nu aan vervanging toe. Deze zal dit jaar vervangen worden.

Vervanging aanhanger afvalbrengrstation

Voor het transporteren van de containers wordt er sinds een jaar of acht gebruik gemaakt van een aanhanger. Transport gaat o.a. naar Wijster. De huidige aanhanger is aan het eind van zijn levensduur en dient vervangen te worden. In het kader van, je kunt je geld maar één keer uitgeven, wordt er uitgekeken naar een tweedehands aanhanger, waarbij de kapitaalslasten gedekt kunnen worden uit de voorziening afval en reiniging.

Wat gaan we ervoor doen

Voor de specifieke informatie en acties met betrekking tot het programma duurzaamheid verwijzen wij u naar de aparte paragraaf duurzaamheid elders in deze begroting.

Ambitie/ accenten	Actie 2022	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
AED-beleid	Verbeteren van het lokaal AED-beleid Tynaarlo.	Betere dekking van AED's en burgerhulpverleners.	Gemeente, GGD Drenthe, Hartveilig Drenthe en inwoners.	Doorlopend	
Lokaal preventie-akkoord.	Voortzetten van de samenwerking met netwerkpartners om uitvoering te geven aan de ambities uit het lokaal preventie-akkoord.	Versterken van de aanpak van het lokaal gezondheidsbeleid door samenwerking op de thema's gezond gewicht, verantwoord middelengebruik en mentaal welbevinden.	Partners van het preventie-akkoord waaronder GGD Drenthe, Jongerenraad, VNN, gemeente en inwoners (organisaties).	Doorlopend	
Drentse samenwerking op sport, bewegen en gezondheid.	Samen met de Drentse partners uitvoering geven aan het integraal meerjarenplan 'Drenthe Samen gezond in beweging'. Aandachtspunt en 2022 zijn gericht op gezond gewicht en verantwoord middelengebruik.	Bovenlokale samenwerking om lokale ambities te versterken.	Provincie, gemeenten en een breed scala aan samenwerkingspartners in de provincie Drenthe.	Doorlopend	

Ambitie/ accenten	Actie 2022	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
Afval	Kijken waar we in 2022 ons scheidingspercentage nog kunnen verbeteren. Waarbij het omslagpunt in zicht komt tussen kosten en opbrengsten.	Minder restafval en een hoger scheidingspercentage.	Gemeente, Markerein, provincie en onze inwoners.	Doorlopend	

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo		
		2019	2020	2021
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	81	N.n.b.	N.n.b.
Hernieuwbare elektriciteit	%	25,7%	N.n.b.	N.n.b.

Meetdatum 25-08-2021

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
7.1	Volksgezondheid	1.270.191	1.336.630	1.352.891	1.371.086	1.396.206	1.422.019
7.2	Riolering	2.296.518	2.151.885	2.109.546	2.346.849	2.620.322	2.887.875
7.3	Afval	3.042.937	2.307.683	2.387.928	2.663.630	2.684.227	2.701.609
7.4	Milieubeheer	763.366	1.079.596	840.202	857.576	874.600	890.786
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	410.204	441.277	461.647	467.922	467.232	473.869
Totaal lasten		7.783.215	7.317.072	7.152.215	7.707.064	8.042.588	8.376.158

Baten

Taakveld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
7.1	Volksgezondheid	0	29.600	0	0	0	0
7.2	Riolering	2.863.398	2.780.623	2.810.243	3.052.223	3.289.703	3.537.986
7.3	Afval	3.783.575	2.942.808	3.159.533	3.440.207	3.495.330	3.540.233
7.4	Milieubeheer	155.800	0	0	0	0	0
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	349.191	369.610	379.629	389.544	400.269	407.669
Totaal baten		7.151.964	6.122.641	6.349.405	6.881.974	7.185.303	7.485.888

Resultaat voor bestemming	-631.252	-1.194.431	-802.810	-825.089	-857.285	-890.269
----------------------------------	-----------------	-------------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Reserves						
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo hoofdstuk	-631.252	-1.194.431	-802.810	-825.089	-857.285	-890.269
------------------------	-----------------	-------------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Hoofdstuk 8 || Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Inleiding

Tynaarlo is een gemeente waar het prettig wonen is. Zo scoort onze gemeente al jarenlang hoog in onderzoeken naar de “beste woongemeente”. Wij zijn trots op die hoge waardering voor ons woon- en leefklimaat. Wij werken er met onze ondernemers, corporaties en inwoners hard aan om ook in de toekomst een prettige woon- en leefomgeving te bieden aan onze inwoners.

Wat willen we bereiken

Regiovisie Groningen-Assen

Regio Groningen-Assen is een vrijwillig samenwerkingsverband tussen de provincies Drenthe en Groningen en de gemeenten Assen, Groningen, Het Hogeland, Midden-Groningen, Noordenveld, Tynaarlo en Westerkwartier. Wij werken binnen Regio Groningen Assen (RGA) samen op het gebied van mobiliteit, economie, wonen en versterken ruimtelijke kwaliteit. Deze regionale samenwerking zorgt voor betere interne afstemming en sterke profilering naar buiten toe. Door samen op te trekken met de andere deelnemers wordt er (gemeente- en provincie-) grensoverschrijdend samengewerkt. Deze samenwerking maakt ook dat wij als regio ons krachtig kunnen positioneren ten opzichte van andere regio's en het rijk. Onder andere zetten wij in op het uitwerken van de Verstedelijkingsstrategie in uitvoeringsafspraken in het nog te sluiten verstedelijkingsakkoord tussen Rijk en regio. We zullen de komende jaren dan ook blijven deelnemen aan de RGA.

Volkshuisvesting

Om Tynaarlo levendig te houden is het belangrijk dat ons woningbestand aantrekkelijk blijft voor starters, jongeren, ouderen en bijzondere doelgroepen. Vraag en aanbod dienen zoveel mogelijk op elkaar te worden afgestemd. Onze woonvisie en de Prestatieafspraken met onze woningcorporaties zijn daarbij leidend.

Met de woningcorporaties Stichting Woonborg en Stichting Eelder Woningbouw en hun huurdersorganisaties maken wij Prestatieafspraken op zeven thema's: beschikbaarheid, betaalbaarheid, kwaliteit, bijzondere doelgroepen, wonen en zorg, kleine kernen en leefbaarheid. Wij voeren actief het gesprek met woningcorporaties om de sociale woningvoorraad kwantitatief tenminste op peil te houden en zo mogelijk uit te breiden zodat goed kan worden ingespeeld op de woonbehoefte en ook gelet op wachtlijsten, en daarnaast een verduurzaming / kwaliteitsverbetering van de bestaande woningvoorraad te bewerkstelligen.

Wij zetten in op de ontwikkeling van Ter Borch, de PBH-locatie, Vries Zuid en diverse vrijkomende locaties in Eelde-Paterswolde. Hierbij hebben wij oog voor bijzondere doelgroepen zoals senioren, starterswoningen, etc. Zoals ook door ons aangegeven in de Verstedelijkingsstrategie van de regio Groningen - Assen zijn er tot 2030 in onze gemeente plannen voor ruim 1.200 woningen. Dit betreft harde en zachte plannen.

Wij stimuleren dat er kwalitatief hoogwaardig, functioneel gedifferentieerd, en duurzaam wordt gebouwd. Dat betekent dat wij hier zelf in onze planontwikkeling op inspelen en daarnaast onze woningcorporaties en initiatiefnemers ook nadrukkelijk vragen hierin investeringen te doen die verder gaan dan de eisen uit het Bouwbesluit

Wij nemen onze verantwoordelijkheid ten aanzien van de vluchtelingenproblematiek door succesvolle kleinschalige opvang. Samen en in afstemming met de woningcorporaties zorgen we ook voor adequate huisvesting van statushouders. Het is een uitdaging voor nieuwkomers om erbij te gaan horen in de buurt, met school en werk. We hebben een rol in het zien, erkennen, ruimte geven en passend ondersteunen van initiatieven die hierbij helpen. In de actualisatie van de prestatieafspraken met corporaties zullen decentralisaties van beschermd wonen en maatschappelijke opvang nadrukkelijk onderwerp van gesprek zijn.

Omgevingswet en Omgevingsvisie

De Omgevingswet treedt in werking op 1 juli 2022. Digitale systemen voor o.a. vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) en ruimtelijke ordening (RO) worden aangepast en de werkprocessen uitgelijnd. Medewerkers worden opgeleid en getraind. Met partners in Drents verband wordt getest en geoefend om de VTH-systemen goed op elkaar aan te sluiten en het samenwerken in de keten goed in te regelen. Aan de gemeenteraad wordt in het eerste kwartaal van 2022 een aantal besluiten voorgelegd die nodig zijn om op 1 juli 2022 de VTH- en RO-taken voort te kunnen zetten onder de Omgevingswet.

Beleidsmatige keuzes op hoofdlijnen worden in de Omgevingsvisie gemaakt en later in Omgevingsplannen uitgewerkt en juridisch verankerd. De Omgevingsvisie kan naar verwachting in het voorjaar van 2022 aan de gemeenteraad ter vaststelling worden voorgelegd.

Omgevingsplannen vervangen de huidige bestemmingsplannen en/of beheerverordeningen. Voor het omzetten / opstellen daarvan geldt een periode van zeven jaar na invoering van de Omgevingswet, wat betekent dat alle Omgevingsplannen uiterlijk in 2029 gereed dienen te zijn. In 2022 komen wij bij de Perspectievennota 2023 met een voorstel voor deze omzetting / het opstellen van de Omgevingsplannen in de komende jaren.

Ontwikkelingen en voortgang activiteiten

Woningbouwontwikkeling Achterzijde PBH locatie

Het stedenbouwkundig programma van eisen is in afwachting van besluitvorming. Wij verwachten in 2022 het vervolgtraject, zijnde het opstellen van een bestemmingsplan en bijbehorend beeldkwaliteitsplan, middels een participatietraject op te starten. De planning is er nu op gericht dit proces in 2022 af te ronden.

Ontwikkelingen Vries Zuid

Vries Zuid wordt een gemêleerde woonwijk met maximaal 75 woningen en ruimte voor specifieke woonwensen en verschillende doelgroepen. De verwachting is dat de uitspraak van de Raad van State nog even op zich laat wachten. Hierdoor zal de eerste kaververkoop en het bouwrijp maken een kwartaal vertraging oplopen. Het bouwrijpmaken en de verkoop zal derhalve in 2022 aanvangen.

Vrijkomende locaties maatschappelijk vastgoed

Voor de vrijkomende maatschappelijke locaties in Eelde-Paterswolde is door ons college in 2020 een ontwikkelrichting bepaald in het plan van aanpak "Vrijkomende locaties Maatschappelijk Vastgoed". We zijn inmiddels gestart met de locaties De Kooi en Bladergroenschool. Locatie De Kooi zal worden ingezet voor sociale woningbouw via de SEW. Voor de Bladergroenschoollocatie voeren wij voor de lange termijn onder meer nadere verkoop / realisatiebesprekingen met de Stichting Knarrenhof. Voor de korte termijn wordt deze locatie ingezet voor huisvesting van asielzoekers door het COA.

De overige locaties worden voorlopig in afwachting van nadere beleidsafwegingen (o.a. op het gebied van onderwijshuisvesting) nog aangehouden. Wij verwachten in 2022 meer duidelijkheid over die locaties te hebben.

Cultuurhistorie

Onze gemeente kent tal van rijks- en provinciale monumenten en enkele beschermde dorpsgezichten. Het zo veel mogelijk behouden en versterken van deze cultuurhistorische waarden vinden wij belangrijk. Bij planinitiatieven en andere ruimtelijke keuzes bijvoorbeeld in het kader van de Omgevingsvisie zullen wij aan dit uitgangspunt toetsen.

Wat gaan we ervoor doen

Ambitie/ accenten	Actie 2021	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
Kwantitatief en kwalitatief op peil houden van de sociale volkshuisvesting / woningvoorraad en het blijven inzetten op huisvesting statushouders door onder andere jaarlijks de prestatieafspraken te herzien.	Maken van nieuwe prestatieafspraken.	De beschikbaarheid van sociale huurwoningen voor de benoemde doelgroepen voldoende waarborgen en een kwaliteitsverbetering van de woningen te bevorderen.	Corporaties, huurdersverenigingen en gemeente.	Eind 2022	
Opstellen Omgevingsvisie en implementeren Omgevingswet.	Afronden en vaststellen Omgevingsvisie. Afronden voorbereiding invoering Omgevingswet. Opstellen plan van aanpak omzetten / opstellen Omgevingsplannen	Afgewogen integrale visie op de fysieke woon- en leefomgeving.	Gemeente	Eerste helft 2022 Eerste helft 2022 Eerste helft 2022	
Implementeren wet kwaliteitsborging voor het bouwen.	Herijken werkprocessen.	Voldoen aan de nieuwe wettelijke eisen.	Gemeente	Doorlopend	

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo		
		2019	2020	2021
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	€ 269	€ 288	N.n.b.
Demografische druk	%	89,3%	89,9%	91,1%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens	In Euro's	€ 583	€ 601	€ 621
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	In Euro's	€ 629	€ 647	€ 652

Meetdatum 25-08-2021

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

Financiële gegevens (Wat mag het kosten)

Lasten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
8.1	Ruimtelijke ordening	1.217.143	1.255.366	733.115	745.722	757.127	770.756
8.2	Grondexploitatie (niet- bedrijventerreinen)	9.523.283	4.614.466	5.264.182	5.591.268	5.675.483	5.761.055
8.3	Wonen en bouwen	1.398.796	1.592.096	1.597.158	1.561.591	1.565.782	1.575.601
Totaal lasten		12.139.222	7.461.928	7.594.455	7.898.582	7.998.392	8.107.411

Baten

Taak- veld	Omschrijving	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
8.1	Ruimtelijke ordening	215.210	53.387	19.007	19.597	20.955	22.003
8.2	Grondexploitatie (niet- bedrijventerreinen)	11.168.529	4.603.756	5.153.428	5.251.343	5.335.365	5.420.730
8.3	Wonen en bouwen	1.097.368	1.217.759	933.624	955.161	977.039	999.420
Totaal baten		12.481.107	5.874.902	6.106.059	6.226.101	6.333.359	6.442.153

Resultaat voor bestemming	341.884	-1.587.025	-1.488.396	-1.672.481	-1.665.033	-1.665.258
----------------------------------	----------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Reserves	Rekening 2020	Actuele		Meerjaren		
		Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo hoofdstuk	341.884	-1.587.025	-1.488.396	-1.672.481	-1.665.033	-1.665.258
------------------------	----------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

2. Resultaat

Rekening houdend met de ontwikkelingen van de algemene uitkering, bijstellingen van de begroting t.o.v. 2021, de Perspectievennota 2022 en totaal van voorstellen structureel nieuw beleid, ziet de ontwikkeling van het begrotingsresultaat 2022 – 2025 er als volgt uit:

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
1 Begrotingsresultaat (Perspectievennota 2022)	1.926.217	-986.783	-1.338.783	-1.416.783
2 Bijstellingen meicirculaire	370.835	86.850	-65.411	-66.964
Bijstellingen septembercirculaire				
3 - vervallen opschalingskorting	431.195	PM	PM	PM
4 - overige resultaten septembercirculaire	1.010.286	1.114.374	1.071.942	1.191.723
Subtotaal septembercirculaire	1.441.481	1.114.374	1.071.942	1.191.723
5 Indexeringen en doorrekening begroting	-108.556	-266.148	-316.407	-293.105
Overige bijstellingen				
6 Bijstelling raming bouwleges	-284.467	-265.686	-246.469	-226.811
7 Arbitragecommissie jeugdzorg		1.720.000	1.615.000	1.488.000
8 Effect realistisch begroten sociaal domein	-1.108.459	-1.230.911	-1.358.778	-1.460.430
9 Maatregelenpakket sociaal domein (gerealiseerd)	460.000	460.000	460.000	460.000
10 Maatregelenpakket sociaal domein (niet gerealiseerd)	-1.555.000	-1.655.000	-1.655.000	-1.655.000
11 Taakstelling sociaal domein		1.655.000	1.655.000	1.655.000
12 OZB	-260.000	-260.000	-260.000	-260.000
13 Verschuiven vervangingsinvestering gemeentewerf	250.000	250.000	250.000	
14 Gemeenschappelijke regelingen	-109.000	-77.000	-59.000	-7.000
Subtotaal overige bijstellingen	-2.606.926	596.403	400.753	-6.241
Primitief begrotingsresultaat 2022	1.023.051	544.696	-247.905	-591.370
15 Structureel effect najaarsbrief 2021	12.967	2.767	-5.433	-5.433
16 Structureel nieuw beleid	-368.615	-645.477	-645.477	-645.477
17 Incidenteel nieuw beleid Dekking incidenteel nieuw beleid uit ARG1	-140.000 140.000			
Resultaat begroting 2022 inclusief bijstellingen	667.403	-98.014	-898.815	-1.242.280

Toelichting op de voornoemde onderdelen:

1. Deze regel geeft het begrotingsresultaat weer zoals vermeld in de Perspectievennota 2022.
2. Deze regel geeft het effect van de meicirculaire 2021 op de algemene dienst weer voor de gemeente Tynaarlo voor de jaarschijven 2022 – 2025. De mutaties die bestemd zijn voor het sociaal domein zijn budgetneutraal verwerkt. Conform de financiële uitgangspunten zijn decentralisatie-uitkeringen eveneens budgetneutraal verwerkt.
3. In 2021 heeft het Rijk besloten om in navolging van 2020 de opschalingskorting incidenteel te laten vervallen. Hierdoor ontvangt de gemeente een bedrag van € 431.000. Omdat de verwachting is dat het laten vervallen van de opschalingskorting (in enige vorm) een structurele maatregel van het Rijk gaat zijn nemen we een pm-post op. Hier rekenen we verder niet mee.
4. Deze regel geeft de overige effecten van de septembercirculaire 2021 op de algemene dienst weer voor de gemeente Tynaarlo voor de jaarschijven 2024 – 2025. De mutaties die bestemd zijn voor het sociaal domein zijn budgetneutraal verwerkt. Conform de financiële uitgangspunten zijn decentralisatie-uitkeringen eveneens budgetneutraal verwerkt.
5. Deze regel betreft de optelsom van diverse wijzigingen als gevolg van bijvoorbeeld ontwikkelingen in rente, indexatie conform de laatste circulaire, leges en kapitaallasten. Per saldo heeft deze regel in elk jaar een positief effect op het begrotingsresultaat.
6. De systematiek voor het toerekenen van uren gerelateerd aan de verwerking van bouwvergunningen is aangescherpt. Dit betekent dat er nu minder uren toegerekend worden waardoor er minder leges opgelegd mogen worden.
7. Deze regel omvat het effect van de herverdeling van het gemeentefonds opgenomen, zoals bekend ten tijde van het opstellen van dit document. Het effect voor 2022 is reeds opgenomen in de Perspectievennota 2022 (regel 1).
8. In deze begroting introduceren we de cijfers van de nieuwe realistische begroting sociaal domein. Deze mutatie is de administratieve handeling die nodig is om het verschil ten opzichte van de Perspectievennota duidelijk te maken. Deze realistische begroting is ons nieuwe beste beeld van hoe de ontwikkeling van de kosten binnen het sociaal domein eruit zullen zien. Dit verschilt van het oude beeld, maar dat viel ook te verwachten, anders zou de 'realistische begroting' een zinloze exercitie zijn geweest. Met deze nieuwe cijfers denken we een nog beter beeld te hebben van wat ons te wachten staat. Daardoor kunnen we nu beter vooraf begroten in plaats van dat we achteraf moeten constateren dat we tekorten hebben. Zoals verwacht blijft er een stijgende trend zichtbaar, maar we werken aan het keren van die trend.
9. Het maatregelenpakket sociaal domein heeft voor de jaarschijven 2022 – 2025 een structureel voordeel opgeleverd van €460.000. Dit voordeel komt voort uit de nieuwe, in NMD-verband afgesloten, inkoopcontracten voor de Wmo-onderdelen huishoudelijke hulp en Dagbesteding.
10. Voor het overige deel van maatregelenpakket sociaal domein geldt dat door een samenloop van
11. omstandigheden (personele wisselingen, maar ook externe factoren zoals het Wmo-abonnementstarief en volumegroei) het helaas niet gelukt is om de hele taakstelling te realiseren. Inmiddels heeft de raad aangegeven ook niet meer budgettair neutraal te willen kijken naar het sociaal domein, maar eventuele tekorten binnen het sociaal domein organisatiebreed te willen opvangen. Toch zien wij nog steeds voldoende aanknopingspunten om de uitgaven binnen het sociaal domein te beperken. Niet als bezuinigingsopgave, maar omdat sommige dingen gewoon effectiever en/of efficiënter kunnen. Het lukt ons nog niet om dit voor 2022 concreet genoeg te maken, maar vanaf 2023 verwachten we alsnog een taakstelling van 1,655 miljoen te kunnen halen. Hiertoe is inmiddels een project gestart dat in 2022 verder vorm krijgt.
12. Met de begroting voor 2021 werd een structurele OZB-stijging bovenop de indexatie voorgesteld, de raad besloot daarover bij motie om in de begroting voor 2022 een definitief besluit te nemen over deze stijging voor de jaren 2022 en verder. Op dit moment is er voldoende ruimte in de begroting van 2022 om deze stijging niet structureel te maken en dus terug te draaien ten opzichte van het jaar 2021, dit kost weliswaar structureel ruimte in de begroting.

13. In de begroting 2019 is met ingang van 2022 middelen beschikbaar gesteld voor de kapitaallasten bijbehorend aan een mogelijke vervangingsinvestering van gebouwen op de gemeentewerf. Hiertoe wordt gekeken hoe de huisvestingsbehoefte kan worden ingevuld, waarbij ook wordt gekeken naar mogelijke samenwerking met omliggende gemeenten. Dit proces neemt meer tijd in beslag dan vooraf was voorzien, onder meer wegens de coronacrisis. Hiermee kunnen de hiervoor begrote kapitaallasten voor de jaren 2022 t/m 2024 vrijvallen.
14. De bijdrage van de gemeente wordt vastgesteld aan de hand van de begroting van de desbetreffende gemeenschappelijke regeling. In de afgelopen periode zijn de begrotingen 2022 van de GR'en middels een apart voorstel aan uw raad aangeboden. De financiële consequenties zijn in deze regel opgenomen.
15. Dit is het structurele effect van de najaarsbrief 2021.
16. Deze regel geeft het structurele beleid weer dat aanvullend wordt aangevraagd ten opzichte van de Perspectievennota 2022. Voor een inhoudelijke toelichting verwijzen wij naar het hoofdstuk 'Aanvragen nieuw beleid'. In 2022 worden diverse kredieten verstrekt, de bijbehorende kapitaallasten worden pas zichtbaar in de jaren 2023 en verder. Dit is de reden dat de bedragen voor die jaren hoger liggen dan in 2022.
17. Deze regel geeft het incidenteel beleid weer dat aanvullend wordt aangevraagd ten opzichte van de Perspectievennota 2022. Voor een inhoudelijke toelichting verwijzen wij naar het hoofdstuk 'Aanvragen nieuw beleid'. Per saldo hebben deze voorstellen voor incidenteel nieuw beleid geen effect op het begrotingsresultaat aangezien deze vanuit de ARG1 worden gedekt.

Structureel en reëel begrotingsevenwicht

Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben in het vastgestelde “Gemeenschappelijk financieel toezichtkader” aangegeven dat de begroting 2022 “structureel en reëel in evenwicht” moet zijn. Dat betekent dat de structurele lasten gedekt moeten worden door structurele baten. Uit een nadere analyse van de structurele lasten en baten en de incidentele lasten en baten is gebleken dat de begroting voor 2022 materieel sluitend is.

In bijlagen 1 en 2 is een uitgebreide becijfering van incidentele baten en lasten en de structurele en incidentele toevoegingen en onttrekking aan reserves opgenomen. Gecomprimeerd ziet het beeld er voor 2021 als volgt uit:

Presentatie van het structurele begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Saldo baten en lasten	-140	-565	-1.205	-1.429
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.163	1.110	957	838
Primitief begrotingssaldo na bestemming	1.023	545	-248	-591
Waarvan incidentele baten en lasten (bijlage 1)	-243	778	868	963
Structureel primitief begrotingssaldo	780	1.323	620	372
Voorgestelde structurele bijstellingen begroting 2022				
Structurele effecten najaarsbrief 2021	13	3	-5	-5
Structureel nieuw beleid	-369	-645	-645	-645
Structureel begrotingssaldo na vaststelling begroting	424	681	-30	-278

3. Meerjarenbegroting + balans meerjarig

	2022			2023			2024			2025		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0: Bestuur en ondersteuning	851	1.992	-1.142	876	2.074	-1.198	903	2.257	-1.354	931	2.462	-1.532
1: Veiligheid	29	2.414	-2.385	30	2.431	-2.401	32	2.477	-2.445	34	2.528	-2.494
2: Verkeer en vervoer en waterstaat	96	4.316	-4.220	99	4.361	-4.262	101	4.331	-4.229	104	4.368	-4.264
3: Economie	2.697	3.355	-659	2.748	3.414	-666	2.788	3.465	-677	2.828	3.517	-689
4: Onderwijs	120	4.260	-4.140	122	4.278	-4.156	124	4.303	-4.179	126	4.306	-4.180
5: Sport, cultuur en recreatie	798	7.690	-6.893	710	7.715	-7.005	721	7.806	-7.084	733	7.934	-7.201
6: Sociaal domein	8.264	33.381	-25.117	8.269	32.129	-23.860	8.273	32.501	-24.228	8.278	32.889	-24.610
7: Volksgezondheid en milieu	6.349	7.152	-803	6.882	7.707	-825	7.185	8.043	-857	7.486	8.376	-890
8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	6.106	7.594	-1.488	6.226	7.899	-1.672	6.333	7.998	-1.665	6.442	8.107	-1.665
Algemene dekkingsmiddelen	58.699	2.249	56.451	57.657	2.223	55.434	57.893	2.242	55.651	58.634	1.991	56.642
Overhead	1.155	10.804	-9.650	1.082	10.940	-9.858	1.099	11.140	-10.041	1.116	11.563	-10.447
Heffing VPB	0	63	-63	0	63	-63	0	64	-64	0	65	-65
Bedrag onvoorzien	0	33	-33	0	33	-33	0	33	-33	0	33	-33
Saldo van baten en lasten	85.164	85.304	-140	84.702	85.267	-565	85.453	86.658	-1.205	86.711	88.140	-1.429
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	2.404	1.241	1.163	2.369	1.259	1.110	2.304	1.347	957	2.288	1.450	838
Resultaat			1.023			545			-248			-591

Toelichting meerjarenraming

In dit hoofdstuk presenteren we de financiële begroting 2022-2025. Daarbij gaan we in op de financiële kaders van de begroting, de geprognostiseerde balans en het EMU-saldo.

Baten en lasten

Een overzicht van baten en lasten per taakveld, per hoofdstuk vindt u in hoofdstuk 1 van deze begroting.

Overzicht van incidentele baten en lasten

In de begroting zijn naast structurele gelden ook incidentele gelden opgenomen.

In hoofdstuk 5 incidenteel nieuw beleid is een voorstel opgenomen voor de inzet van de middelen voor incidenteel nieuw beleid voor 2022. In bijlage 1 van deze begroting staat een overzicht van de incidentele baten en lasten uit de begroting 2022 inclusief de meerjarenraming.

De uitgangspunten waarop de ramingen zijn gebaseerd

Algemeen

De basis voor de begroting is vastgesteld beleid. Dit zijn de vastgestelde begroting 2021, en alle structurele effecten uit besluitvorming door de raad tot en met 31 juli 2021. De uitkomsten van de najaarsbrief zijn niet in de begroting verwerkt, maar wel meegenomen in de tabel met het resultaat in hoofdstuk 2. Voor de prijsindex en de index op de loonkosten is aangesloten bij de septembercirculaire. De waarderingsgrondslagen voor activa en passiva zijn ongewijzigd en conform de grondslagen zoals die in de jaarrekening 2020 zijn gehanteerd.

De volgende algemene uitgangspunten worden gehanteerd, zoals door de raad vastgesteld bij de perspectievennota 2022:

- Incidentele mee- en tegenvallers die gedurende het jaar kunnen ontstaan en die geen directe bestemming hebben voegen we toe, of onttrekken we aan de Algemene Reserve Grote Investerings (ARGI);
- Geen nieuw beleid zonder financiële dekking, waarbij structurele lasten worden gedekt door structurele baten;
- Er is sprake van structureel en reëel begrotingsevenwicht, conform de eisen die door de toezichthouder (provincie) aan de (meerjaren)begroting worden gesteld;
- De reservepositie moet ons voldoende weerstandsvermogen garanderen en aan het einde van de huidige bestuursperiode voldoende ruimte bieden aan een nieuw bestuur om keuzes te maken;
- De prijsindex 2021 en verder voor kosten, overgedragen budgetten en voor subsidies aan derden stellen we vast conform de prijsindexeringen per jaarschijf zoals opgenomen in de tabel 'indexeringen'. Deze percentages zijn conform de prijsindex die door het rijk in de septembercirculaire 2021 zijn opgenomen.
- Ten aanzien van mutaties in de algemene uitkering worden alleen mutaties in decentralisatie- en integratie-uitkeringen budgettair neutraal verwerkt. Hierbij wordt de uitkering in principe taakstellend voor de taak opgenomen. Voor overige wijzigingen in de algemene uitkering die het gevolg zijn van taakmutaties geldt dat deze als mutatie van de algemene uitkering (algemene dekkingsmiddelen) worden opgenomen;
- Voor het bepalen van de ruimte onder het plafond van het BTW compensatiefonds wordt het advies van het rijk overgenomen waarbij een raming wordt opgenomen die maximaal gebaseerd is op de meest recente, gerealiseerde ruimte onder het plafond.
- We hanteren de genoemde indexeringen zoals opgenomen in de tabel Indexeringen;

Indexeringen

We stellen de meerjarenbegroting op basis van de huidige inzichten en verwachtingen en aannames voor de komende jaren op. De belangrijkste indexeringen en uitgangspunten voor de meerjarenbegroting sommen we hieronder op. In de eerste kolom staat aangegeven wat de indexatie in de begroting 2021 is geweest, in de kolommen daarna geven we aan welke indices tot en met 2025 zijn opgenomen.

Indexeringen	Opgenomen in begroting 2021	2022	2023	2024	2025
Prijnsindex	1,50%	1,80%	1,90%	1,60%	1,60%
Loonkosten (cao, structureel)	1,80%	2,50%	2,30%	2,10%	2,40%
Interne rente	1,25%	1,25%	1,25%	1,25%	1,25%
Rente lang geld op te nemen	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Rente kort geld op te nemen	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
Rente kort geld uit te zetten	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Personeelskosten

De in de begroting opgenomen loonsommen zijn geïndexeerd op basis van bovenstaande percentages. Voor 2021 en 2022 is er nog geen nieuwe cao afgesloten.

Renteontwikkelingen en treasury

** Interne rente*

De omslagrente (gewogen gemiddelde rente op in- en externe financieringsmiddelen) is berekend op 1,25%. Deze interne rente geldt voor de kapitaallasten. De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente (in euro's) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa.

Indien de werkelijke rentelasten in euro's die over een jaar aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast afwijken van de rentelasten in euro's die op basis van de (voor)gecalculeerde renteomslag aan de taakvelden zijn toegerekend, dan kan de gemeente besluiten tot correctie. Correctie wordt verplicht gesteld indien deze afwijking groter is dan 25%.

Voor het grondbedrijf wordt voor 2022 een percentage gehanteerd van 1,42%. Dit is het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen.

** Rente vast geld op te nemen*

In de begroting 2022 is voor de 'rente vast geld op te nemen' een rentepercentage van 2% gehanteerd. Op basis van de inzichten en verwachtingen in de renteontwikkeling is dit percentage niet gewijzigd. Op basis van het voorzichtigheidsprincipe wordt wel rekening gehouden met een risico-opslag en is onderdeel van het rentepercentage van 2%.

** Rente kort geld op te nemen*

In de begroting 2022 is voor de 'rente kort geld op te nemen' een rentepercentage van 1% gehanteerd. Op basis van de inzichten en verwachtingen in de renteontwikkeling is dit percentage niet gewijzigd. Op basis van het voorzichtigheidsprincipe wordt wel rekening gehouden met een risico-opslag en is onderdeel van het rentepercentage van 1%.

** Rente kort geld uit te zetten*

In de begroting 2022 is voor de 'rente kort uit te zetten geld' een percentage van 0% gehanteerd. Het uitzetten van kort geld komt eigenlijk niet meer voor sinds de invoering van het schatkistbankieren. Over middelen die wij aanhouden in de 'schatkist' wordt nagenoeg geen rente ontvangen.

Financiële positie

Investerings

In hoofdstuk 7 van deze begroting is een investeringsplanning opgenomen.

Met de kennis die we op dit moment hebben van de verwachte investeringen in de komende jaren is in hoofdstuk 7 onder andere een overzicht opgenomen van de verwachte investeringen in de periode 2022 – 2025, inclusief de verwachte omvang van de investering.

Arbeidskosten

De loonsom voor de hele interne organisatie in de begroting 2022 is € 19.783.217. Dit is exclusief de loonsom van het college van B&W en de vergoeding voor raadsleden. Het verloop van deze kosten is in een aantal jaren als volgt:

2022	19.783.217
2023	20.090.917
2024	20.415.555
2025	20.872.271

Mutatie met reserves

De mutaties met de reserves zijn gebaseerd op bestaand beleid en bestaan voornamelijk uit:

- 1) onttrekken van gelden uit de reserves voor incidenteel beleid;
- 2) het onttrekken van gelden uit de reserves ter dekking van kapitaallasten.

In bijlage 2 is aangegeven welke mutaties in de reserves een incidenteel karakter hebben.

Kapitaallasten

Afschrijvingslasten worden, met inachtneming van de afschrijvingstermijnen uit de financiële verordening, berekend op basis van de staat van vaste activa. De boekwaarden per 1-1 vormen de grondslag voor de berekening.

Algemene uitkering

De omvang van de algemene uitkering wordt berekend op basis van de meest recente circulaire (september-circulaire).

Geprognotiseerde balans

Onderstaande balans is opgesteld vanuit de geprognotiseerde staat van vaste activa (staat C), staat van reserves en voorzieningen (staat D), het verloop van boekwaardes van het grondbedrijf en de staat van langlopende leningen (staat E) inclusief de financieringsbehoefte die ontstaat uit voorgaande staten.

Activa x 1.000	JR 31-12- 2020	31-12- 2021	31-12- 2022	31-12- 2023	31-12- 2024	31-12- 2025
(im) Materiële vaste Activa	103.490	143.851	145.448	141.228	136.683	132.281
Financiële vaste activa kapitaalverstrekkingen	412	412	412	412	412	412
Financiële vaste activa leningen	7.765	7.286	6.806	6.326	5.847	5.368
Totaal vaste activa	111.667	151.549	152.666	147.966	142.942	138.061
Voorraden gronden in exploitatie	11.618	10.665	7.108	3.903	298	-3.319
Uitzettingen < 1 jaar	6.677	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500
Liquide middelen	586	0	0	0	0	0
Overlopende activa	5.826	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal Vlottende Activa	24.707	22.165	18.608	15.403	11.798	8.181
Totaal Activa	136.374	173.714	171.274	163.369	154.740	146.242
Passiva x 1.000	JR 31-12- 2020	31-12- 2021	31-12- 2022	31-12- 2023	31-12- 2024	31-12- 2025
Eigen vermogen	59.165	54.240	50.652	48.683	46.883	44.986
Voorzieningen	10.838	10.110	9.200	8.745	8.637	8.814
Vaste schulden	53.962	83.174	82.374	76.563	63.738	67.875
Totaal Vaste Passiva	123.965	147.524	142.226	133.991	119.258	121.675
Vlottende schuld	8.265	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Overlopende Passiva	4.144	16.190	19.048	19.378	25.482	14.567
Totaal Vlottende Passiva	12.409	26.190	29.048	29.378	35.482	24.567
	136.374	173.714	171.274	163.369	154.740	146.242

EMU-saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investerings tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investerings in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van de gemeente Tynaarlo voor 2022 komt uit op € 0,8 miljoen (over). Het betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 0,8 miljoen euro lager zijn dan de inkomsten. Voor 2022 is de individuele referentiewaarde voor de gemeente Tynaarlo vastgesteld op € 2,9 miljoen.

			2021	2022	2023	2024	2025
Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	-479	-480	-480	-479	-479
		Uitzettingen	0	0	0	0	0
	Vlottende activa	Uitzettingen	-177	0	0	0	0
		Liquide middelen	-586	0	0	0	0
		Overlopende Activa	-826	0	0	0	0
Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	29.212	-800	-5.811	-12.825	4.137
	Vlottende passiva	Vlottende schuld	1.735	0	0	0	0
		Overlopende passiva	12.046	2.858	330	6.104	-10.915
EMU-SALDO			-45.061	-2.538	5.001	6.242	6.299
EMU-SALDO referentiewaarde			-2.995	-2.995	-2.995	-2.995	-2.995
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde			-42.066	457	7.996	9.237	9.294

4. Algemene dekkingsmiddelen

In het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen wordt een verantwoording aangegeven op de volgende onderdelen

- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
- Algemene uitkeringen
- Dividend
- Saldo van de financieringsfunctie

Algemene dekkingsmiddelen	Raming begrotingsjaar (x 1.000)
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	6.496
Algemene uitkeringen	51.375
Dividend	275
Saldo van de financieringsfunctie*	-1.695
Totaal	56.451

- * Het saldo van de financieringsfunctie is het saldo van (a) de betaalde rente (last) over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en (b) de ontvangen rente (baat) over de uitzettingen.

5. Aanvragen nieuw beleid

In dit hoofdstuk leggen wij de voorstellen voor incidenteel en structureel nieuw beleid aan u voor. In onderstaande tabel + toelichtingen zijn de aanvragen voor incidenteel en structureel nieuw beleid 2022 opgenomen. Voor de voorstellen voor incidenteel nieuw beleid geldt dat indien geen alternatieve dekking is aangegeven we de bedragen ten laste van de ARG1 (Algemene Reserve Grote Investerings) brengen. Voor de aanvragen voor structureel nieuw beleid geldt dat ze ten laste van het begrotingsresultaat worden gebracht, tenzij anders aangegeven. Volledigheidshalve zijn ook de voorstellen uit de Perspectievennota 2022 opgenomen die destijds zijn geaccordeerd.

Incidenteel nieuw beleid		2022	2023	2024	2025
1	RIE-maatregelen	-10.000	-	-	-
2	Vitaal platteland	-10.000	-	-	-
3	Oplossen wateroverlast Schelfhorst	-37.665	-42.100	-	-
3	Dekking: bestaand budget	5.000	5.000	-	-
3	Dekking: taakveld riolering	32.665	37.100	-	-
4	Onderwijshuisvestingsprogramma 2022	-58.434	-	-	-
	Incidenteel nieuw beleid conform PPN 2022	-78.434	-	-	-
5	Inzet BOA's	-75.000	-	-	-
5	Dekking: bestemmingsreserve corona	10.000	-	-	-
5	Dekking: mee te nemen gelden BOA's	65.000	-	-	-
6	Verhogen verkiezingsbudget	-40.000	-	-	-
6	Dekking: bestemmingsreserve corona	40.000	-	-	-
7	Uitvoering RES / ondersteuning energiecoöperaties	-40.000	-	-	-
8	Invasieve soorten	-15.000	-	-	-
9	Biodiversiteit	-35.000	PM	PM	PM
10	Inzet cultuurcoaches	-50.000	PM	PM	PM
11	Bovenwettelijke taken Vitaal Platteland	-65.000	-	-	-
11	Dekking: bestaande budgetten hoofdstuk 3 + 6	65.000	-	-	-
12	Uitvoeringsplan geweld hoort nergens thuis	-27.950	-	-	-
12	Dekking: bestemmingsreserve corona	27.950	-	-	-
13	Centrale stemopneming verkiezingen	-7.500	-7.500	-	-
13	Dekking: bestemmingsreserve verkiezingen	7.500	7.500	-	-
14	Taalhuis 2022	-27.950	-	-	-
14	Dekking: bestemmingsreserve participatie	27.950	-	-	-
15	Opzet burgerforum	-25.000	-	-	-
15	Dekking: mee te nemen gelden participatie	25.000	-	-	-
16	Cultuurfonds	-20.000	-	-	-
16	Dekking: mee te nemen gelden cultuurcoaches	20.000	-	-	-
17	Aanvullend maatsch. Krediet Omgevingswet/-visie	-150.000	-	-	-
17	Dekking: bestemmingsreserve corona	150.000	-	-	-
	Aanvullend incidenteel beleid begroting 2022	-140.000	-	-	-
	Totaal incidenteel nieuw beleid 2022	-218.434	-	-	-

Structureel nieuw beleid		2022	2023	2024	2025
18	Onderhoud gebouwen 2021-2030	-39.283	-39.283	-39.283	-39.283
19	Implementatie vroegsignalering	-140.000	-140.000	-140.000	-140.000
20	VTH kwaliteitscriteria registratie	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
21	Toepassen monitor Duurzaamheid	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
22	Preventiefonds	-73.000	-73.000	-73.000	-73.000
23	OZB	260.000	260.000	260.000	260.000
24	ICT-maatregelen	-63.500	-63.500	-63.500	-63.500
	Structureel nieuw beleid conform PPN 2022	-75.783	-75.783	-75.783	-75.783
25	Ophoging onderhoud gebouwen 2021-2030	-318.615	-318.615	-318.615	-318.615
26	Meerjarenduurzaamheidsplanning	-	-127.044	-127.044	-127.044
27	Subsidie museum Buitenplaats	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
28	Herinrichting Esweg Eelde	-	-33.150	-33.150	-33.150
28	Dekking: budget regulier wegonderhoud	-	33.150	33.150	33.150
29	Aansluiting Esweg – Legroweg	-	-21.548	-21.548	-21.548
29	Dekking: budget regulier wegonderhoud	-	21.548	21.548	21.548
30	Fietspad Oude Tolweg Zuidlaren	-	-4.973	-4.973	-4.973
30	Dekking: budget regulier wegonderhoud	-	4.973	4.973	4.973
31	Waterkaart	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
31	Dekking: taakveld riolering	5.000	5.000	5.000	5.000
32	Herstel bruggen Waterwijk	-	-40.625	-40.625	-40.625
32	Dekking: BOR bruggen en tunnels	-	40.625	40.625	40.625
33	Aankoop overstorten	-	-8.125	-8.125	-8.125
33	Dekking: taakveld riolering	-	8.125	8.125	8.125
34	ICT-veiligheidsmaatregelen	-	-55.125	-55.125	-55.125
35	Verzwaren elektrische installatie gemeentehuis	-	-7.917	-7.917	-7.917
36	Toepassen wijkuitvoeringsplannen Duurzaamheid	PM	PM	PM	PM
37	Vervangen vrachtwagen riool	-	-16.875	-16.875	-16.875
37	Dekking: taakveld riolering	-	16.875	16.875	16.875
38	Vervangen bus wijkploeg	-	-5.625	-5.625	-5.625
38	Dekking: budget tractie	-	4.600	4.600	4.600
39	Vervangen aanhanger vrachtwagen	-	-938	-938	-938
39	Dekking: taakveld afval	-	938	938	938
40	Vervangen tractor	-	-6.750	-6.750	-6.750
41	Vervangen warmwater schoonmaakunit	-	-1.350	-1.350	-1.350
42	Onderwijshuisvestingsprogramma 2022	-	-77.651	-77.651	-77.651
	Aanvullend structureel beleid begroting 2022	-368.615	-645.477	-645.477	-645.477
	Totaal structureel nieuw beleid	-444.398	-721.260	-721.260	-721.260

Toelichtingen incidenteel nieuw beleid

Incidenteel nieuw beleid conform Perspectievennota 2022

1. RIE-maatregelen

Bestaande RIE's dienen geactualiseerd te worden om te voldoen aan Arbo wet- en regelgeving.

2. Vitaal platteland

Circa € 10.000 is structureel benodigd voor toepassing van de wettelijke taak t.a.v. het verstrekken van natuurvergunningen.

3. Oplossen wateroverlast Schelfhorst

Er is sprake van herhaaldelijke ernstige rioolklachten.

4. Onderwijshuisvestingsprogramma 2022

Op basis van de wettelijke taak rondom onderwijshuisvesting dienen wij de kosten te vergoeden voor de eerste inrichting en voor huurlasten. Het betreft de hiervoor beschreven kosten voor Mariaschool, Oelebred en Rietzanger.

Aanvullend incidenteel nieuw beleid begroting 2022

5. Inzet BOA's

De inzet van twee extra boa's draagt bij aan het terugdringen van overlast en criminaliteit. Onder hun uitvoering vallen wettelijke handhavingstaken, maar ook vervullen zij een belangrijke preventieve en signalerende rol en gaan daar waar nodig over tot handhaving. Hierbij zetten ze zich ook in om de samenwerking met ketenpartners te verbeteren en uit te breiden.

6. Verhogen verkiezingsbudget

De gemeenteraadsverkiezingen dienen op een veilige en verantwoorde manier te worden georganiseerd, met inachtneming van de dan mogelijk nog geldende coronamaatregelen.

7. Uitvoering RES / ondersteuning energiecoöperaties

Om de doelstellingen van het klimaatakkoord te kunnen bereiken op het gebied van de Regionale Energiestrategie (RES). Voor uitwerking van kaders voor realisatie van zonneparken en/of windparken wordt uitgegaan van een benodigd werkbudget van € 40.000 in 2022. Het betreft uitwerking ruimtelijke kaders, maar ook bijv. participatie en mogelijkheden voor de omgeving om deel te nemen aan een dergelijk project.

8. Invasieve soorten

Door het beheersniveau te verhogen wordt overlast van invasieve soorten in de toekomst beperkt.

9. Biodiversiteit

Investeren in biodiversiteit heeft op een positieve impact op flora en fauna.

10. Inzet cultuurcoaches

Cultuurcoaches hebben een belangrijke rol in het initiëren van culturele activiteiten die passen binnen een participatiemaatschappij. Met de inzet van cultuurcoaches geven we uitvoering aan het collegeprogramma 'Leeft de ruimte die je krijgt' en de pijlers van het Tynaarlose Sociaal Beleid waar we naar toe willen werken: Gezondheid, Veiligheid, Ontmoeten en Meedoen en Zelfredzaamheid.

11. Bovenwettelijke taken Vitaal Platteland

Jaarlijks wordt € 10.000 beschikbaar gesteld voor gebied(sfonds) en educatie en communicatie Drentsche Aa en bescherming weidevogels en stimuleren bloemrijke akkers. De overige ca. € 55.000 wordt merendeels jaarlijks voor diverse (dorps- en partner-) initiatieven ingezet als co-financiering. Het feitelijke investeringsbedrag in zaken in onze gemeente die een wezenlijke bijdrage leveren aan versterking Natuur en Landschap / Vitaal Platteland ligt hoger dan het bedrag van de gemeentelijke bijdrage.

12. Uitvoeringsplan geweld hoort nergens thuis

Vanuit het landelijke programma 'Geweld hoort nergens thuis' is een Drentse regiovisie opgesteld en is een zelfscan gedaan van de stand van zaken in onze gemeente. Gebleken is dat er nog veel ontbreekt in onze gemeente als het om dit onderwerp gaat. Een en ander wordt nu vertaald in een lokaal plan van aanpak. Dit plan moet worden geïmplementeerd en uitgevoerd.

13. Centrale stemopneming verkiezingen

Bij de verkiezingen van 2019 is landelijk in diverse gemeenten geëxperimenteerd met het centraal tellen van stemmen. Doel hiervan is om het telproces efficiënter, betrouwbaarder en transparanter te maken. Landelijke besluitvorming over het landelijk implementeren van deze werkwijze is vertraagd, maar gemeenten worden gevraagd om bij de verkiezingen in 2022 wederom deel te nemen aan dit experiment.

14. Taalhuis 2022

In 2022 continueren we het Taalhuis. We ervaren dat het mensen op een laagdrempelige manier in staat stelt hun (zelf)redzaamheid en sociaal functioneren te verbeteren. In januari 2022 doet de nieuwe wet inburgering haar intrede. In 2022 beoordelen we of het Taalhuis in de toekomst binnen de uitvoering van deze wet mogelijk (deels) een functie kan vervullen.

15. Opzet burgerforum

Hiermee wordt vormgegeven aan het opzetten en betrekken van een burgerforum bij de beleidsontwikkeling.

16. Cultuurfonds

Als gevolg van de Covid-19 pandemie zien we dat verschillende cultuurinstellingen en kunstenaars moeite hebben om het hoofd boven water te houden. Met het instellen van dit fonds willen we een boost geven aan de culturele sector in Tynaarlo. De uitwerking en invulling van dit fonds wordt in samenwerking met de culturele sector gedaan.

17. Aanvullend maatschappelijk krediet Omgevingswet/-visie

Er is een aanvullend maatschappelijk krediet nodig van € 150.000 om de organisatie gereed te maken voor de invoering van de Omgevingswet en de Omgevingsvisie af te ronden. In de fase daarna zal er nog extra incidenteel budget nodig zijn voor het op (laten) stellen van Omgevingsplannen. Dat bedrag is nu nog niet goed te ramen. We hebben tot 2029 om een Omgevingsplan op te stellen. De Omgevingsvisie geeft mede richting aan het Omgevingsplan.

Toelichtingen structureel nieuw beleid

Structureel nieuw beleid conform Perspectievennota 2022

18. Onderhoud gebouwen 2021-2030

Bij de accountantscontrole van de jaarrekening 2020 is geconstateerd dat de voorziening onderhoud gebouwen niet op juiste wijze werd gevoed en toegepast. In overleg met de accountant is een nieuwe werkwijze tot stand gekomen. Helaas was dit proces niet op tijd afgerond om opgenomen te kunnen worden in de Perspectievennota 2022, waardoor enkel deze structurele ophoging van de jaarlijkse dotaties voortkomend uit de oorspronkelijke systematiek is opgenomen.

19. Implementatie vroegsignalering

Schuldhelpverlening is een wettelijke taak van gemeenten sinds de inwerkingtreding van de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs) in 2012. Hierdoor hebben gemeenten de verplichting om inwoners met schulden te helpen. Per 01-01-2021 is de Wgs gewijzigd. De implementatie van deze wijziging leidt tot structureel hogere kosten.

20. VTH kwaliteitscriteria registratie

Circa € 10.000 is vereist om aan te kunnen tonen dat wij voldoen aan de wettelijke kwaliteitscriteria VTH.

21. Toepassen monitor Duurzaamheid

Na het opzetten / inrichten van een monitor Duurzaamheid dient deze ook actueel te worden gehouden.

22. Preventiefonds

Voorgesteld wordt om het preventiefonds uit te breiden met € 73.000 waar diverse subsidies uit gedekt kunnen worden die voldoen aan onze algemene subsidieverordening. Nadere criteria van dit fonds dienen nog te worden uitgewerkt.

23. OZB

Met de begroting voor 2021 werd een structurele OZB-stijging bovenop de indexatie voorgesteld, de raad besloot daarover bij motie om in de begroting voor 2022 een definitief besluit te nemen over deze stijging voor de jaren 2022 en verder. Op dit moment is er voldoende ruimte in de begroting van 2022 en verder om deze stijging niet structureel te maken en dus terug te draaien ten opzichte van het jaar 2021, dit kost weliswaar structureel ruimte in de begroting.

24. ICT-maatregelen

Hieronder vallen diverse maatregelen/activiteiten die als volgt kunnen worden samengevat:

De ondersteuning voor de huidige firewall loopt af per 31-12-2021. Wij moeten vervangen hiervoor inkopen. Onze fysieke servers moeten worden vervangen. Door daarnaast meer zoning in onze in- en externe aansluitingen aan te brengen beveiligen wij ons netwerk beter tegen aanvallen van buitenaf. Hackers worden steeds slimmer. Zoning biedt hier een beveiliging in. Voor wat betreft onze telefonie omgeving geldt dat Microsoft per 1-7-2021 geen ondersteuning meer biedt. Wij moeten ook hiervoor vervanging inkopen.

Middels Common Ground kunnen processen en data gescheiden worden. Hiermee zijn wij flexibeler en in staat sneller innovaties door te voeren. Dit is een langdurig proces waar we nu een start mee willen gaan maken.

Er is extra capaciteit en ondersteuning van de leverancier nodig om de wettelijk verplichte basisregistratie te actualiseren. Voorts geldt dat we door onszelf geconstateerde kwetsbaarheden willen gaan oplossen.

We hebben in onze begroting structurele budgetten opgenomen voor ICT uitgaven, die bij enig jaar van niet gebruik overlopen in onze reserve informatiebeleid. De raad is bevoegd om onttrekkingen uit de reserve te accorderen, vandaar dat we raad nu voorstellen om de gelden die we hebben gereserveerd voor dit soort uitgaven nu ook daadwerkelijk in te zetten.

Aanvullend structureel nieuw beleid begroting 2022

25. Ophoging onderhoud gebouwen 2021-2030

Bij de accountantscontrole van de jaarrekening 2020 is geconstateerd dat de voorziening onderhoud gebouwen niet op juiste wijze werd gevoed en toegepast. In overleg met de accountant is een nieuwe werkwijze tot stand gekomen. Helaas was dit proces niet op tijd afgerond om opgenomen te kunnen worden in de Perspectievennota 2022, waardoor enkel de structurele ophoging van de jaarlijkse dotaties voortkomend uit de oorspronkelijke systematiek destijds is opgenomen. De ophoging bijbehorend aan dit punt betreft de aanvullende structurele ophoging van de jaarlijkse dotaties die voortkomt uit het toepassen van de nieuwe, door de accountant goedgekeurde, systematiek.

26. Meerjarenduurzaamheidsplanning

Dit plan voorziet in het energieneutraal en aardgasloos maken van gebouwen in eigendom van de gemeente die we duurzaam willen exploiteren. Het plan loopt tot 2037 en werkzaamheden zijn, behalve het voorzien van LED-verlichting en PV-panelen, gepland op basis van natuurlijke onderhoudsmomenten van de gebouwen. Het verduurzamen van vastgoed draagt bij aan het behalen van de gestelde eis v.w.b. CO2-reductie. Voor 2022 is het doel om te starten met het aanbrengen van PV-panelen.

27. Subsidie museum Buitenplaats

Provincie Drenthe is bereid om Museum De Buitenplaats structureel te ondersteunen met een bijdrage van € 110.000. Om deze provinciale bijdrage te bestendigen is het van belang om vanuit de gemeente Tynaarlo financieel bij te dragen waardoor het voortbestaan van het museum verzekerd is. Museum De Buitenplaats is voor de provincie Drenthe en onze gemeente een visitekaartje. De maatschappelijke kwaliteit blijkt onder anderen uit de waardering van het publiek en de grote aantallen vrijwilligers (ongeveer 100) die verbonden zijn aan het museum en de inzet voor sociaal maatschappelijke vraagstukken zoals inclusie van statushouders.

28. Herinrichting Esweg Eelde

De Esweg kent net als de Hoofdweg in Eelde een onduidelijke en misschien wel onveilige wegstructuur. Het tegelpad kan een voetpad zijn, maar ook een fietspad en er wordt ook geparkeerd. We gaan de Esweg herinrichten, vergelijkbaar met de Hoofdweg in Eelde, en met behulp van de inwoners.

29. Aansluiting Esweg – Legroweg

Hier gaan wij in 2022 een rotonde realiseren. Een rotonde verbetert hier de veiligheid doordat de snelheid van het verkeer hierdoor meer afgeremd wordt, waarbij de rotonde ook meteen het begin van de komgrens markeert.

30. Fietspad Oude Tolweg Zuidlaren

Na de aanleg van het betonnen fietspad van De scholen in Zuidlaren naar Westlaren in 2015, fietst men nog steeds het laatste stukje door een woonwijk, met alle gevaren van dien. Denk hierbij

bijvoorbeeld aan auto's die uit inritten draaien. Dit project wordt in 2022 uitgevoerd en voorziet in het doortrekken van het fietspad om de woonwijk Oude Tolweg naar Westlaren.

31. Waterkaart

In de afgelopen jaren is er in het kader van de klimaatadaptatie en de waterketen in samenwerking met de partners in de keten een waterkaart opgesteld. Deze kaart dient in 2022 te worden geüpdatet.

32. Herstel bruggen Waterwijk

De bruggen in de Waterwijk vertonen een aantal tekortkomingen. Hier is in de afgelopen jaren al aandacht aan besteed. We willen in 2022 de bruggen definitief herstellen, door o.a. de onderkant en metselwerk aan te pakken of, indien mogelijk, hier een duikerconstructie toe te passen.

33. Aankoop overstorten

Overstorten spelen een cruciale rol bij klimaatadaptatie. Middels de overname van overstorten op enkele vijvers in Zuidlaren van een derde partij zijn wij in staat hier zelf invloed op uit te oefenen en daarmee de continuïteit te waarborgen.

34. ICT-veiligheidsmaatregelen

Diverse gebouwen in ons eigen beheer zijn aangesloten op internet, onder meer voor de toepassing van camera en beheers- en toegangssystemen. De beveiliging van deze toegangen is mogelijk niet op orde. Doel is om de beveiliging te controleren en optimaliseren voor deze gebouwen.

35. Verzwaren elektrische installatie gemeentehuis

De huidige installatie zit aan zijn maximumcapaciteit. Door toenemend electragebruik van de organisatie is de bij de bouw gerealiseerde reservecapaciteit volledig benut en wordt de kans op overbelasting en uitvallen van de stroomvoorziening groot. Door het verzwaren van de aansluiting en het aanpassen van de hoofdverdeelinrichting wordt dit risico significant verminderd.

36. Toepassen wijkuitvoeringsplannen Duurzaamheid

Na vaststelling van de transitievisie warmte zal hieraan in meer of mindere mate (ook afhankelijk van met name de keuzes transitievisie Warmte) uitvoering moeten worden gegeven. Momenteel is niet duidelijk of het Rijk hiervoor, net als voorgaande jaren, middelen beschikbaar stelt. Per wijkuitvoeringsplan moet worden uitgegaan van inzet van ca. 0,9 fte en een benodigd investerings-/werk-budget van € 40.000.

37. Vervangen vrachtwagen riool

Het rioolonderhoud van de gemalen alsmede de storingsdienst doen wij zelf. Bij de buitendienst rijden er twee vrachtwagens voor het onderhoud van de riolering. Eén van deze wagens is nu aan vervanging toe.

38. Vervangen bus wijkploeg

De bus van de wijkploeg Eelde is aan vervanging toe.

39. Vervangen aanhanger vrachtwagen

Voor het transporteren van de containers wordt er sinds een jaar of acht gebruik gemaakt van een aanhanger. Transport gaat o.a. naar Wijster. De huidige aanhanger is aan het eind van zijn levensduur en dient vervangen te worden. In het kader van, je kunt je geld maar één keer uitgeven, wordt er uitgekeken naar een tweedehands aanhanger.

40. Vervangen tractor

De tractor is aan vervanging toe.

41. Vervangen warmwater schoonmaakunit

De warmwater schoonmaakunit is aan vervanging toe.

42. Onderwijshuisvestingsprogramma 2022

De gemeente heeft een wettelijke taak als het gaat om onderwijshuisvesting. Dit voorstel betreft de structurele kapitaallasten die voortkomt uit de vervangende nieuwbouw van de Mariaschool.

6. Onvoorzien

In het overzicht van onvoorzien wordt een verantwoording gegeven op het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien. De post onvoorzien is als een post in de begroting opgenomen en dient als dekking voor incidentele lasten en structurele lasten voortvloeiend uit nieuw beleid. Onvoorzien wordt verantwoord onder taakveld 0.8: Financiering.

Bestaand beleid is, dat een bedrag van € 32.630 voor incidenteel onvoorzien wordt begroot.

Gedurende het boekjaar worden de stand en het verloop van deze onvoorzien posten iedere twee weken aan de gemeenteraad gerapporteerd, als daar door begrotingswijzigingen aanleiding toe is.

Onvoorzien incidenteel algemeen	€
<i>(kostenplaats 4008300 / 4380100)</i>	
Beschikbaar geraamd 2022	32.630

7. Kredietaanvragen & investeringsplanning

1. Inleiding

Met de kennis die we op dit moment hebben van de verwachte investeringen en werken in de komende jaren, hebben we twee overzichten opgenomen:

- Overzicht van de verwachte investeringen in de periode 2022 – 2025, inclusief de verwachte omvang van de investering.
- Overzicht van de aan te vragen kredieten.

Verwachte investeringen 2022 – 2025

In dit overzicht hebben wij de verwachte investeringen voor de periode 2022 – 2025 opgenomen. Hierbij hebben we het jaar 2022 zo concreet mogelijk benoemd. Voor de jaren 2023 – 2025 hebben we per taakveld de hoofdlijnen in beeld gebracht. Dit overzicht hebben we zo nauwkeurig mogelijk opgesteld met de kennis van dit moment. Op enig moment zou toch kunnen blijken dat een investering noodzakelijk blijkt die nog niet in de investeringsplanning is opgenomen. Mocht deze situatie zich voordoen dan wordt dit alsnog aan uw raad voorgesteld middels de reguliere planning en control producten of, indien nodig, middels een apart voorstel.

Overzicht van de aan te vragen kredieten

In dit overzicht wordt o.a. een opsomming gegeven van de voorgestelde investeringen en de bijbehorende kapitaallasten. In het overzicht 'overzicht aan te vragen kredieten 2022 e.v.' zijn de kredieten opgenomen, waarvoor wij nu, bij het vaststellen van de begroting, aan de gemeenteraad vragen de kredieten beschikbaar te stellen, inclusief de kapitaallasten met bijbehorende dekking. De kapitaallasten komen in principe in het jaar volgend op het beschikbaar stellen van het krediet als last in de begroting, tenzij anders beschreven.

2. Toelichting op het overzicht gevraagde kredieten

Onderstaand is een lijst opgenomen van de aan te vragen kredieten.

Groen

1. Aanvullend maatschappelijk krediet omgevingswet/-visie

Er is een aanvullend maatschappelijk krediet nodig van € 150.000 om de organisatie gereed te maken voor de invoering van de Omgevingswet en de Omgevingsvisie af te ronden. In de fase daarna zal er nog extra incidenteel budget nodig zijn voor het op (laten) stellen van Omgevingsplannen. Dat bedrag is nu nog niet goed te ramen. We hebben tot 2029 om een Omgevingsplan op te stellen. De Omgevingsvisie geeft mede richting aan het Omgevingsplan.

Duurzaamheid

2. Meerjarenduurzaamheidsplanning

Dit plan voorziet in het energieneutraal en aardgasloos maken van gebouwen in eigendom van de gemeente die we duurzaam willen exploiteren. Het plan loopt tot 2037 en werkzaamheden zijn, behalve het voorzien van LED-verlichting en PV-panelen, gepland op basis van natuurlijke onderhoudsmomenten van de gebouwen. Het verduurzamen van vastgoed draagt bij aan het behalen van de gestelde eis v.w.b. CO2-reductie. Voor 2022 is het doel om te starten met het aanbrengen van PV-panelen.

Verkeer, wegen en water

3. Herinrichting Esweg Eelde

De Esweg kent net als de Hoofdweg in Eelde een onduidelijke en misschien wel onveilige wegstructuur. Het tegelpad kan een voetpad zijn, maar ook een fietspad en er wordt ook geparkeerd. We gaan de Esweg herinrichten, vergelijkbaar met de Hoofdweg in Eelde, en met behulp van de inwoners.

4. Aansluiting Esweg-Legroweg

Hier gaan wij in 2022 een rotonde realiseren. Een rotonde verbetert hier de veiligheid doordat de snelheid van het verkeer hierdoor meer afgeremd wordt, waarbij de rotonde ook meteen het begin van de komgrens markeert.

5. Fietspad Oude Tolweg Zuidlaren

Na de aanleg van het betonnen fietspad van De scholen in Zuidlaren naar Westlaren in 2015, fietst men nog steeds het laatste stukje door een woonwijk, met alle gevaren van dien. Denk hierbij bijvoorbeeld aan auto's die uit inritten draaien. Dit project wordt in 2022 uitgevoerd en voorziet in het doortrekken van het fietspad om de woonwijk Oude Tolweg naar Westlaren.

6. Herstel bruggen Waterwijk

De bruggen in de Waterwijk vertonen een aantal tekortkomingen. Hier is in de afgelopen jaren al aandacht aan besteed. We willen in 2022 de bruggen definitief herstellen, door o.a. de onderkant en metselwerk aan te pakken of, indien mogelijk, hier een duikerconstructie toe te passen.

Afval

7. Vervangen aanhanger vrachtwagen

Voor het transporteren van de containers wordt er sinds een jaar of acht gerbuik gemaakt van een aanhanger. Transport gaat o.a. naar Wijster. De huidige aanhanger is aan het eind van zijn levensduur en dient vervangen te worden. In het kader van, je kunt je geld maar één keer uitgeven, wordt er uitgekeken naar een tweedehands aanhanger.

Riolering

8. Aankoop overstorten

Overstorten spelen een cruciale rol bij klimaatadaptatie. Middels de overname van overstorten op enkele vijvers in Zuidlaren van een derde partij zijn wij in staat hier zelf invloed op uit te oefenen en daarmee de continuïteit te waarborgen.

9. Vervanging vrachtauto riool

Het rioolonderhoud van de gemalen alsmede de storingsdienst doen wij zelf. Bij de buitendienst rijden er twee vrachtwagens voor het onderhoud van de riolering. Eén van deze wagens is nu aan vervanging toe.

Bestuur

10. Verzwaren elektrische installatie gemeentehuis

De huidige installatie zit aan zijn maximumcapaciteit. Door toenemend electragebruik van de organisatie is de bij de bouw gerealiseerde reservecapaciteit volledig benut en wordt de kans op overbelasting en uitvallen van de stroomvoorziening groot. Door het verzwaren van de aansluiting en het aanpassen van de hoofdverdeelinrichting wordt dit risico significant verminderd.

Bedrijfsvoering

11. Vervanging tractor

De tractor is aan vervanging toe.

12. Vervanging bus wijkploeg

De bus van de wijkploeg Eelde is aan vervanging toe.

13. Vervanging warmwater schoonmaakunit

De warmwater schoonmaakunit is aan vervanging toe.

Onderwijs

14. Onderwijshuisvestingsprogramma 2022

De gemeente heeft een wettelijke taak als het gaat om onderwijshuisvesting. Dit voorstel betreft de structurele kapitaallasten die voortkomt uit de vervangende nieuwbouw van de Mariaschool.

Overig

15. ICT-veiligheidsmaatregelen

Diverse gebouwen in ons eigen beheer zijn aangesloten op internet, onder meer voor de toepassing van camera en beheers- en toegangssystemen. De beveiliging van deze toegangen is mogelijk niet op orde. Doel is om de beveiliging te controleren en optimaliseren voor deze gebouwen.

Overzicht aan te vragen kredieten 2022 (e.v.).

Taakveld	Omschrijving	Gevraagd krediet	Bijdrage van derden	Type investering	Type krediet	Afschrijvings-termijn (jaren)	Rest-waarde	Kapitaal-last structureel	Kapitaal-last incidenteel	Dekking	Vorming bestemmings-reserve	Bron
Groen												
1 8.1 Ruimtelijke ordening	Aanvullend maatschappelijk krediet omgevingswet /-visie	150.000		Uitbreiding	Maatschappelijk	n.v.t.			150.000	Bestemmingsreserv e corona	Reeds aanwezig	Inc. nieuw beleid
Duurzaamheid												
2 Divers	Meerjaren duurzaamheid splanning	1.604.760		Uitbreiding	Economisch	15	0%	127.044		Begroting sresultaat		Str. nieuw beleid
Verkeer, wegen en water												
3 2.1 Verkeer, wegen en water	Herinrichting Esweg Eelde	1.020.000		Vervanging	Economisch	50	0%	33.150		Regulier budget wegenond erhoud		Str. nieuw beleid
4 2.1 Verkeer, wegen en water	Aansluiting Esweg-Legroweg	663.000		Vervanging	Economisch	50	0%	21.548		Regulier budget wegenond erhoud		Str. nieuw beleid
5 2.1 Verkeer, wegen en water	Fietspad Oude Tolweg Zuidlaren	153.000		Vervanging	Economisch	50	0%	4.973		Regulier budget wegenond erhoud		Str. nieuw beleid
6 2.1 Verkeer, wegen en water	Herstel bruggen Waterwijk	1.250.000		Vervanging	Economisch	50	0%	40.625		BOR bruggen en tunnels		Str. nieuw beleid
Afval												
7 7.3 Afval	Vervangen aanhanger vrachtwagen	15.000		Vervanging	Economisch	15	0%	938		Taakveld afval		Str. nieuw beleid

Overzicht aan te vragen kredieten 2022 (e.v.).												
Taakveld	Omschrijving	Gevraagd krediet	Bijdrage van derden	Type investering	Type krediet	Afschrijvings-termijn (jaren)	Rest-waarde	Kapitaal-last structureel	Kapitaal-last incidenteel	Dekking	Vorming bestemmings-reserve	Bron
Riolering												
8	7.2 Riolering	Aankoop overstorten	250.000		Vervanging	Economisch	50	0%	8.125		Taakveld riolering	Str. nieuw beleid
9	7.2 Riolering	Vervanging vrachtwagen riool	150.000		Vervanging	Economisch	10	0%	16.875		Taakveld riolering	Str. nieuw beleid
Bestuur												
10	0.1 Bestuur	Verzwaren elektrische installatie gemeentehuis	100.000		Uitbreiding	Economisch	15	0%	7.917		Begroting resultaat	Str. nieuw beleid
Bedrijfsvoering												
11	Divers	Vervanging tractor	60.000		Vervanging	Economisch	10	0%	6.750		Begroting resultaat	Str. nieuw beleid
12	Divers	Vervanging bus wijkploeg	50.000		Vervanging	Economisch	10	0%	5.625		4.600 tractiebudget, restant begrotings resultaat	Str. nieuw beleid
13	Divers	Vervanging warmwater schoonmaakunit	12.000		Vervanging	Economisch	10	0%	1.350		Begroting resultaat	Str. nieuw beleid
Onderwijs												
14	4.2 Onderwijshuis-vesting	Onderwijshuis vestingsprogramma 2022	2.300.773		Vervanging	Economisch	40	15%	77.651		Begroting resultaat	Investering planning

Overzicht aan te vragen kredieten 2022 (e.v.).

Taakveld	Omschrijving	Gevraagd krediet	Bijdrage van derden	Type investering	Type krediet	Afschrijvings-termijn (jaren)	Rest-waarde	Kapitaal-last structureel	Kapitaal-last incidenteel	Dekking	Vorming bestemmings-reserve	Bron
Overig												
15 Divers	ICT-veiligheidsmaatregelen	210.000		Uitbreiding	Economisch	4	0%	55.125		Begroting resultaat		Str. nieuw beleid

Investeringsplanning 2022 - 2025

Taakveld	Omschrijving	Investering 2022	Investering 2023	Investering 2024	Investering 2025	Krediet reeds beschikbaar
Bestuur en ondersteuning						
0.1	Bestuur	Verzwaren elektrische installatie gemeentehuis	100.000			Aanvraag ligt voor
Bedrijfsvoering						
	Divers	Vervanging tractor	60.000			Aanvraag ligt voor
	Divers	Vervanging bus wijkploeg	50.000			Aanvraag ligt voor
	Divers	Vervanging warmwater schoonmaakunit	12.000			Aanvraag ligt voor
	Divers	ICT-veiligheidsmaatregelen	120.000			Aanvraag ligt voor
Verkeer en vervoer						
2.1	Verkeer, wegen en water	Herinrichting Esweg Eelde	1.020.000			Aanvraag ligt voor
2.1	Verkeer, wegen en water	Aansluiting Esweg-Legroweg	663.000			Aanvraag ligt voor
2.1	Verkeer, wegen en water	Fietspad Oude Tolweg Zuidlaren	153.000			Aanvraag ligt voor
2.1	Verkeer, wegen en water	Herstel bruggen Waterwijk	1.250.000			Aanvraag ligt voor

Investeringsplanning 2022 - 2025							
Taakveld	Omschrijving		Investering 2022	Investering 2023	Investering 2024	Investering 2025	Krediet reeds beschikbaar
Openbare verlichting							
2.1	Verkeer, wegen en water	Vervangen lantaarnpalen	535.825				Ja
2.1	Verkeer en vervoer	Vervangen lantaarnpalen		520.197	457.847		Nee
Onderwijs							
4.2	Onderwijshuisvesting	Onderwijshuisvestingsprogramma 2022	2.300.773				Aanvraag ligt voor
Accommodatiebeleid							
4.2	Onderwijshuisvesting	(ver)nieuwbouw Jonglaren (incl flexibele schil)	2.186.117				Ja
4.2	Onderwijshuisvesting	Sloop, asbest en boekwaarde Jonglaren		187.104			Ja
4.2	Onderwijshuisvesting	Infrastructurele werken Jonglaren		150.000			Ja
4.2	Onderwijshuisvesting	(ver)nieuwbouw de Lichtkring (incl. flexibele schil)	1.634.796				Ja
4.2	Onderwijshuisvesting	Sloop, asbest en boekwaarde de Lichtkring		356.815			Ja
4.2	Onderwijshuisvesting	Infrastructurele werken de Lichtkring		100.000			Ja
4.2	Onderwijshuisvesting	(ver)nieuwbouw de Schuthoek	1.599.902				Ja
4.2	Onderwijshuisvesting	Sloop, asbest en boekwaarde Schuthoek		233.531			Ja
4.2	Onderwijshuisvesting	Infrastructurele werken Schuthoek		100.000			Ja
4.2	Onderwijshuisvesting	(ver)nieuwbouw de Tol (incl flexibele schil)	3.085.048				Ja
4.2	Onderwijshuisvesting	Sloop, asbest en boekwaarde de Tol		520.287			Ja
4.2	Onderwijshuisvesting	Infrastructurele werken de Tol		200.000			Ja
4.2	Onderwijshuisvesting	(ver)nieuwbouw Schuilingsoord (incl. flexibele schil)	2.855.981				Ja
4.2	Onderwijshuisvesting	Sloop, asbest en boekwaarde Schuilingsoord	621.783				Ja
4.2	Onderwijshuisvesting	Infrastructurele werken Schuilingsoord	200.000				Ja
4.2	Onderwijshuisvesting	(ver)nieuwbouw de Zuidwester (incl flexibele schil)	1.836.711				Ja
4.2	Onderwijshuisvesting	Sloop, asbest en boekwaarde de Zuidwester	99.536				Ja

Investeringsplanning 2022 - 2025

Taakveld	Omschrijving	Investering 2022	Investering 2023	Investering 2024	Investering 2025	Krediet reeds beschikbaar
4.2	Onderwijshuisvesting	Infrastructurele werken de Zuidwester	150.000			Ja
Sport						
5.2	Sportaccommodaties	Gymzaal centrum Zuidlaren	1.126.221			Ja
Duurzaamheid						
	Divers	Meerjaren duurzaamheidsplanning gemeentelijke gebouwen	1.604.760			Aanvraag ligt voor
Afval						
7.3	Afval	Vervangen aanhanger vrachtwagen afval	15.000			Aanvraag ligt voor
Riolering						
7.2	Riolering	Aankoop overstorten	250.000			Aanvraag ligt voor
7.2	Riolering	Vervangen vrachtauto riool	150.000			Aanvraag ligt voor
Ruimtelijke ordening						
8.1	Ruimtelijke ordening	Aanvullend maatschappelijk krediet omgevingswet/-visie	150.000			Aanvraag ligt voor

8. Subsidieplafonds 2022

Volgens de Algemene Subsidieverordening (Asv) van de gemeente Tynaarlo kan de raad voor een bepaalde uitvoeringsregeling een subsidieplafond instellen. Een subsidieplafond kan wenselijk zijn om te voorkomen dat we meer subsidie moeten verstrekken dan er middelen beschikbaar zijn. Met het instemmen met deze begroting stemt de gemeenteraad ook in met de voorgestelde subsidieplafonds.

Ook moet bij de vaststelling van een subsidieplafond worden aangegeven op welke wijze het beschikbare bedrag wordt verdeeld. De wijze van verdeling vindt plaats conform de vastgestelde bijbehorende uitvoeringsregelingen (op volgorde van binnenkomst).

Na het instemmen met deze begroting moeten de subsidieplafonds gepubliceerd worden op de elektronische gemeentepagina (www.officielebekendmakingen.nl)

Subsidieplafonds 2022

	Plafond 2022	Plafond 2021
Uitvoeringsregeling kunst & cultuur		
Subsidies kunst en cultuur	10.980	50.786
Uitvoeringsregeling maatschappelijke activiteiten		
Projecten preventie	-	6.210
Activiteiten internationale bewustwording	6.428	6.243
Subsidies maatschappelijke ondersteuning	55.000	31.892
Preventiefonds	73.146	-
Uitvoeringsregeling hartveilig Tynaarlo		
Projecten preventie	3.000	-
Uitvoeringsregeling sport		
Subsidiëring aan verenigingen	11.451	10.000
Uitvoeringsregeling ondersteuning bewonersinitiatieven duurzaamheid		
Investeren in een duurzame leefomgeving	9.000	9.000
Uitvoeringsregeling leefbaarheidsfonds		
Subsidies leefbaarheidsfonds	15.855	15.575
Algemene subsidieverordening		
Subsidies respitzorg mantelzorgers	-	33.000
Subsidies preventiefonds	-	100.000
Subsidies cultuurfonds		20.000
Stimuleringsregeling vergroten toegankelijkheid		
Subsidies toegankelijkheid	20.000	20.000
Uitvoeringsregeling ondersteuning huurkosten jeugdsoos accommodaties		
Ondersteuning jeugdsozen	27.108	-

De subsidieplafonds zijn vastgesteld op basis van de subsidiebudgetten die in de begroting 2022 ter vaststelling aan de gemeenteraad zijn voorgelegd. Mochten er nog wijzigingen volgen bij deze vaststelling, dan wordt het subsidieplafond in overeenstemming aangepast.

Toelichting op de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van het budgetplafond in het vorige jaar (2021):

Uitvoeringsregeling kunst en cultuur

Het budgetplafond valt lager uit doordat in 2021 een incidenteel subsidiebudget voor uitbreiding cultuur verstrekt is van € 40.000.

Uitvoeringsregeling maatschappelijke activiteiten

Met ingang van 2021 is een extra budget van circa € 73.000 beschikbaar gesteld voor het preventiefonds waar diverse subsidies uit gedekt kunnen worden voor preventieve activiteiten op het gebied van zorg. Bij het opstellen van de begroting moesten de nadere criteria van dit fonds nog opgesteld worden, waaronder het bepalen van de uitvoeringsregeling waaronder deze subsidies verstrekt worden. In de voorliggende begroting is het preventiefonds onder de uitvoeringsregeling maatschappelijke activiteiten gebracht. Mogelijk kan hier nog een wijziging in optreden als voor dit fonds een aparte uitvoeringsregeling opgesteld wordt.

Algemene subsidieverordening

Uit het budget voor respijtzorg worden inkopen ten bate van ondersteuning mantelzorgers bekostigd. Een subsidieplafond is derhalve niet van toepassing.

De subsidies preventiefonds zijn met ingang van 2022 onder een aparte uitvoeringsregeling (maatschappelijke activiteiten) gebracht. Bij het opstellen van de begroting 2021 moesten de nadere criteria van dit fonds nog uitgewerkt worden.

Uitvoeringsregeling ondersteuning huurkosten jeugdsoos accommodaties

Het betreft hier een nieuwe uitvoeringsregeling die bij het opstellen van de begroting 2021 nog niet bekend was.

9. Reserves en voorzieningen

9.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt een geactualiseerd beeld van de reserves en voorzieningen gegeven naar de stand van 1 januari 2022. In bijlage 2 bij deze begroting is een overzicht opgenomen van de incidentele en structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves.

9.2 Wettelijk kader

Het wettelijk kader is neergelegd in het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). Het gemeentelijk beleid is opgenomen in de Nota Reserves en Voorzieningen 2020 en de Financiële verordening gemeente Tynaarlo 2020.

9.3 Omvang van de reserves en voorzieningen per 1 januari 2022

Totaaloverzicht

De reservepositie per 1-1-2022 wordt als volgt gecompriemd weergegeven:

Reserves en voorzieningen	Stand per 1 januari 2022
Arca	7.897.396
Argi	11.209.303
Bestemmingsreserves (totaal)*	35.133.534
Totaal reserves	54.240.233
Voorzieningen (totaal)	23.361.889
Totaal Reserves en voorzieningen	77.602.122

* Exclusief reservemutaties uit de Najaarsbrief 2021

Algemene reserve calamiteiten (Arca)

De Arca dient als weerstandsvermogen voor de opvang van de gevolgen van calamiteiten en risico's. In de nota weerstandsvermogen 2014 (raad 28 oktober 2014) is dit beleid verwoord. Per 31 december 2022 is de stand, wat in de Arca beschikbaar is voor risicoafdekking, € 7.897.396

Hieronder is het verloop van de Arca voor de komende jaren opgenomen:

Geprognotiseerd verloop van de Arca van 1-1-2021 t/m 31-12-2025					
	2021	2022	2023	2024	2025
Stand op 1 januari	7.897.396	7.897.396	7.897.396	7.897.396	7.897.396
Mutaties	0	0	0	0	0
Stand op 31 december	7.897.396	7.897.396	7.897.396	7.897.396	7.897.396

Algemene reserve grote investeringen (Argi)

De Argi is bedoeld als:

- Buffer voor opvang van risico's. Dit betekent een onderdeel van het weerstandsvermogen;
- Buffer voor de opvang van tegenvallers in de lopende exploitatie (voor- en najaarsnota en jaarrekening);
- Goed rentmeesterschap t.b.v. de toekomst/nieuw bestuur in 2022;
- Budget voor het realiseren van wensen.

Geprognotiseerd verloop van de Argi van 1-1-2021 t/m 31-12-2025					
	2021	2022	2023	2024	2025
Stand op 1 januari	5.454.531	11.209.303	11.757.324	12.534.248	12.601.191
<i>Begrotingswijzigingen</i>					
Nr 4. 2020 Resultaat voorjaarsbrief 2020	-129.000	-10.000			
Incidenteel nieuw beleid 2021	-1.500.500				
Nr 4. 2021 Verkeersonderzoek Zuidlaren	-25.000				
Nr 9. 2021 Resultaatbestemming JR 2020	4.178.000				
Nr 10. 2021 Nieuw beleid voorjaarsbrief	-95.000				
Nr 10. Resultaat voorjaarsbrief	187.000				
Kapitaallasten dekking uit Argi	-13.051	-35.207	-32.297	-31.906	-21.516
	2.602.449	-45.207	-32.297	-31.906	-21.516
<i>Thema: Accommodatiebeleid</i>	500.000	14.855	0	0	0
<i>Thema: Beheer en onderhoud wegen</i>	410.748	315.455	315.455	315.455	315.455
<i>Toevoeging vrijval kapitaallasten algemeen</i>	387.479	481.352	591.780	682.209	776.310
Subtotaal themaboekje en activabeleid	1.298.227	811.662	907.235	997.664	1.091.765
Stand op 31 december	9.355.207	11.975.758	12.632.262	13.500.006	13.671.440

Verwachtingen ten aanzien van de reserves

Zoals reeds aangegeven wordt verwacht dat voor de ontwikkeling van een aantal belangrijke thema's onttrekkingen aan de Argi de komende jaren noodzakelijk zijn. Onderstaand wordt inzicht gegeven in de verwachte mutaties op de Argi, zodat een beeld wordt geschetst welke mogelijkheden de Argi biedt voor nieuwe ontwikkelingen.

Stand op 31 december	9.355.207	11.975.758	12.632.262	13.500.006	13.671.440
Verwachtingen mutaties Argi	2021	2022	2023	2024	2025
Verwachte mutaties 2021 en verder					
Thema: Accommodatiebeleid Zuidlaren	-789.222				
Resultaten grondexploitatie	pm	Pm	pm	pm	Pm
Vrijval diverse reserves jaarrekening 2021	119.976				
Vrijval reserve gebouwenonderhoud	2.566.000				
Dekking resultaat najaarsbrief 2021	-42.658				
Dekking resultaat begroting 2022			-98.014	-898.815	-1.242.280
Incidenteel nieuw beleid (Begroting 2022)		-218.434			
Verwachte mutaties	1.854.096	-218.434	-98.014	-898.815	-1.242.280
Verwachte stand ultimo	11.209.303	11.757.324	12.534.248	12.601.191	12.429.160

De Argi is de reserve die wordt gebruikt in directe relatie met de exploitatie. Incidentele meevallers die gedurende het jaar ontstaan worden toegevoegd aan deze reserve en incidentele tegenvallers worden onttrokken. Per 1 januari 2022 is de verwachte stand van de Argi € 11.209.303. De financiële ruimte in de Argi bepaalt de ruimte die beschikbaar is voor de invulling van incidenteel nieuw beleid. Hierbij dient ook rekening te worden gehouden met de weerstandsratio. Het college streeft naar een risicoafdekking van minimaal 100%.

Bestemmingsreserves

In bijlage 2 van deze begroting is een overzicht opgenomen van de bestemmingsreserves.

Paragrafen

10. Financiering

Inleiding

Deze paragraaf behandelt onderwerpen die behoren tot het treasurybeleid van onze gemeente. Treasury kan worden omschreven als het inzichtelijk hebben van de in- en uitgaande geldstromen en de beheersing van de hieraan verbonden risico's en het rapporteren hierover. De uitvoering van de treasuryfunctie dient op een prudente wijze de publieke taak en vindt plaats binnen de wettelijke kaders, zoals die in de wet Fido (Financiering decentrale overheden) zijn vastgelegd. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal.

Algemene ontwikkelingen

Liquiditeitenplanning

Aan de hand van de voorliggende begroting stellen we de meerjarige liquiditeitsplanning bij, waarin dan ook de investeringsplanning en het nieuwe beleid uit deze begroting wordt meegenomen. Dit inzicht is nodig om de financieringsbehoefte zo goed mogelijk te kunnen bepalen.

Renteverwachtingen

De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). Naast het beleid van de ECB zijn ook andere macro-economische effecten van belang voor de renteontwikkeling. Zoals de COVID-19 pandemie en een handelsoorlog.

De rentemarkt wordt vaak opgedeeld in de geldmarkt (geldmarktrente) en de kapitaalmarkt (kapitaalmarktrente). Hierbij wordt onder de geldmarktrente de korte rente verstaan en onder de kapitaalmarktrente de lange rente (met een looptijd vanaf 2 jaar).

Korte rente

De geldmarktrentes zijn na een flinke toename tijdens het begin van de COVID-19 pandemie in Nederland weer teruggezakkt naar de lage pre-COVID-19 niveaus.

De Europese Centrale Bank (ECB) houdt normaal de rentes laag om de inflatie en economische groei aan te wakkeren. Ze proberen momenteel bestedingen te stimuleren en te voorkomen dat de inflatie te ver daalt door de huidige COVID-19 pandemie. De rentes worden voorlopig niet verhoogd, aangezien de nadruk voorlig ligt op het ondersteunen van de economie.

De verwachting is dat de korte rentes op het huidige niveau blijven.

Lange rente

Lange tijd zijn de rentes verlaagd door historische lage kapitaalmarktrentes en concurrentie tussen geldverstrekkers. De marktsituatie is heel anders geworden door de COVID-19 pandemie. Veel economieën zijn aan het herstellen van een krimp of zitten daar nog in. zal krimpen. Overheden maken grote schulden om financieel bij te springen. De grote vraag naar geld zorgt voor stijgende kapitaalmarktrentes. Door het opkopen van obligaties door de ECB en de bereidheid van Europese lidstaten om elkaar te ondersteunen, remmen ze deze stijging.

De verwachting is dat de lange rentes op het huidige niveau blijven.

Op grond hiervan is bij het opstellen van de begroting 2022 uitgegaan van dezelfde rentepercentages als bij de begroting van 2021. Er is rekening gehouden met een kort geld rente van 1% en van 2% voor lang geld rente. De verwachting is dat binnen deze percentages de meerjarig benodigde financieringsmiddelen kunnen worden aangetrokken.

Treasurybeheer

Renterisicobeheer

In de wet Fido is een kasgeldlimiet en een renterisiconorm gegeven om de invloed van (externe) rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente te beperken.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is opgenomen om een grens te stellen aan de korte financiering. Dit is financiering met een looptijd van één jaar en korter.

De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage (8,5%) van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. Voor 2022 zijn de jaarlasten, voor mutaties met reserves, begroot op 86 miljoen.

Berekening kasgeldlimiet Begroting 2022

Begrotingstotaal € 85.000.000

Vastgesteld % 8,5%

Kasgeldlimiet € 7.225.000

We verwachten in 2022 binnen de kasgeldlimiet te blijven. Indien de kasgeldlimiet gedurende 3 kwartalen wordt overschreden, zal een langlopende lening moeten worden aangetrokken. Hieronder wordt een prognose gegeven voor de kasgeldlimiet per kwartaal.

Bedragen X 1.000		1e kw 2022	2e kw 2022	3e kw 2022	4e kw 2022
1	saldo vlottende passiva	14.000	14.000	14.000	14.000
2	saldo vlottende activa	8.000	8.000	8.000	8.000
3	Vershil (2-1)	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
4	Toegestane kasgeldlimiet	7.225	7.225	7.225	7.225
	ruimte (4-3)	1.225	1.225	1.225	1.225

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft tot doel het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (schuld met een rente typische looptijd van één jaar of langer) door o.a. het aanbrengen van spreiding in de looptijden in de leningenportefeuille. De gemeente loopt risico als nieuwe leningen worden aangetrokken, of als een renteherziening van toepassing is. De norm wordt berekend door een in de uitvoeringsregeling Fido vastgesteld rente-percentages van 20% te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal.

In de volgende tabel wordt het renterisico voor de komende vier jaren bepaald, terwijl de renterisiconorm betrekking heeft op het jaar 2022.

Renterisico	2022	2023	2024	2025
Renteherziening	0	0	0	0
Betaalde aflossingen	799.000	5.812.000	12.825.000	863.000
Renterisico	799.000	5.812.000	12.825.000	863.000
Renterisiconorm:				
Begrotingstotaal per 1-1	85.000.000			
Door ministerie vastgesteld percentage	20%			
Renterisiconorm	17.000.000			
Onverschuldigd	16.201.000			

Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze gemeente voor 2022 binnen de renterisiconorm blijft.

Kredietrisicobeheer

De kredietrisico's doen zich voor bij de verstrekte geldleningen. In onderstaande tabel is aangegeven aan welke risicogroep leningen zijn verstrekt en welke zekerheden zijn overeengekomen.

Risicogroep	Met/zonder hypothecaire zekerheid	Restantschuld X € 1.000,--	%
Stichting Eelder Woningbouw	Zonder	5.684	84,3
Sport en overig	Zonder	798	11,8
Lening Glasvezel	Zonder	258	3,9
Totaal		6.740	100,0

Gemeentefinanciering

Schatkistbankieren

In februari 2013 heeft het kabinet het voorstel 'Wijziging van de wet financiering decentrale overheden (Fido) in verband met het rentedragend aanhouden van liquide middelen in 's Rijks schatkist' bij de Tweede Kamer ingediend. Het wetsvoorstel verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Geld en vermogen mogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist worden aangehouden. Dagelijks wordt het saldo op de bankrekeningen boven de € 500.000 afgestort naar de schatkist. Daardoor blijft de Gemeente Tynaarlo altijd onder het drempelbedrag.

De hoogte van het drempelbedrag is per 1 juli 2021 aangepast. De drempel is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid, afgemeten aan de omvang van de begroting. De drempel is voor Tynaarlo betreft 2% van het begrotingstotaal maar minimaal € 1.000.000. Voor de Gemeente Tynaarlo geldt voor 2022 een drempel van € 1.700.000.

Financiering

De financiering van gemeentelijke activiteiten is gebaseerd op integrale financiering. De totale financieringsbehoefte van de gemeente is de graadmeter. Bij de huidige renteontwikkeling wordt eerst de ruimte die de kasgeldlimiet geeft optimaal benut om kort geld aan te trekken voor o.a. voorfinanciering van investeringen. Het moment van consolidatie van kort geld naar lang geld hangt onder meer af van de renteontwikkelingen op de korte en lange termijn en de ruimte binnen de kasgeldlimiet.

De looptijd van de geldlening wordt bepaald door de aard van de te financieren investeringen, de resterende looptijd van de bestaande leningen en de te betalen rentepercentages bij de verschillende termijnen van de leningen. Bij het aantrekken van geldleningen wordt bij tenminste 2 financiële instellingen een offerte gevraagd.

Relatiebeheer

Het totale betalingsverkeer vindt plaats via een drietal banken, zijnde Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Rabobank en ABN AMRO Bank. Het betalingsverkeer tussen het rijk en de gemeente en de betalingen aan derden vindt geheel plaats via de BNG.

Saldi- en Kasbeheer

Elke dag worden de saldi van bankrekeningen geraadpleegd en indien nodig worden de saldi van de overige rekeningen afgeroomd ten gunste van de BNG rekening.

Daarnaast wordt debet-saldi bij de BNG weggewerkt middels het aantrekken van kasgeld. Uitgangspunt daarbij is het minimaliseren van de rentekosten en het maximaliseren van de rente-opbrengsten. Geldkassen worden aangetroffen bij de afdeling Publiekszaken, de sporthalen en bij de Zuidlaardermarkt. De gemeente voert een actief debiteuren- en crediteurenbeheer, gericht op het snel incasseren van vorderingen en een correct betalingsgedrag door het betalen op de uiterste vervaldag.

Informatievoorziening

In de jaarrekening wordt verslag gedaan van de treasuryfunctie.

De in deze Financieringsparagraaf aangehouden indeling zal hierbij worden aangehouden.

Toerekening van rente

Onderstaande overzicht geeft aan hoe het saldo van betaalde rente over externe financiering en ontvangen rente over externe financiering wordt toegerekend aan de grondexploitaties en de taakvelden.

<u>Geen rente over het eigen vermogen</u>	
Renteschema (x 1.000)	
Externe rentelasten over korte en lange financiering	€ 1.715.554
Externe rentebaten	€ -12.165
Totaal door te rekenen externe rente	€ 1.703.389
Rente die aan grondexploitaties moet worden doorberekend	€ -151.794
Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld toegerekend moet worden	€ -283.056
Rentebaat van doorverstrekte leningen indien daarvoor een specifieke lening is aangetrokken	€ 283.056
	€ -151.794
Saldo door te rekenen externe rente	€ 1.551.595
Rente over eigen vermogen	€ -
Rente over voorzieningen	€ -
	€ -
De aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 1.551.595
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	€ 1.704.380
Rente resultaat op taakveld treasury	€ -152.785

Bestaande opgenomen geldleningen

Staat van opgenomen geldleningen per 31 december 2022

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Datum raadsbesluit	Lening nummer	O S R	Jaar van laatste aflossing	Rente percentage	Restantbedrag van de geldlening per 1/1/2022	Opgenomen geldleningen 2022	Rente 2022	Aflossing 2022	Restantbedrag van de geldlening per 31/12/2022
FINANCIERING ALGEMEEN										
794.115	27-07-93	BNG 80897	s	2033	2.620	387.921		9.861	27.929	359.992
15.000.000	B&W25-02-03	BNG 96734	s	2053	4.860	13.086.916		628.713	167.919	12.918.997
4.000.000	B&W29-11-05	BNG101002	s	2030	3.820	1.440.000		54.104	160.000	1.280.000
777.434		BNG 400090747		2029	5.940	575.307	0	31.415	58.252	517.055
20.571.549	Totaal					15.490.145		724.092	414.100	15.076.045
FINANCIERING WONINGBOUW										
11.560.187	B&W25-07-06	BNG 102047	s	2036	5.110	5.683.758		283.056	385.340	5.298.419
11.560.187	Totaal					5.683.758	0	283.056	385.340	5.298.419
FINANCIERING GRONDEXPLOITATIE										
6.000.000		bng 40108818		2024	2.750	6.000.000		165.000	0	6.000.000
6.000.000		bng.40109497		2024	1.290	6.000.000		77.400	0	6.000.000
5.000.000		bng 40112077		2028	990	5.000.000		49.500	0	5.000.000
5.000.000		bng 40112076		2023	290	5.000.000		14.499	0	5.000.000
5.000.000				2026	-150	5.000.000		-7.500	0	5.000.000
5.000.000				2029	90	5.000.000		4.500	0	5.000.000
32.000.000	Totaal					32.000.000	0	303.400	0	32.000.000
64.131.737	ALGEHEEL TOTAAL					53.173.903	0	1.310.548	799.440	52.374.464

11. Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf gaat over de gemeentelijke belastingen, retributies/bestemmingsheffingen en het kwijtscheldingsbeleid.

De lokale heffingen zijn, naast de doeluitkeringen van het rijk en de algemene uitkering uit het gemeentefonds, een belangrijke bron van inkomsten. De lokale heffingen vallen in twee groepen uiteen: belastingen en retributies/bestemmingsheffingen.

Belastingen

Kenmerkend aan belastingen is dat er geen direct aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat. Met andere woorden: de inwoner draagt bij aan de algemene middelen van de gemeente, waaruit een gedeelte van de uitgaven wordt betaald.

Retributies en bestemmingsheffingen

Bij retributies en bestemmingsheffingen is wel sprake van een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke taak. De geraamde opbrengsten mogen niet hoger zijn dan de geraamde kosten voor de uitoefening van de taak van de gemeente. Voorbeelden van retributies zijn: leges, marktgelden, standplaatsgelden, begraafrechten en voor een deel van de gemeente (Bosgebied Zeegse), reinigingsrecht. Voorbeelden van bestemmingsheffingen zijn: de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

Besluit begroting en verantwoording

Het besluit begroting en verantwoording (BBV) stelt eisen aan de inrichting van de paragraaf lokale heffingen. In het BBV is opgenomen dat wordt ingegaan op:

1. de geraamde inkomsten;
2. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
3. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven en heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan die berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
4. een aanduiding van de lokale lastendruk;
5. een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Met de informatie in deze paragraaf wordt voldaan aan de eisen in het BBV.

Inkomsten

Omschrijving	Geraamde inkomsten 2022
OZB woningen	€ 4.574.678
OZB niet-woningen	€ 1.435.604
Afvalstoffenheffing	€ 2.825.505
Rioolheffing	€ 2.784.353
Forensenbelasting	€ 68.505
Toeristenbelasting	€ 416.732
Begraafrechten (lijkbezorgingsrechten)	€ 444.979
Omgevingsvergunningen	€ 826.023

Beleidsuitgangspunten

In het collegeakkoord “Samen, open en duurzaam” zijn de hoofdlijnen van het beleid voor 2018 tot en met 2022 uiteengezet. In het akkoord staat: “Wij zullen terughoudendheid betrachten als het gaat om een stijging van de lokale lastendruk gedurende de komende bestuursperiode. De onroerendezaakbelasting (ozb), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing bepalen de lokale lastendruk voor de inwoners van de gemeente. Voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing gaan we uit van kostendekkende tarieven. Voor wat de onroerendezaakbelasting betreft, gaan we uit van de gebruikelijke trendmatige aanpassing”.

Met de perspectievennota 2022 zijn de volgende uitgangspunten voor 2022 vastgesteld:

Omschrijving	Uitgangspunt 2022 en verder:
OZB tarief woningen	Trendmatige aanpassing van 2% en uitvoering motie terugdraaien OZB-verhoging
OZB tarief eigenaar niet-woning	Trendmatige aanpassing van 2% en uitvoering motie terugdraaien OZB-verhoging
OZB tarief gebruiker niet-woning	Trendmatige aanpassing van 2% en uitvoering motie terugdraaien OZB-verhoging
Toeristenbelasting	Trendmatige aanpassing van 2%
Forensenbelasting	2022: € 1,20 op basis van advies recreatieschap
Afvalstoffenheffing	Kostendekkendheid, met eventuele inzet voorziening
Rioolheffing	Kostendekkendheid, met eventuele inzet voorziening
Lijkbezorgingsrechten	Tarieven indexeren conform reguliere prijsindexatie van de gemeentelijke begroting
Leges	Toewerken naar kostendekkend, consistent met voorgaande jaren, niet-gemaximeerde, niet-kostendekkende tarieven verhogen met 5%.

Bron: perspectievennota 2022

Onroerende zaakbelasting

De onroerendezaakbelasting is de belasting die inwoners betalen over hun eigen woning of over het bedrijfspand dat men huurt of bezit. De belasting geldt ook voor panden in aanbouw en voor (onbebouwde) grond. De inkomsten uit onroerendezaakbelasting gaan naar de algemene middelen van de gemeente en kunnen voor verschillende doeleinden worden gebruikt.

Motie terugdraaien OZB-verhoging

In 2021 zijn de OZB-inkomsten voor woningen en niet-woningen (naast de trendmatige ophoging met 2%) structureel verhoogd met 5%. Vanaf 2022 wordt deze verhoging weer teruggedraaid, waarmee uitvoering gegeven wordt aan de motie terugdraaien OZB-verhoging, die is aangenomen bij de begrotingsbehandeling 2021.

Omzetting van inhoud naar gebruiksoppervlakte voor waarden woningen

Uiterlijk op 1 januari 2022 moeten alle WOZ-taxaties van woningen gebaseerd zijn op de gebruiksoppervlakte in plaats van op de bruto inhoud. Hiervoor moet een deel van het woningbestand, vanuit de bouwdoSSIERS volgens de NEN2580, nagerekend worden. De omzetting wordt door ons uitgevoerd door SDA belastingen.

Vergelijking onroerendezaakbelasting gemeenten in Drenthe (op basis van tarieven voor 2021)

Gemeente	Gemiddelde WOZ waarde woningen € (2020)	OZB tarief woningen %	OZB tarief eigenaren niet-woningen %	OZB tarief gebruiker niet-woningen %
Aa en Hunze	261.000	0,1134	0,2064	0,1120
Assen	195.000	0,1693	0,4362	0,3526
Borger-Odoorn	204.000	0,2013	0,2013	0,1429
Coevorden	210.000	0,1797	0,2095	0,1746
Emmen	173.000	0,1852	0,3506	0,2910
Hoogeveen	188.000	0,1776	0,3537	0,2664
Meppel	213.000	0,1280	0,4020	0,3030
Midden-Drenthe	225.000	0,1075	0,2217	0,1776
Noordenveld	251.000	0,1095	0,1095	0,1362
Tynaarlo	288.000	0,1050	0,1630	0,1083
Westerveld	278.000	0,1090	0,1857	0,1241
De Wolden	279.000	0,1106	0,1896	0,1594
Drenthe gemiddeld	214.000	0,1532	0,2917	0,2310

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Leges en heffingen

Onder de naam retributies heft de gemeente tarieven voor diverse vormen van gemeentelijke dienstverlening. Bij retributies is sprake van een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke taak. De geraamde opbrengsten mogen niet hoger zijn dan de geraamde kosten voor het uitvoeren van de taak. Belastingplichtig is de aanvrager van de dienst, dan wel degene voor wie de dienst is verleend. Bij bestemmingsheffingen is de relatie tussen dienst en heffing minder strak.

Gemeenten moeten bij het bepalen van de kostendeckende heffingen voldoen aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Van belang is dat het gaat om de ramingen van de baten en lasten ten tijde van het vaststellen van de verordeningen. Kruissubsidiëring tussen de verschillende belastbare feiten in de belastingverordening is mogelijk. Het is mogelijk dat de gemeenteraad een bepaald tarief hoger vaststelt dan de gemeentelijke kosten, om daarmee een ander tarief bewust lager te houden dan de gemeentelijke kosten. Een aldus bepaalde tariefstelling mag volgens de wetgever echter niet in strijd komen met algemene rechtsbeginselen en evenmin mag sprake zijn van een willekeurige of onredelijke heffing.

Daarnaast zijn de bepalingen in de financiële verordening gemeente Tynaarlo 2020 van toepassing. Hierin is opgenomen dat bij de toerekening van overheadkosten aan de leges en heffingen uitgegaan dient te worden van het aandeel in de totale overheadkosten op basis van urenbesteding.

Legesverordening

Het uitgangspunt is dat de tarieven voor de gemeentelijke dienstverlening kostendeckend zijn. Er zijn tarieven (veelal burgerzaken) die wettelijk zijn gemaximeerd.

De bij de legesverordening behorende tarieventabel bestaat uit 3 titels. Titel 1 omvat de algemene dienstverlening zoals de burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen, opvragen van gegevens uit de basisregistraties of stukken van het gemeentearchief. Titel 2 heeft betrekking op de omgevingsvergunningen. Titel 3 bestaat uit vergunningen die onder de werking van de Europese Dienstenrichtlijn vallen, zoals drank- en horecavergunningen, evenementen, standplaatsen en registratie kinderopvang. Voor de diensten die onder de Europese Dienstenrichtlijn vallen geldt dat ze per hoofdstuk niet meer dan kostendeckend mogen zijn.

De kostendeckendheid van de totale legesverordening is 90,13%. Onderstaand een overzicht van de kostendeckendheid van de verordening en de daarbij behorende titels:

Totale legesverordening	Taakveld €	Overhead €	Totale kosten €	Opbrengsten €	Kostendeckening %
totaal	1.063.222	513.367	1.576.589	1.421.025	90,13

Titel 1

Per hoofdstuk in titel 1 van de tarieventabel is sprake van de volgende kostendekking:

Titel 1 Algemene dienstverlening	Taakveld €	Overhead €	Totale kosten €	Opbrengsten €	Kostendekking %
Burgerlijke stand	78.822	45.900	124.722	75.220	60,31
Reisdocumenten	151.413	46.574	197.987	170.686	86,21
Rijbewijzen	95.546	38.946	134.492	118.174	87,87
Basisregistratie personen	6.796	4.016	10.812	9.526	88,11
Overige publiekszaken	7.194	1.734	8.928	7.607	85,20
Gemeentearchief	47	36	83	66	79,52
Muziek- en collectevergunningen	630	422	1.052	369	35,80
Kansspelen	883	590	1.473	565	38,36
Telecommunicatie	17.362	5.012	22.374	21.439	95,82
Verkeer en vervoer	16.421	6.266	22.687	9.828	43,32
Diversen	13.681	10.597	24.278	14.546	59,91
	388.795	160.093	548.888	428.026	77,98

Titel 2

Bij de omgevingsvergunningen (titel 2) is sprake van de volgende mate van kostendekking:

Titel 2 Leefomgeving	Taakveld €	Overhead €	Totale kosten €	Opbrengsten €	Kostendekking %
Omgevingsvergunning	603.921	321.142	925.063	926.154	100,12
Wijziging omgevingsvergunning	1.448	1.097	2.545	1.367	53,71
Bestemmingswijzigingen	13.388	5.394	18.782	19.007	101,20
Makelaarsinformatie	1.582	1.198	2.780	2.883	103,71
	620.339	328.831	949.170	949.411	100,03

De heffingsmaatstaf bouwsom geeft naar onze mening een goede verdeling van de kosten over de aanvragers. Door het hanteren van een percentage van de bouwsom dragen de grote projecten naar verhouding meer bij aan de opbrengsten dan de kleine projecten. Op deze wijze vindt kruissubsidiëring plaats tussen de grote projecten en de kleine verbouwingen. Dat wil zeggen voor de kleine verbouwingen worden niet alle door de gemeente gemaakte kosten doorberekend aan de aanvrager, de grote projecten brengen daarentegen minder kosten met zich mee dan worden doorberekend.

Titel 3

Ten aanzien van titel 3 van de tarieventabel is tenslotte sprake van de volgende mate van kostendekking:

Titel 3 Dienstenrichtlijn	Taakveld €	Overhead €	Totale kosten €	Opbrengsten €	Kostendekking %
Horeca	9.574	6.409	15.983	14.499	90,72
Organiseren evenementen	20.483	13.714	34.197	13.392	39,16
Landelijk Register Kinderopvang	24.031	4.320	28.351	15.697	55,37
	54.088	24.443	78.531	43.588	55,50

Volgens de Europese Diensten Richtlijn (EDR) mogen de baten in dit hoofdstuk niet hoger zijn dan de lasten. Wij voldoen hieraan.

Begraafrechten (lijkbezorgingsrechten)

Het oppervlak van de begraafplaatsen bestaat voor 28 % uit graven voor onbepaalde tijd. In de op 11 juni 2019 door de gemeenteraad vastgestelde notitie "Begraven in Tynaarlo" is voorgesteld 28 % van de lasten te corrigeren voor graven met rechten voor onbepaalde tijd. Dit percentage wordt iedere vier jaar herijkt.

Na de correctie bedragen de lasten € 483.240 en de baten € 379.629 (inclusief mutatie voorziening), waarmee de kostendekkendheid in 2022 uitkomt op 79%.

BEGRAAFRECHTEN								
	Totale lasten	Overhead	Correctie 28%	Eind totaal lasten	Opbrengsten rechten	Inzet voorziening	Overige opbrengsten	Kosten dekking
Begraafrechten	461.647	209.520	-187.927	483.240	444.979	-67.080	1.730	79%

Rioolheffing 2022

In afwachting van het te actualiseren gemeentelijk rioleringsplan (GRP) wordt voorgesteld het tarief voor de rioolheffing niet te wijzigen. Huishoudens betalen € 165,87 per jaar. Dit levert onderstaand beeld op:

RIOOLHEFFING							
	Totale lasten	Overhead	BCF BTW	Opbrengsten heffing	Eind totaal lasten	Overige opbrengsten	Kosten dekking
Rioolheffing	2.109.546	397.946	302.751	2.784.353	2.810.243	25.980	100%

De rioolheffing is 100% kostendekkend met inzet van de voorziening riolering voor een bedrag van € 766.823.

Afvalstoffenheffing

Voor 2022 worden de volgende tarieven voorzien:

Inzameling huishoudelijk restafval:

- Kilotarief € 0,18 per kilo
- Aanbiedtarief € 3 per keer
- Vastrecht € 117

Ondergrondse containers:

- Kleine inworp (in een bak van 30 liter) € 0,54 per keer
- Grote inworp (in een bak van 60 liter) € 1,08 per keer
- Vastrecht € 117

Rolcontainers:

- Kilotarief € 0,18 per kilo
- Vastrecht € 117

Milieustraat:

- Kilotarief: € 0,18 per kilo

Voord de rolcontainers wordt geen aanbiedtarief in rekening gebracht. Dit vanwege het feit dat de aanbieders in deze containers niet kunnen differentiëren in hun aanbiedgedrag. Het restafval en de GFT-fractie kunnen niet gescheiden aangeboden worden.

In bovenstaande opstellingen blijven de *variabele* tarieven onveranderd ten opzichte van het vorige jaar. Voor het *vastrecht* wordt in de periode 2019-2023 een tijdelijke korting toegepast die gedekt wordt uit de voorziening reiniging. Deze korting wordt jaarlijks afgebouwd totdat een kostendekkend

tarief *zonder* inzet van de voorziening bereikt is. Hierdoor stijgt het tarief voor vastrecht van € 100 in 2021 naar € 117 in 2022.

AFVALSTOFFENHEFFING							
	Totale lasten	Overhead	BCF BTW	Opbrengsten heffing	Eind totaal lasten	Overige opbrengsten	Kosten dekking
Afvalstoffenheffing	2.378.928	416.948	354.658	2.825.505	3.159.533	334.028	100%

De afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend met inzet van de voorziening reiniging van een bedrag van € 241.629.

Vergelijking woonlasten in de gemeenten in de provincie Drenthe

Heffingen en woonlasten meerpersoonshuishoudens 2021 op basis van de gemiddelde woningwaarde

Gemeente	Afvalstoffenheffing €	Rioolheffing €	Woonlasten €
Aa en Hunze	253	168	737
Assen	239	126	722
Borger-Odoorn	227	245	913
Coevorden	307	201	908
Emmen	310	174	825
Hoogeveen	287	147	792
Meppel	209	174	678
Midden-Drenthe	207	239	702
Noordenveld	212	236	742
Tynaarlo	161	166	652
Westerveld	224	206	752
De Wolden	188	231	748
Drenthe gemiddeld	251	181	771

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Heffingen en woonlasten éénpersoonshuishoudens 2021 op basis van de gemiddelde woningwaarde

Gemeente	Afvalstoffenheffing €	Rioolheffing €	Woonlasten €
Aa en Hunze	190	168	674
Assen	169	126	652
Borger-Odoorn	180	245	866
Coevorden	255	201	856
Emmen	276	174	791
Hoogeveen	204	147	709
Meppel	209	174	678
Midden-Drenthe	162	239	657
Noordenveld	171	236	701
Tynaarlo	131	166	621
Westerveld	149	206	677
De Wolden	135	208	671
Drenthe gemiddeld	202	180	721

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Uit bovenstaande vergelijking kan worden afgeleid dat de woonlasten in de gemeente Tynaarlo tot de laagste in Drenthe behoren.

Kwijtscheldingsbeleid

Belastingplichtigen aan de gemeente Tynaarlo met een minimuminkomen kunnen kwijtschelding van gemeentelijke afvalstoffenheffing en rioolheffing aanvragen. Ook wordt de onroerend zaakbelasting kwijtgescholden. Door het wegvallen van de gebruikersbelasting voor woningen komt dit laatste maar in een beperkt aantal gevallen voor.

Kwijtschelding afvalstoffenheffing

Geschat wordt dat in 2022 voor € 50.000 aan afvalstoffenheffing wordt kwijtgescholden.

Kwijtschelding rioolheffing

Geschat wordt dat in 2022 voor € 60.000 aan rioolheffing wordt kwijtgescholden.

Kwijtschelding onroerende zaakbelasting

Geschat wordt dat in 2022 voor € 200 aan OZB wordt kwijtgescholden.

12. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bij het opstellen van de begroting en jaarrekening dienen de voorzienbare en kwantificeerbare risico's zo goed mogelijk in beeld te worden gebracht. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing dient ten minste te worden opgenomen:

- Inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Inventarisatie van de risico's;
- Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- Een kengetal voor de: netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit;
- Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Beleid over weerstandsvermogen: weerstandscapaciteit en de risico's

De raad heeft op 28 oktober 2014 de nota weerstandsvermogen en risicomangement vastgesteld. De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bij deze jaarrekening is een actualisatie van het inzicht dat in de jaarrekening 2020 is opgenomen.

De uitkomst van de actualisatie geeft een verhouding tussen de geïnventariseerde risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit is gebaseerd op de inzichten die bij het opstellen van de jaarrekening beschikbaar zijn.

Conform advies van de accountant richten we ons in de paragraaf weerstandsvermogen op de risico's na correctie met een omvang groter dan € 250.000. De kleinere risico's tellen wel mee voor de totale risico-omvang, maar zijn niet meer toegelicht. Hiermee komt de focus meer te liggen op de risico's die grote gevolgen kunnen hebben voor onze gemeente. De kleinere risico's zijn benoemd en worden intern beoordeeld en besproken.

Voor veel voorzienbare risico's worden beheersmaatregelen getroffen om het effect van het optreden van een risico zo klein of voorspelbaar mogelijk te maken. De bruto risico's worden door het treffen van maatregelen daarom kleinere, zogenaamde "netto risico's". Deze "netto risico's" dienen door het weerstandsvermogen volgens de eerder genoemde verhouding opgevangen te kunnen worden.

De risico's worden tweemaal per jaar doorgerekend, namelijk bij het opstellen van de begroting en van de jaarstukken. Bij de doorrekening geven we op verzoek van de gemeenteraad aan of het risico hoger of lager is geworden ten opzichte van de voorgaande versie.

Weerstandscapaciteit (begroting 2022)

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken.

Deze weerstandscapaciteit bestaat uit een tweetal elementen:

- 1) Weerstandscapaciteit in de exploitatiesfeer
 - onvoorzien incidenteel en structureel;
- 2) onbenutte belastingcapaciteit
- 3) Weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer
 - algemene reserve calamiteiten;
 - algemene reserve grote investeringen;
 - reserve inkomensfunctie.

Tabel Weerstandscapaciteit Tynaarlo (bedragen in duizenden euro's)
(standen op basis van inzichten 01.09.2021)

Weerstandscapaciteit exploitatie (x € 1.000)

Onvoorzien		
Onvoorzien incidenteel	33	
Onbenutte belastingcapaciteit *1		
OZB tot normtarief (artikel 12)m\	3.608	
Totaal weerstandscapaciteit exploitatie		3.641

Weerstandscapaciteit vermogen (01-09-2021)

Algemene Reserve Calamiteiten	7.897	
Algemene Reserve Grote investeringen	11.757	
Totaal weerstandscapaciteit vermogen		19.665
Totale weerstandscapaciteit		23.295

*1 Het bedrag aan onbenutte belastingcapaciteit is berekend op basis van de tarieven OZB 2020 en de laatst bekende WOZ-waarde afgezet tegen het zogenaamde artikel-12-tarief.)

Beoordeling omvang van de risico's

Hoe komen we tot de benodigde weerstandscapaciteit?

Bij iedere begroting en jaarrekening actualiseren wij de risico's. We gaan na of er nieuwe risico's zijn bijgekomen en/of risico's vervallen. Van de risico's die we lopen vindt een inschatting plaats van de omvang en van de kans dat het risico zich voordoet. Bij het bepalen van de omvang is ook van belang of het om een structureel risico gaat of een incidenteel risico. Afhankelijk van de mogelijkheden om de risico's te beheersen vindt vervolgens een correctie naar beneden plaats. Alle risico's na correctie tellen wij op. Dat totaal is de benodigde weerstandscapaciteit.

De risicobeoordeling is gebaseerd op de inzichten die in het najaar van 2021 beschikbaar zijn en al gedane berekeningen bij het opstellen van de jaarrekening 2020. Voor de grondexploitaties maken we jaarlijks een actuele exploitatie opzet, die wordt voorzien van een risicoanalyse, conform het BBV. De informatie die uit deze risicoanalyse per grondexploitatie komt, bevat specifieke informatie per complex en past daardoor minder in de standaardmethode.

Toelichting op risico's (na demping door beheersmaatregelen) groter dan € 250.000

Grondexploitaties € 1.970.000
(risico inschatting is onveranderd tov de jaarrekening 2020, voorjaar 2021)

Wij hanteren een methode van risicobeoordeling binnen grondexploitaties. Vanwege de nieuwe winstnemingsmethodiek (PoC-methode) worden winsten uit grondexploitaties eerder genomen. Deze wijziging heeft ook gevolgen voor onze systematiek voor het bepalen van de risico's. De risico's worden nu gesplitst in project gerelateerde risico's en macro economische risico's. De macro economische risico's dienen te worden afgedekt ten laste van het weerstandvermogen en project gerelateerde risico's worden betrokken bij de tussentijdse winstnemingen. Deze risicoanalyse is uitgevoerd met dezelfde opzet als de risicoanalyse van vorig jaar. De risicoanalyse is uitgevoerd in de vorm van een Monte-Carlo simulatie. Alle grondexploitaties zijn hierin meegenomen.

Het macro-economisch risico is berekend op € 3,94 miljoen. Conform ons beleid ten aanzien van het bepalen van de risico's (Nota Grondbeleid) dient de helft (€ 1,97 miljoen) van deze berekende risico's daadwerkelijk te worden afgedekt binnen het weerstandsvermogen. De toename komt grotendeels door het nieuwe project Vries-Zuid. Omdat in het project Vries-Zuid geen winsten worden verwacht, waardoor de afdekking van projectgebonden risico's niet plaatsvindt door de te nemen winsten, dient dit risico te worden opgeteld bij de macro economische risico's.

Aanvullende bijdrage aan GR-en en samenwerkingsverbanden € 630.000
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. jaarrekening 2020, voorjaar 2021)

Het is voorstelbaar en waarschijnlijk dat wij aanvullende bijdragen aan GR-en en samenwerkingsverbanden moeten voldoen. Het monitoren van GR-en en samenwerkingsverbanden is een belangrijk instrument om tijdig afwijkingen te signaleren en waar mogelijk bij te sturen. De uitkomsten uit de ontwikkelingen/kaderbrieven van de GR-en zijn verwerkt in de (meerjaren)begroting. De financiële risico's t.a.v. GR-en en samenwerkingsverbanden beperken zich daarmee uitsluitend tot de financiële consequenties van eventuele incidenten die zich kunnen voordoen.

Decentralisaties sociale domein € 1.042.650
(risico inschatting verlaagt t.o.v. de jaarrekening 2020, voorjaar 2021)

Algemeen geldt dat er verschillen kunnen ontstaan als gevolg "open einde regelingen", waardoor een toename van de vraag naar zorg, of de noodzaak voor duurdere zorg leidt tot hogere uitgaven. Daarnaast hebben we door ervaring geleerd dat het voor kan komen dat een inwoner met extreme zorgvraag (3 ton per jaar) plotseling een groot effect heeft op de uitgaven. De omvang van de risico's zijn daarmee niet direct en volledig te beïnvloeden. Daarnaast geldt dat veel indicaties en verwijzingen (circa 60%) via andere verwijzers gaan. Hier geldt nadrukkelijk niet, wie bepaalt, betaalt. Door de inzet van POH hebben we beter zicht en afstemming met de verwijzingen vanuit huisartsen (circa 30 a 35% van het totaal aantal verwijzingen).

Ook zit er een structureel effect in deze kosten. Met ingang van begrotingsjaar 2021 zijn we overgegaan van budget neutraal begroten naar realistisch begroten. Uitgangspunt in deze begroting is dan ook dat we rekening houden met de meest actuele en best mogelijke raming voor de te verwachten uitgaven voor zorg.

Als impact van corona lijkt de verwachting gerechtvaardigd dat de zorgkosten significant zullen gaan stijgen. Of dat daadwerkelijk zo zal zijn en de snelheid en de omvang waarmee we rekening moeten gaan houden is onbekend. Wat we wel al zien is dat de budgetten voor de WMO onder druk staan. Het lijkt ons voorbarig om in de primitieve begroting 2022 al te gaan rekenen met een sterke stijging van de uitgaven.

Jaarlijks actualiseren we de voortgang op het sociaal domein integraal driemaal. De eerste keer bij de voorjaarsbrief, vervolgens bij de najaarsbrief/begroting en dan de afsluiting bij de jaarrekening. De risico's kwantificeren we tweemaal per jaar. Dat borgt dat we alert blijven en kunnen rekenen met de meest actuele stand van zaken.

Ten opzichte van de begroting 2021 verwachten we meer uitgaven te gaan doen, vanwege vooral het woonplaatsbeginsel jeugd, maar daar is realistisch op begroot. Het risico dat wel aanwezig is en ook te kwantificeren is het risico op het niet realiseren van het maatregelen pakket. Te realiseren taakstelling voor 2023 en verder is nog 1,65 miljoen. Dat heeft grote aandacht binnen het sociaal domein. Per saldo leidt het nieuwe begroten tot een daling van het risico binnen het SD ten opzichte van de jaarrekening van 2020 waar nog begroot werd op basis van de rijksbudgetten.

Gevolgen van een lokale ramp € 250.000
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. jaarrekening 2020, voorjaar 2021)

De kans op een lokale ramp is klein, maar kan wel grote gevolgen hebben. Het risico na correctie is niet gewijzigd en blijft € 250.000. Overigens is dit een zo specifiek en vaak uniek risico dat de daadwerkelijke omvang veel groter kan zijn en dat in die situaties bezien moet en kan worden of ook op landelijke fondsen of steun gerekend kan worden.

Accommodatiebeleid € 420.000
(risico inschatting is ongewijzigd t.o.v. jaarrekening 2020, voorjaar 2021)

Op 8 december 2015 is het accommodatiebeleid vastgesteld met daarbij een sluitend dekkingsplan. Bij de uitvoering van het accommodatiebeleid behoren vanzelfsprekend de risico's die te maken hebben met de bouw van scholen en sportaccommodaties. Omdat de scholen onder de verantwoordelijkheid van schoolbesturen worden gebouwd, door afspraken over de normbedragen en doordat in het dekkingsplan een buffer is opgenomen om risico's op te vangen is het risico als laag beoordeeld. We hebben rekening gehouden met de stijging van de normbedragen en bouwkosten in de afgelopen jaren. We moeten wel constateren dat de bouwkosten nu wel zeer sterk stijgen. Mogelijk zullen we het berekende risico ten tijde van de jaarrekening naar boven gaan bijstellen.

Inmiddels is de uitvoering in Vries, Tynaarlo en Eelde/Paterswolde afgerond. Voor Zuidlaren is een geactualiseerd plan vastgesteld, inclusief een sluitend dekkingsplan. Bij het accommodatiebeleid gaat het echter om grote bedragen en is niet uit te sluiten dat zich vroeg of laat nieuwe risico's voordoen, zeker omdat aanbestedingen nog niet hebben plaatsgevonden. Om die reden is dezelfde risico inschatting aangehouden zoals opgenomen in de jaarrekening 2020.

Herverdeling gemeentefonds

De herverdeling van het gemeentefonds is bekend gemaakt en zal voor ons leiden tot een extra last van ongeveer 60 euro per inwoner, dat wil zeggen een herverdeeleffect van 2 miljoen euro, structureel per jaar. Aangekondigd is dat dit trapsgewijs zal worden ingevoerd, verdeeld over 4 jaarschijven, vanaf het jaar 2023.

Omdat onlangs bekend is geworden dat dit risico zich daadwerkelijk gaat voordoen is het eigenlijk geen risico meer maar waarheid geworden. Echter, er is nog veel ontevredenheid over de uitkomst van het verdeelmodel. Duidelijk is dat we te maken zullen gaan krijgen met een vermindering van rijksbijdrage van significante omvang (tot max 2 miljoen structureel per jaar). Mogelijk volgt er nog een wijziging door besluitvorming van een nieuw kabinet. De verwachte ingangsdatum is 2023, dat betekent concreet dat we het risico nog blijven noemen totdat het besluit definitief is en vanaf de jaarschijf 2023 wel zullen gaan rekenen met deze verwachte minderopbrengst.

Schade ten gevolgen datalekken en cyber risico's € 450.000
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. jaarrekening 2020, voorjaar 2021)

Datalekken

Een relatief nieuw risico is de aansprakelijkheid die gemeenten hebben als het gaat om het beheer van (persoons) gegevens. De wet Datalekken is per 1 januari 2016 ingegaan. Vanuit de Wet Algemene Verordening Persoonsgegevens (AVG), ingegaan op 1 mei 2018, kunnen door de Autoriteit persoonsgegevens forse boetes worden opgelegd als persoonsgegevens "op straat komen te liggen". Om dat te beheersen worden intern de standaarden van de BIG, de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten, gehanteerd. Het risico van datalekken kan leiden tot omvangrijke boetes.

Cyber risico's

Het kan gaan om schades door operationele systeemstoringen, maar ook om verlies van data, aansprakelijkheid en cybercrime door hacking, systeemintbraak, gegevensdiefstal en DDoS-aanvallen. Financiële gevolgen daarvan kunnen bijvoorbeeld extra kosten voor herstel, aansprakelijkheid en boetes zijn.

Samen met de functionarissen voor Informatiebeveiliging en Privacy worden de risico's en de beheersmaatregelen telkens tegen elkaar afgewogen.

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie.

Onderstaand volgt een – niet-limitatieve - opsomming van een aantal mogelijke gevolgen voor onze gemeente:

- Lagere opbrengsten, bijvoorbeeld leges i.v.m. het afgelasten van evenementen.
- Minder inkomsten door uitstel en kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en heffingen.
- Minder aanvragen omgevingsvergunningen en daardoor minder legesopbrengsten.
- Lagere huurinkomsten gemeentelijke gebouwen doordat verenigingen en instellingen de huren niet kunnen blijven betalen doordat hun exploitatie is verslechterd of omdat de eigen inkomsten achter blijven.
- Geen volledige financiële compensatie vanuit het Rijk voor uitvoering van Rijksmaatregelen dan wel risico dat op onderdelen geen (volledige) financiële compensatie zal plaatsvinden vanuit het Rijk en sprake is van cruciale voorzieningen.
- Meerkosten jeugdhulp en Wmo.
- Stijging kosten inkomensvoorzieningen.
- Vertraging van werkzaamheden en overige ontwikkelingen waarmee besparingen zijn beoogd.
- Gewijzigde bedrijfsvoering, thuiswerken lijkt een meer structurele vorm aan te gaan nemen.

Op moment van schrijven van deze begroting 2021 hebben we nog geen goed fundament om voorspellingen te kunnen doen voor de toekomst

We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen. We constateren ook dat de meeste extra werkzaamheden en eventuele extra kosten en of minder opbrengsten in de reguliere exploitatie worden opgelost.

Bij de jaarrekening wordt in een separate paragraaf de impact van corona beschreven en zo mogelijk gekwantificeerd.

De ontvangen en eventueel nog te ontvangen gelden voor corona compensatie worden in een bestemmingsreserve bewaard. Eind september 2021 heeft een eerste integrale afweging voor besteding hiervan plaatsgevonden (Njbrief 2021).

Het is reëel te veronderstellen dat de huidige situatie van invloed is op een aantal van de geïnventariseerde risico's in deze weerstandsparagraaf. Dit zou bijvoorbeeld kunnen gelden voor de risico's m.b.t. de gemeenschappelijke regelingen (Verbonden Partijen) en de kosten in het sociaal domein. Voor de andere risico's zal de impact naar verwachting beperkter zijn. Gelet op de hoogte van het beschikbare weerstandsvermogen, zijn deze risico's op te vangen binnen het beschikbare weerstandsvermogen.

Omvang weerstandsvermogen

De omvang van het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio. Ratio's kunnen beschouwd worden als indicatie.

De ratio voor het weerstandsvermogen wordt aldus berekend:

$$\text{Ratio van het weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} \text{ oftewel: } \frac{23.295.000}{6.204.650}$$

De ratio van het weerstandsvermogen is 375%.

Het verloop van het weerstandsvermogen ziet er als volgt uit:

Verloop weerstandsvermogen Bedragen in € 1.000	B 2020	JR 2020	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024	B 2025
Stand Argi op 31-12	998	5.454	3.995	11.757	12.534	12.601	12.429
Stand Arca op 31-12	7.687	7.897	7.974	7.897	7.897	7.897	7.897
Onvoorzien incidenteel	33	33	33	33	33	33	33
Onbenutte belastingcapaciteit	3.565	3.286	3.286	3.608	3.608	3.608	3.608
Weerstandscapaciteit	12.282	16.670	15.288	23.295	24.072	24.139	23.967
Benodigde capaciteit	5.794	7.543	7.974	6.205	6.205	6.205	6.205
Ratio	212%	221%	192%	375%	388%	389%	386%
Ratio excl. onb. Belastingcap.	150%	177%	151%	317%	330%	331%	328%

Het weerstandsvermogen in deze begroting heeft een ratio van 375%. In deze berekening is het risico m.b.t. Covid-19 virus als 'p.m.' opgenomen en telt daardoor dus niet mee. Inbegrepen in deze berekeningsmethodiek is het meetellen van de onbenutte belastingcapaciteit, zijnde 3,6 miljoen euro, terwijl de totale OZB opbrengsten in de huidige situatie ongeveer 5,8 miljoen bedraagt. Concreet gaat het dan dus om een verhoging van OZB van ruim 60%. Het effectueren van deze ruimte is bovendien niet op korte termijn te realiseren. De ratio weerstandsvermogen zonder rekening te houden met de onbenutte belastingcapaciteit bedraagt 317%.

De ratio's en kengetallen geven een sterk fluctuerend beeld tussen begrotingen en jaarrekeningen, hetgeen te verklaren is uit de grote verschillen tussen bijvoorbeeld de begroting 2020, waarbij wel gerekend is met een geplande onttrekking uit de reserves van bijna 6 miljoen, terwijl nog geen rekening is gehouden met overschotten en winstnemingen vanuit de grondexploitaties die gedurende het jaar aan de reserves worden toegevoegd.

De netto schuldquote neemt af. Van 125% in 2021 tot 116% in de voorliggende begroting. Dit percentage weerspiegelt het niveau van de gemeentelijke schulden ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Onder de 100% wordt beoordeeld als voldoende, boven de 130% als onvoldoende.

Nog niet inbegrepen zijn de bijvoorbeeld ontwikkelingen in de omgevingsvisie, uitvoering van plannen voor het centrum van Zuidlaren. Onze risico's groeien daardoor. Tenslotte nemen de mogelijkheden om extra inkomsten te genereren steeds verder af. Gelet op de afrondende fase van de grotere woningbouw grondexploitaties, de bouwkostenstijgingen ca. is de verwachting dat de inkomsten uit grondexploitaties na 2022 nagenoeg zullen eindigen. Dat is terug te zien uit het kengetal grondexploitaties, maar ook beschreven in de paragraaf grondbeleid.

*Naast de grotere risico's zoals eerder in deze paragraaf benoemd, is er ook nog een bedrag meegenomen voor kleinere risico's (< € 250.000). Samen zijn dit ongeveer een 20-tal risico's die zijn ingeschat op € 1,4 miljoen.

Tot slot zien we ons ook geconfronteerd met risico's die we nog niet gekwantificeerd hebben maar die mogelijk wel financiële gevolgen met zich meebrengen. juridische procedures die lopen zoals het entree gebied Ter Borch en het centrum van Eelde (RVG) zijn een (groot) risico met (zoals het nu lijkt) structurele gevolgen.

Kengetallen

We zijn verplicht tot het opnemen van een zestal kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en deze kengetallen te beoordelen. In onderstaande tabel staan de kengetallen:

Kengetallen	B 2020	JR 2020	B 2021	B 2022	B 2023	B 2024	B 2025
Netto schuldquote	131%	55%	125%	116%	110%	101%	92%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	123%	48%	118%	109%	104%	96%	87%
Solvabiliteitsratio	26%	41%	29%	30%	30%	30%	31%
Structurele exploitatieruimte	1%	2%	2%	0,50%	0,80%	-0,04%	-0,32%
Grondexploitaties	14%	12%	11%	8%	5%	0%	-4%
Belastingcapaciteit	85%	84%	88%	80%	80%	80%	80%

Netto schuldquote

Een goed kengetal om de hoogte van de schuld te beoordelen is de netto schuld als aandeel van de baten; de netto schuldquote. Om goed inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote weergegeven zonder en met correctie voor verstrekte leningen. In de VNG-handreiking "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan het begrotingstotaal (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Onze netto schuldquote valt in de categorie voldoende. Door de enorme investeringen in het accommodatiebeleid, het centrumplan Zuidlaren, wegen, fietspaden en riool is de verwachting dat de benodigde financiering gaat toenemen en dat de netto schuldquote onvoldoende wordt. Of dat daadwerkelijk gaat gebeuren is vooral ook afhankelijk van de snelheid waarmee de investeringen worden uitgevoerd.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee het bezit gefinancierd is met eigen vermogen. In de VNG-handreiking "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer een solvabiliteitsratio hoger is dan 30% dit als voldoende kan worden bestempeld en lager dan 20% als onvoldoende. Door het positieve jaarrekeningsaldo 2020, en de toevoeging daarvan aan de ARG1, neemt het eigen vermogen minder snel af dan bij de begroting van 2021 was verwacht.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte is een maatstaf voor het verschil tussen structurele baten en lasten met in achtname van beperkingen en verruiming van de exploitatie door dotatie en onttrekking aan reserves. De maatstaf geeft aan welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Er is geen VNG norm voor het niveau van dit kengetal. Een positief getal geeft aan dat er meer structurele baten dan lasten zijn. Dat duidt op houdbare financiën.

Grondexploitaties

Dit percentage geeft informatie over de boekwaarde van bouwgronden in exploitatie (BIE) in verhouding tot de totale gemeentelijke baten. Er is geen VNG norm voor de hoogte van deze ratio. Hoe lager de ratio hoe minder de relevantie van negatieve waardeontwikkeling van NIEGG en BIE voor de begroting en daarmee een lager risico voor de gemeente. Wij hebben met name bij Vries en in Zuidlaren relatief grote grondposities. Dat komt terug in dit percentage. Ten opzichte van de begroting 2021 als ook ten opzichte van de jaarrekening 2020 zien we een daling. De oorzaak hiervan is met name gelegen in de afnemende boekwaarde van de grondexploitaties als gevolg van kavel verkopen.

Belastingcapaciteit

Dit percentage geeft de hoogte van de gemiddelde lasten per meerpersoonshuishouden in 2020 uit hoofde van OZB, rioolheffing en reinigingsheffing weer ten opzichte van het landelijk gemiddelde. We zitten onder het landelijke gemiddelde (100%).

Samenhang kengetallen

De relatief grote grondpositie zien we terugkomen in de verschillende kengetallen. We hebben relatief veel vreemd vermogen (leningen) om deze gronden te financieren. Een grote grondpositie maakt ons kwetsbaar voor negatieve waardeontwikkelingen en rente stijgingen. Om nadelige schommelingen op gronden op te vangen, nemen we dan ook een bedrag mee van € 1,97 miljoen in de benodigde weerstandscapaciteit.

Risico's gerangschikt naar invalshoek		Kans	Risico-kans in %	Risico-omvang	Som	Beheersingsmaatregel	Correctiefactor	Risico na correctie (Jaarrekening 2020)	Begroting 2022
Grondexploitaties. Voor een toelichting op deze risico's wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen.						Zie tekstuele toelichting. Risico afwijkend bepaald.		1.970.000	1.970.000
Aanvullende bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden*	*	Voorstelbaar en waarschijnlijk dat dit voorkomt.	70%	500.000	1.050.000	Begrotingen van gemeenschappelijke regelingen worden na vaststelling door de raad in de begroting opgenomen. Tussentijds wordt de ontwikkeling van de resultaten van gemeenschappelijke regelingen gemonitord. Bij VJB en NJB worden aanpassingen, indien noodzakelijk, opgevoerd.	40%	630.000	630.000
Decentralisaties in het sociale domein met uitsluitend het risico van het niet realiseren van het maatregelen pakket. Anderzijds de plotseling extra last van nieuwe cliënten met zware zorgvraag kunnen snel leiden tot significante onvoorziene kosten.	*	Mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt.	70%	1.655.000	3.475.500	We hebben in deze begroting de best mogelijke inschatting gemaakt van de mogelijke maatregelen om de uitgaven te beheersen. (maatregelenpakket 2.0).	70%	1.113.840	1.042.650
De gevolgen van een lokale ramp.		Ongewoon en komt zelden voor.	10%	2.500.000	250.000		0%	250.000	250.000
Accommodatiebeleid; Toename in bouwkosten door stijgende prijzen.		Voorstelbaar en waarschijnlijk dat dit voorkomt.	70%	1.000.000	700.000	Keuzes te maken en in contracten uitgaan van aanneemsommen. Risico kan verkleind worden, maar voor Zuidlaren is de fase van bestekken aanbesteden nog niet gerealiseerd. Daar zit nog het risico.	40%	420.000	420.000
Herverdeling gemeentefonds	**	Vrij zeker dat dit voorkomt, onduidelijk wanneer en hoe verdeeld over de jaren.	70%	3.016.000 (jaar 1: 503.000, jaar 2: 1.005.000, jaar 3: 1.508.000)	2.111.000	Na invoering volgen de lasten direct. Na wellicht een getrapte invoering en mogelijk ook preventief anticiperen is het beslag dat gedaan wordt op de incidentele middelen te beheersen.	40%	1.267.000	0

Risico's gerangschikt naar invalshoek	Kans	Risico-kans in %	Risico-omvang	Som	Beheersingsmaatregel	Correctie factor	Risico na correctie (Jaarrekening 2019)	Begroting 2021
Cyber risico's	Mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt	30%	2.500.000	750.000	De systemen worden/zijn ingericht volgens uitgangspunten Baseline Informatieveiligheid Overheid en Tynaarlo is aangesloten bij de Informatiebeveiligingsdienst (IBD). Daarbij hebben we met (cloud)leveranciers verwerkersovereenkomsten waarin harde afspraken staan opgenomen hoe veilig met onze gegevens om te gaan. Verder monitoren we diverse processen vanuit ICT, is onze Next-Gen firewall up to date en hebben applicatiebeheerders periodiek overleg met de leveranciers (ook omtrent veiligheid).	40%	450.000	450.000
Overige risico's na correctie met een omvang kleiner dan € 250.000							1.442.000	1.442.000
TOTAAL=benodigde weerstandscapaciteit							7.542.840	6.204.650

* De risico's gemerkt met een * hebben een structureel karakter. Hierbij is het uitgangspunt, dat deze risico's maximaal drie jaar gedekt worden uit het weerstandsvermogen. De berekende risicosom is daarom vermenigvuldigd met de factor 3 (**Risicokans*Risico-omvang**).

**De herverdeling van het gemeentefonds, deze is inmiddels volledig opgenomen in de begroting 2022.

13. Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

Om goed in te spelen op ontwikkelingen, kansen en bedreigingen in en voor onze samenleving en daarmee de buitenwereld nog beter te bedienen zijn we bezig onze organisatie verder te ontwikkelen. Onze dienstverlening is gericht op onze inwoners, ondernemers en instellingen. Om hen goed te bedienen is het van belang de verantwoordelijkheden laag in de organisatie te beleggen en de regelruimte hier te verruimen. Dit vergroot onze slagvaardigheid. Dit uitgangspunt is de basis voor de verdere ontwikkeling van de organisatie. Nu de nieuwe structuur eind 2021 zijn definitieve vorm krijgt, kan in 2022 de implementatie zijn beslag krijgen.

COVID-19

In 2020 schreven we dat we verwachtten tot medio 2021 geconfronteerd te blijven met alle gevolgen van de wereldwijde pandemie. Deze verwachting is niet uitgekomen. Sterker nog, we weten niet of we ooit weer naar een oud normaal gaan, of dat alle aanpassingen waar we voor staan het nieuwe normaal voor ons wordt.

We werkten in 2021 hybride, gedeeltelijk thuis en gedeeltelijk op kantoor, de gemeentewerf en in de samenleving. In ieder geval voor de functies waar dit voor kon. De conclusie is dat het overgrote gedeelte van de organisatie dit blijft doen in meer of mindere mate. ICT-technisch werkt het goed, echter we zullen meer dan ooit aandacht geven aan de verbinding tussen alle medewerkers.

In 2021 hebben we geleerd dat we meningen van inwoners goed digitaal op kunnen ophalen en dat proces blijven we in 2022 ook inzetten naast de “normale” manieren van contact met inwoners.

Basis op Orde

Als onderdeel van ons traject “de basis op orde” werken wij in 2022 met een vastgesteld Strategisch PersoneelsPlan (SPP). Dit houdt in dat we het formatiebeheer op orde hebben. Zowel kwantitatief (budget) als kwalitatief (beschikbaar talent). Daarbij is vanuit het strategisch plan het uitgangspunt dat we bredere inzetbaarheid realiseren.

Tevens investeren wij gericht in ontwikkeling, zowel organisatorisch als, in het verlengde daarvan, professionele groei van medewerkers. Daarmee zetten we onze beschikbare middelen efficiënt in en dragen we door optimale inzet bij aan het werkplezier van onze medewerkers. Dit is nader uitgewerkt in het organisatie ontwikkelplan dat eind 2021 is opgeleverd aan het College van B & W.

14. Kapitaalgoederen

In deze paragraaf geven wij u inzicht in het beheer en onderhoud van onze kapitaalgoederen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud daarvan is medebepalend voor het voorzieningenniveau en de uitstraling van de gemeente.

Algemene financiële kaders met betrekking tot kapitaalgoederen

Financiële verordening

Op 12 mei 2020 is onze financiële verordening door de raad vastgesteld. In deze verordening gaat artikel 15 specifiek in op kapitaalgoederen. Dit artikel draagt het college op ten minste eens in de vier jaar onderhoudsplannen openbare ruimte en onderhoud gebouwen, en een rioleringsplan aan de gemeenteraad ter vaststelling aan te bieden.

Nota activeren, waarden en afschrijven 2020

De nota activeren, waarden en afschrijven 2020 is vastgesteld door de raad op 12 mei 2020. In deze nota staat hoe we financieel omgaan met investeringen en met onderhoudslasten.

Beheer openbare ruimte (BOR)

De verankering van de kwaliteit vindt plaats in het zogenaamde stuk Beheer Openbare Ruimte (BOR). Dit stuk is in februari 2002 door de raad vastgesteld en in 2015 geactualiseerd. Met de keuze van de raad voor het scenario "sober en degelijk" zijn toen voor de verschillende gebieden in de openbare ruimte kwaliteitsniveaus vastgelegd. Deze niveaus gelden nog steeds, maar worden geüpdatet en verwerkt in beheerplannen.

Jaarlijks wordt de staat van onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte (groen en wegen), door een externe partij, doorgelicht. De algemene conclusie is dat we de buitenruimte wat betreft groen en wegen op een afgesproken basisniveau wordt onderhouden.

Beheerplannen

In 2019 is het proces gestart om te komen tot nieuwe beheerplannen, voor de onderdelen, weg- en groenonderhoud, kunstwerken en verlichting. De plannen zijn opgenomen in de begroting 2022 en verder. De beheerplannen geven in hoofdzaak aan, wat beheren we buiten, wat zijn idealiter de beheerkosten per onderdeel en hoeveel budget is er beschikbaar. Dit gezien in een langjarige periode. Jaarlijks worden de plannen herzien en verantwoording afgelegd.

Beleid

Nr.	Onderhouds-activiteit	Beleidskader	Beheerplan	Beschikking over een voorziening (ja/nee)	Korte toelichting (o.a. jaar van herziening nota en/of plan, looptijd plan)
1.	Wegen	Beheer Openbare Ruimte (BOR)	Wegen Fietspaden, Wegen en Knelpunten plan.	Nee	In 2019 is er een plan opgesteld over hoe om te gaan met fietspaden, wegen en knelpunten. Deze is in 2021 geactualiseerd en voorgelegd aan de raad en fungeert als input voor de begroting. Deze actie pakken we in 2022 ook op.
2.	Openbare verlichting	Licht in de openbare ruimte.		Nee	Er wordt een ambitie-document opgesteld over licht in de openbare ruimte in 2022.
3.	Kunstwerken en beschoeiing.	Beheer Openbare Ruimte (BOR).		Nee	Gereed in 2021 als beheerplan.

Nr.	Onderhouds-activiteit	Beleidskader	Beheerplan	Beschikking over een voorziening (ja/nee)	Korte toelichting (o.a. jaar van herziening nota en/of plan, looptijd plan)
4.	Riolering	Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP).	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan Gemeente Tynaarlo.	Ja	Het GRP is in 2018 verlengd tot en met 31 december 2020. Voorgesteld wordt om het huidige plan met nog 2 jaar te verlengen en aan de hand van de op te stellen omgevingsvisie een geactualiseerd GRP aan de raad aan te bieden (eind 2022).
5.	Groen	Beheer Openbare Ruimte (BOR) Landschapsontwikkelings plan. Invasieve exoten Biodiversiteit Bomenstructuurplan, Monumentale en herdenkingsbomen, Groene Dorpenplan, Speelruimteplan, Over hoeken.	FSC Bosplan	Nee	In 2020 is het beleid voor het beheer van invasieve exoten vastgesteld. In 2022 en verder wordt hier uitvoering aan gegeven op basis van beschikbare middelen.
6.	Gebouwen	Sober en doelmatig	Ultimo	Ja	Wordt jaarlijks voor de komende 10 jaar vastgesteld.

Wegbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

De lengte van het gemeentelijk wegennet bedraagt ca. 497 km. Het aantal km fietspad bedraagt 106 km. Aan zandwegen is 44 km in onderhoud. De lengte van de te onderhouden voetpaden bedraagt 180 km. Daarnaast zijn er nog 67 vaste bruggen en een sluis.

	Km	M ²	Aantal
<i>Asfaltwegen binnen de bebouwde kom</i>	107	534.337	626
<i>Asfaltwegen buiten de bebouwde kom</i>	147	600.166	294
<i>Fietspaden</i>	106	229.591	601
<i>Voetpaden</i>	180	363.938	2644
<i>Zandwegen</i>	44	162.246	80
<i>Totaal asfalt</i>	316	1.293.235	1293
<i>Totaal elementenverharding</i>	369	1.201.358	7063
<i>Lichtmasten</i>			8150

De wegen en voetpaden die onder groen vallen zijn niet in deze tabel opgenomen. Door conversie van BGT en GBI zitten er afwijkingen in t.o.v. de paragraaf kapitaalgoederen in voorgaande begrotingen.

Consequenties voortvloeiende uit het beleidskader

Met de beschikbare middelen voeren we op de meest efficiënte wijze het onderhoud aan de wegen uit. Hierbij kijken we naar functie van het wegvak, type verharding, intensiteiten, enz. De weginspectie (CROW methode) wordt uitgevoerd na de winter door eigen personeel, waarbij er conform de aanbestedingsregels aanbesteed wordt.

Wijziging op beleidskader

Binnen het taakveld 2.1 (hoofdstuk 2) kennen we de onderdelen (onderhoud wegen, bruggen, onkruidbestrijding, openbare verlichting, gladheidbestrijding en vergunningen).

In de huidige systematiek waarop de wijze van het wegbeheer wordt uitgevoerd, wordt in het gekozen niveau (basis) rekening gehouden met verschillende onderdelen. Hierbinnen vallen o.a.: wettelijke kaders, verkeersveiligheid, duurzaamheid, milieu, materiaalkeuzes en financiën. Bekeken zal worden of de aspecten veiligheid, functionaliteit en levensbestendigheid een hogere prioriteit kunnen krijgen.

Fietspaden

We hebben ruim 100 kilometer fietspad in onze gemeente. Dit gaat van doorgaande paden tot aan kleine recreatieve schelpenpaden. In 2019 hebben we onze ambitie in beeld gebracht, dit is geactualiseerd in 2021 in het Fietspaden en Wegen Knelpuntenplan (FWK). Dit plan is samen met onze inwoners opgesteld en aan de raad voorgelegd.

Budgetten wegen

Omschrijving	2019 Rekening	2020 Begroting	2021 Begroting	2022 Begroting	2023 Begroting	2022 Begroting
Onderhoud wegen	1.665.000	1.900.000	1.910.000	1.938.000	1.959.000	1.981.000
Kapitaallasten wegen	114.000	314.000	319.000	396.000	391.000	380.000
Onderhoud verlichting	151.000	179.000	154.000	133.000	108.000	109.000
Kapitaallasten verlichting	61.000	60.000	88.000	111.000	138.000	136.000
Totaal	1.991.000	2.453.000	2.471.000	2.578.000	2.596.000	2.606.000

Bedragen afgerond op € 1.000

Lichtmasten

Middels het nieuwe technische beheersplan 'Licht in de openbare ruimte' wordt voor de periode 2020-2025 de nieuwe lijn uitgezet hoe technisch om te gaan met verlichting in de openbare ruimte.

Binnen het huidige onderhoudsbudget (hoofdstuk 2.1) worden ook (gedeeltelijke) vervangingen van armaturen/lampen en lichtmasten uitgevoerd. Voor het terugdringen van het energieverbruik zullen er meer grootschalige vervangingen moeten plaats vinden waarbij extra geïnvesteerd zal moeten worden. Hiervoor is een beheerplan opgesteld voor vijf jaar, voor de eerste drie jaar zijn middelen beschikbaar gesteld, daarna moeten er opnieuw middelen worden gevoteerd.

In het kader van 'licht waar het licht moet zijn en donker op plekken waar het kan', worden waar mogelijk lichtmasten verwijderd voor besparingen op energie- en onderhoudskosten. Jaarlijks worden, naast het regulier onderhoud en het oplossen van storingen, lichtmasten vervangen en (verouderde) armaturen met hogere vermogens verwijderd. Als vervanging wordt voor passende, meestal led armaturen gekozen.

Binnen Drenthe en Groningen wordt het dagelijks onderhoud en de grote vervangingen gezamenlijk uitgevoerd. Deze samenwerking is tot stand gekomen middels een Europese aanbesteding. Waarbij we overwegen om in 2022, met onze opgedane kennis door de jaren heen e.e.a. zelf weer te gaan organiseren

Kunstwerken en beschoeiing

Basisgegevens/uitgangspunten

	Meter	Aantal
Betonbruggen		49
Houten bruggen		17
Sluizen		1
Stalen beschoeiing	1900	
Kunststof beschoeiing	500	
Houten beschoeiing	7700	
Betonnen beschoeiing	100	

Beleidskader

Voor het onderhoud wordt jaarlijks een onderhoudsprogramma opgesteld. De gemeenteraad heeft in februari 2002, en dit in 2015 bestendigd, besloten om voor de kunstwerken en beschoeiing uit te gaan van een basis kwaliteitsniveau, inhoudende sober en doelmatig onderhoud. Het reguliere onderhoud bestaat uit het schoonmaken en desgewenst schilderen van de bruggen, vervangen van enkele planken en het repareren van betonerosie.

Wijziging op beleidskader

Geen

Toekomst

Er heeft in 2018, 2019 en 2020 een externe inspectie plaatsgevonden van alle bruggen waarbij zowel het onderhoud op de korte als de middellange termijn inzichtelijk is gemaakt. Uit deze inspectie blijkt dat de huidige budgetten op de korte en middellange termijn (drie jaar) voldoende zijn voor het onderhouden van de bruggen en de beschoeiingen. Onderhoud bestaat uit schilderen, planken vervangen, coaten beton, betonreparatie en incidenteel vervangen van lichte houten beschoeiingen.

Door gewijzigde regelgeving is bij een deel van de bruggen onduidelijkheid of deze voldoen aan de huidige eisen met betrekking tot draagkracht. De afgelopen jaren is er aanvullend onderzoek naar gedaan. Dit zijn kostbare onderzoeken, omdat er van de bestaande bruggen weinig aanleg gegevens bekend zijn. Inmiddels zijn 6 betonnen bruggen uit de jaren 50 en 60 doorgerekend. Hieruit bleek de draagkracht niet conform de huidige normen te zijn.

Voor nu kiezen wij voor de landelijk veel gebruikte insteek om de bruggen nu niet te vervangen maar jaarlijks constructief te monitoren op symptomen van bezwijken zoals scheurvorming. Door het in 2015 beschikbare gestelde budget voor de kapitaallasten voor vervanging van bruggen kan bij geconstateerd schade indien nodig snel een krediet aan de raad gevraagd worden om tot vervanging over te gaan. Uit recentelijke gepubliceerde normen en richtlijnen blijkt dat deze methodiek voor lange termijn niet houdbaar is. Wij moeten dan ook een vervangingsplanning opstellen voor deze bruggen. In 2022 komen wij hierbij u op terug, waarbij we bruggen mogelijk laten vervallen en kiezen voor een duikerconstructie.

Budgetten kunstwerken en beschoeiing

Omschrijving	2019 Rekening	2020 Begroting	2021 Begroting	2022 Begroting	2023 Begroting	2024 Begroting
Onderhoud	284.000	285.000	339.000	343.000	346.000	351.000
Kapitaallasten	5.000	130.000	80.000	80.000	80.000	80.000
Totaal	289.000	415.000	419.000	423.000	426.000	431.000

Bedragen afgerond op € 1.000

Rioolbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

In de gemeente ligt ruim 331 km vrij vervalriolering, 126 km persleiding, 436 drukunits, 83 rioolgemalen, 7 randvoorzieningen en 7 IBA's (Individuele Behandeling Afvalwater). In totaal zijn 15.358 percelen aangesloten op het gemeentelijk rioelstelsel. In 2022, gaan we weer een aantal riolen, gemalen vervangen dan wel renoveren (jaarlijks terugkerend).

	Km	Aantal
Rioolaansluitingen		15.358
Rioolgemalen		83
Randvoorzieningen		7
Trottoir- en straatkolken		15.900
Vrij vervalriolering	330	
Drukleiding	126	
Individuele Behandeling Afvalwater		7
Drukunits		436

Beleidskader

Het Gemeentelijk Riolerings Plan is de weerslag van de wettelijke verplichting dat de gemeenten een rioleringsnota moeten hebben. Deze nota bepaalt de normen voor de kwaliteit van het milieu en het onderhoud van het rioolstelsel.

Het eerste GRP voor Tynaarlo is vastgesteld op 20 juli 1999. In januari 2004 het tweede, en in 2008 is het derde verbrede GRP vastgesteld door de raad. Op 1 juli 2014 is het vierde GRP vastgesteld door de Raad. Looptijd tot 31 december 2018. In 2018 is het GRP verlengd met twee jaar. Onderdeel in het GRP is de planning van uitvoering en de hoogte van de heffing. Deze zijn per jaar vastgesteld.

Als de planning van uitvoering wordt bijgesteld, heeft dit gevolgen voor de heffing. Om deze reden wordt sinds 2014 het financiële component daarop afgestemd. Jaarlijks wordt de rioolheffing bepaald en afgestemd op de werkelijke uitgaven.

Het nieuwe GRP zal afgestemd worden op de omgevingswet, stresstesten en klimaatadaptatie.

We voldoen in de hele gemeente op rioleringsgebied aan het waterkwaliteitsspoor dan wel de basisinspanning. Voor 2022 staat er een aantal riool vervangingen op de planning te weten, Domineeskamp, Leenakkersweg en Westlaren, allen in Zuidlaren.

Budgetten riolering

Omschrijving	2019 Rekening	2020 Begroting	2021 Begroting	2022 Begroting	2023 Begroting	2024 Begroting
Onderhoud	477.000	533.000	533.000	540.000	547.000	554.000
Kapitaallasten*	887.000	1.172.000	1.317.000	1.399.000	1.397.000	1.385.000
Totaal	1.364.000	1.705.000	1.850.000	1.939.000	1.944.000	1.939.000

* excl. nog geplande investeringen GRP

Bedragen afgerond op € 1.000

Groenbeheer

Het totaal te beheren areaal groen is 593 ha, waarbij de volgende onderverdeling van toepassing is:

	Ha	Aantal
Groen in bebouwde kom	278	
Landschappelijk groen	116	
Bermen en singels langs wegen	146	
Begraafplaatsen	20	
Sportvelden	33	
Speelplaatsen		100
Speeltoestellen		437
Sporttoestellen		102
Zandbakken		23

Beleidskader

De verankering van de kwaliteit van het groenbeheer vindt plaats in het zogenaamde stuk Beheer Openbare Ruimte (BOR). Dit stuk is in februari 2002 door de raad vastgesteld en in 2015 geactualiseerd. Met de keuze van de raad voor het scenario "sober en degelijk" zijn toen voor de verschillende gebieden in het groen de kwaliteitsniveaus vastgelegd. Deze niveaus gelden nog steeds, maar worden geüpdatet en verwerkt in beheerplannen.

Het beheerprogramma GBI Groen stelt ons in staat om de planning ten aanzien van groenonderhoud te optimaliseren en te differentiëren, zodat er efficiënter kan worden gewerkt. Hierbij valt te denken aan de uitvoeringsplannen, maar ook het schouwen met betrekking tot de kwaliteitsniveaus. Tevens kunnen voor andere beleidsvelden de kosten voor groenonderhoud worden berekend.

Wijzingen op het beleidskader

Tynaarlo ligt met 182 m2 groen per inwoner ruim boven het landelijk gemiddelde van 47 m2. Hierdoor zijn de kosten van onderhoud openbaar groen hoger, maar het vele groen geeft ook de meerwaarde als groene long aan. Tynaarlo kenmerkt zich door een landschap met veel bomen, gras en hagen. Als gemeente hebben we een aantal bossen in ons bezit. De beheerskosten van bossen zijn laag.

BOR

We onderhouden onze buitenruimte op een BOR-basis niveau (gazons worden op een laag niveau beheert), conform de afspraken met de raad. Door mechanisatie en omvormingen kunnen we met minder budget, uitbreidingen arealen en minder eigen personeel het BOR-basis niveau nog steeds halen. In de afgelopen jaren wordt er jaarlijks geschouwd.

Speelvoorzieningen

Op 16 februari 2010 is het Speelruimteplan Gemeente Tynaarlo vastgesteld. Hieruit komt naar voren dat de oppervlakte van de speelplaatsen 357 are beslaat. De eenvoudige speelvoorzieningen als trapveldjes, basketbalveldjes en skatevoorzieningen beslaan een oppervlakte van 208 are. De voorzieningen worden opnieuw op waarde gezet (speelruimteplan). Daar waar we nieuwe speelplaatsen aanleggen of toestellen vervangen wordt dit op een participatieve wijze gedaan. Er is op dit moment meer vraag vanuit de wijken dan dat er budget is.

Biodiversiteit

In de afgelopen jaren hebben we een aantal stappen gezet om te komen tot meer biodiversiteit. O.a. door het aanpassen van het maaien, inzaaien van bloemenmengsels, 20 jaar geleden zijn we gestopt met chemisch onkruidbestrijding. Er zijn nog stappen te maken in het versterken van de biodiversiteit, de te maken keuzes zijn afhankelijk van wat je als gemeente wilt uitstralen en de beschikbare financiële middelen. In 2019 is de huidige stand van zaken geïnventariseerd en dit is samengevoegd in een beleidsstuk wat in 2020 ter kennisgeving aan de raad is voorgelegd.

Invasieve exoten

In 2020 heeft het college het beleid invasieve exoten omarmd. In dit document staat beschreven welke invasieve exoten we in Tynaarlo hebben of kunnen krijgen en wat de beste manier is om te bestrijden dan wel te beheersen.

Budgetten groen

Omschrijving	2019 Rekening	2020 Begroting	2021 Begroting	2022 Begroting	2023 Begroting	2024 Begroting
Onderhoud	945.000	1.034.000	990.000	1.005.000	1.018.000	1.031.000
Kapitaallasten	3.000	3.000	0	0	0	0
Totaal	948.000	1.037.000	990.000	1.005.000	1.018.000	1.031.000

Bedragen afgerond op € 1.000

Gebouwenbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

De vastgoedportefeuille van deze gemeente omvat:

Taakveld	Taakveld omschrijving	Gebouwsort	Aantal
0.3	Beheer overige gebouwen en grond	Woningen en woonwagens	7
0.4	Overhead	Gemeentehuis	1
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Brandweerposten	3
4.2	Onderwijs huisvesting	Multifunctionele accommodaties	3
5.2	Sport	Sportaccommodaties	6
5.5	Cultureel erfgoed	Kerktorens en molens	4
6.1	Samenkracht/burgerparticipatie	Welzijnsaccommodaties	2
7.3	Afval	Gemeentewerf	1
7.5	Begraafplaatsen	Bergingen en aula's	6

NB: deze lijst omvat alleen gebouwen die onderhouden worden via de voorziening

Beleidskader

Het doel is het in stand houden van de gebouwen zodat een veilige functievervulling in onze gebouwen kan plaatsvinden met zo min mogelijk verstoringen. Uitgangspunt voor het gebouwenonderhoud is eeuwigdurende instandhouding op het niveau "sober en doelmatig". Het vastgoed registratieprogramma "Ultimo" stelt ons in staat het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen op een doeltreffende wijze te plannen en in een meerjarenonderhoudsplanning te zetten.

Jaarlijks stellen wij vanuit deze meerjaren onderhoudsplanning een uitvoeringsprogramma op voor het uitvoeren van onderhoud aan de gebouwen. Al vanaf 2000 werken we met de voorziening "Onderhoud gebouwen" om te komen tot een zo gelijkmatig mogelijke budgettering voor het te plegen onderhoud. Op basis van de geplande uitgaven rekenen wij elk jaar deze voorziening door en maken een prognose van de benodigde structurele middelen op langere termijn.

Bij de controle van de jaarrekening 2020 heeft de accountant extra tijd genomen en meerwerk verricht om de wijze waarop wij omgaan met onderhoud van gebouwen uitgebreid te beoordelen. De conclusie daarvan is dat de wijze van ons gebouwenbeheer als (zeer) goed is beoordeeld, echter dat de wijze van financiële afwikkeling in onze begroting niet voldoet aan de regels van het "Besluit begroting en verantwoording" (BBV) voor gemeenten. Volgens de BBV regels mag alleen groot onderhoud via een egalisatie voorziening lopen, bij onze werkwijze liep ook het klein en service onderhoud via de voorziening.

Deze opmerking van de accountant heeft geleid tot reparatie waarbij acties die nodig waren/zijn bij in de jaarrekening 2020, Perspectievennota 2022, Najaarsbrief 2021 en begroting 2022:

Jaarrekening 2020

Bij de afronding van de jaarrekening hebben de inzichten van de accountant geleid tot een vrijval van de voorziening onderhoud gebouwen van € 2.884.000. De raad heeft besloten om dat zelfde bedrag toe te voegen aan de bestemmingsreserve gebouwenonderhoud. Op deze wijze kon de jaarrekening relatief eenvoudig worden afgerond en bleef het "gespaarde" en ook daarvoor benodigde bedrag als incidenteel geld beschikbaar om voor de toekomstige structurele uitgaven voor onderhoud aan onze gebouwen incidenteel te dekken.

Perspectievennota 2022

In de perspectieven nota is voor de begroting een verhoging van de dotaties gevraagd van € 39.000 omdat de doorrekening van de voorziening een tekort aangaf. Echter door de wijziging naar aanleiding van de opmerking tijdens de jaarrekening blijkt door de systeemwijziging het tekort groter te zijn, te weten € 318.000. Deze wijziging kon niet meer meegenomen worden in de Perspectievennota 2022 en wordt daarom aangedragen in de Najaarsbrief 2021.

Najaarsbrief 2021

In de opzet van de begroting 2021 worden de kosten voor klein onderhoud en groot onderhoud beide nog uit de voorziening gedekt, dit is niet toegestaan volgens de BBV. Om dit in de begroting te verwerken moeten de dotaties gesplitst worden in een deel groot onderhoud en klein onderhoud. Het deel groot onderhoud blijft een dotatie aan de voorziening en het deel klein onderhoud komt als begrotingspost onder de exploitatie van het gebouw te staan. Om de kosten voor het klein onderhoud beter inzichtelijk te krijgen wordt gekozen om het klein onderhoud te verdelen in klein onderhoud en service-onderhoud. Onder service-onderhoud worden alle service-onderhoudabonnementen en controle-overeenkomsten verstaan, het klein onderhoud bestaat dan nog uit het klachtenonderhoud en overige werkzaamheden. Hiermee wordt ca € 467.000 van de dotaties afgesplitst en komt onder een andere kostensoort onder hetzelfde boeknummer terug in de begroting. Dit is een budgetneutrale begrotingswijziging t.o.v. de begroting 2021. Voor dotaties aan de voorziening blijft dan nog € 417.000 beschikbaar, dit levert een tekort op van €318.000.

Begroting 2022

Gemiddeld is per jaar € 735.000 (afgerond) benodigd om de voorziening voldoende gevuld te hebben voor het groot onderhoud bij een gelijkblijvende vastgoedportefeuille. Echter is hiervoor € 417.000 beschikbaar, dit wil zeggen een tekort van € 318.000. Met het toekennen van € 318.000 structureel aan dotaties zal bij de jaarrekening 2021 worden voorgesteld om de bij de jaarrekening 2020 gevormde bestemmingsreserve gebouwenonderhoud vrij te laten vallen naar de ARG1 a € 2.579.000 (€ 2.884.000 minus het tekort van 2021 a € 318.000). Indien de dotaties niet structureel op orde worden gebracht dient de reserve in stand gehouden te worden als tijdelijke dekking voor het tekort.

Ontwikkelingen

Op het gebied van gemeentelijk vastgoed zijn drie ontwikkelingen die invloed hebben op de onderhoudsvoorziening. De mate van invloed kan nu nog niet volledig concreet worden gemaakt qua vertaling naar de onderhoudsvoorziening. Het betreft ontwikkelingen met betrekking tot het verduurzamen van de vastgoedportefeuille, de verder uitwerking van het accommodatiebeleid in Zuidlaren, mogelijke uitbreiding of inkrimping van de vastgoedportefeuille en marktontwikkelingen.

Duurzaamheid

Begin 2020 is het "Meerjaren duurzaamheidsplan gemeentelijke gebouwen" vastgesteld, in het kort MJDP genoemd. Dit plan voorziet in het energieneutraal en aardgasloos maken van gebouwen in eigendom van de gemeente die we duurzaam willen exploiteren. Het plan loopt tot 2037 en werkzaamheden zijn, behalve het voorzien van LED-verlichting en PV-panelen, gepland op basis van natuurlijke onderhoudsmomenten van de gebouwen. Het eerste jaar 2021 werd uitgegaan van het aanbrengen van LED verlichting in de gebouwen. In het MJDP werd uitgegaan van het in 2022 starten met het aanbrengen van PV-panelen, de aanvraag van de middelen ad € 1.600.000, zijn in de Perspectievennota 2022 niet gehonoreerd. Deze werkzaamheden zullen op termijn vanuit een wettelijk basis uitgevoerd moeten worden. De aanvraag zal daarom met de Perspectievennota 2023 herhaald worden. Het totaalbedrag aan investeringen op basis van het MJDP betreft ca € 5 miljoen (prijspeil 2020).

Wijzigingen in de vastgoedportefeuille

Het aantal gebouwen in bezit en beheer van de gemeente zal afnemen door uitvoering van het accommodatiebeleid. Verouderde gebouwen worden vervangen door nieuwbouw. Daarnaast zullen oude schoolgebouwen aan de gemeente terugvallen. Hoewel eerst zal worden gekeken of en in welke mate behoud van deze gebouwen in de gemeentelijke vastgoedportefeuille wenselijk is, is de verwachting dat veel van deze locaties zullen worden verkocht, al dan niet via herontwikkeling. In het accommodatiebeleid zijn voor onderwijs- en binnensportaccommodaties al uitgangspunten vastgesteld.

Marktontwikkelingen

Naast het ingaan van een nieuwe cao voor de bouw, welke leidt tot een loonkostenstijging van circa 2% heeft de coronacrisis ook nadelige gevolgen voor de bouw- en onderhoudssector. In de sector is krapte ontstaan in mankracht en materialen. Veel buitenlandse bouwvakkers zijn weer naar hun land van herkomst zijn teruggegaan en daarnaast hebben veel particulieren hun vakantiegeld gebruikt voor het realiseren van woningverbeteringen. Voor materialen is krapte ontstaan doordat de productie afgeschaald was vanuit de veronderstelling dat door de coronacrisis de vraag zou krimpen, daarnaast is er vanuit een aantal grote landen veel materialen ingekocht. Door de hierdoor ontstane schaarste zijn prijzen en levertijden gestegen. Het is nog niet duidelijk of en op welke termijn deze krapte gaat afnemen en welke invloed deze heeft op de onderhoudsprijzen.

Geen rekening houdend met de mogelijke verwerving ten behoeve van de huiskamerfunctie zal naar verwachting door uitvoering van het accommodatiebeleid en verkoop van vrijkomende woningen de omvang van de vastgoedportefeuille afnemen. Dit levert het onderstaande meerjarig beeld op van de voorziening.

Voorziening gebouwen onderhoud

Omschrijving	2021 Begroting	2022 Begroting	2023 Begroting	2025 Begroting	2026 Begroting
Benodigde Dotaties	735.000	735.000	735.000	735.000	735.000
Dotaties onderhoudsvoorziening	417.000	417.000	735.000	735.000	735.000
Structurele verhoging		318.000			
Aanvulling vanuit reserve	318.000				
Totale dotatie	735.000	735.000	735.000	735.000	735.000

Bedragen afgerond op € 1.000

Stand voorziening gebouwenonderhoud 01-01-2021	199.000
Toevoegingen	735.000
Onttrekkingen (verwacht)	524.000
Stand voorziening gebouwenonderhoud 31-12-2021 = 01-01-2022	409.000
Toevoegingen	735.000
Onttrekkingen (verwacht)	591.000
Stand voorziening gebouwenonderhoud 31-12-2021	553.000

Samenvatting

Tynaarlo is al tien jaar de beste woongemeente van Drenthe. Een titel waar we trots op mogen zijn en die we vast willen houden Dit wordt ingegeven door een hoog aandeel groen per inwoner, de bomen, waaronder monumentale bomen, de hagen en de groenstructuur. Passend hierbij zijn de vele oude gebakken klinkerwegen, zandwegen, oude gebouwen en cultuurhistorie die onze gemeente rijk is.

Al met al wordt er door de werknemers van Tynaarlo hard gewerkt om de buitenruimte aan te laten sluiten bij het met de raad afgesproken BOR-niveau. Maar de uitdaging blijft bestaan.

Rioleringstechnisch heeft de gemeente Tynaarlo e.e.a. goed op orde. Het riooltarief is laag en er zijn minimale rioolknelpunten bij extreme regenval. We voldoen aan de basisinspanning of het waterkwaliteit spoor. Zorgen in de riolering, zitten voornamelijk op financieel gebied. Door vervanging van riolering zullen de kapitaallasten gaan stijgen, waardoor het tarief voor de rioolheffing gaat stijgen. Een onzekere factor zijn de stresstesten en de klimaatadaptaties, vanwege de mogelijke investeringen die voortvloeien uit de resultaten van de testen.

Ook in 2021 zagen we weer een aantal extreme buien over onze gemeenten trekken. O.a. in Zeegse en Zuidlaren. De conclusie is dat dit soort buien niet in buizen op te vangen zijn. Dat betekent dat je naar de omgeving kijkt en het water daar naar toe brengt waar het geen schade aanricht. Overlast is niet te vermijden. Ook onze inwoners kunnen hier hun steentje in bijdragen, door diezelfde steentjes minder aan te brengen dan wel anders aan te brengen.

De openbare verlichting kent een sobere uitstraling waarbij we het onderhoud provinciebreed goed hebben weggezet (eind 2017 is er een nieuwe aannemer geselecteerd). Vervangingsuitvoering is in uitvoering en is gestart in 2020.

We gaan het groenonderhoud blijvend oppakken met de werknemers die eerder bij Alescon in dienst waren en nu via de WPDA in onze eigen onderhoudsteams geplaatst zijn. We geven ze bij Tynaarlo een veilige basis.

Een zorg die we delen met meerderde gemeenten om ons heen, zijn de invasieve exoten, bijvoorbeeld de Japanse duizendknoop. Een lastig te bestrijden exoot. Dit geldt ook voor biodiversiteit. Mogelijk ligt een sleutel tot het bestrijden van de processierups in het verhogen van de biodiversiteit.

In 2021 hebben we de eerste versie van de beheersplannen naar de raad gestuurd. Vanaf 2022 werken we met beheerplannen en jaarlijkse uitvoeringsplannen voor wegen, kunstwerken, groen en openbare verlichting.

We kunnen onze gebouwen nog steeds goed onderhouden ondanks prijsstijgingen veroorzaakt door de coronacrisis. Met de aanpassingen van de administratie voortkomend uit de accountantscontrole zijn we ook op dit gebied weer actueel en toekomstbestendig. Aandachtspunt blijft het op peil houden van de structurele dekking van de onderhoudskosten. Het verduurzamingsplan, MJDP, voor ons vastgoed loopt vertraging op door het niet honoreren van de aanvraag voor het aanbrengen van PV-panelen op de gebouwen. Op termijn heeft dit invloed op het halen op tijd behalen van de wettelijke doelstellingen verduurzamen.

15. Duurzaamheid

Wij streven ernaar Tynaarlo te verduurzamen. Dit brede maatschappelijke thema staat hoog op de maatschappelijke en gemeentelijke agenda. In veel beleidsvelden komt de aandacht voor duurzaamheid aan bod, of het nu gaat om woningbouw en gebouwen, verkeer en vervoer, economie, water en groenbeheer.

Planvorming Programma Duurzaamheid

In het duurzaamheidsprogramma 2020-20230 hebben we de opgaven beschreven en onze ambities bepaald. We zien de gemeente als één van de partijen die bijdragen aan de duurzaamheidsopgave. We werken daarom niet alleen. Samen met inwoners, bedrijven, kennisinstellingen en (maatschappelijke) organisaties zijn we aan de slag. De ene keer als aanjager, de andere keer als ondersteuner, dan weer als verbinder. Ieder thema en elk project daarbinnen vraagt om maatwerk. Welke rol we als gemeente oppakken, bekijken we dan ook per onderwerp. Zo spelen we als gemeente in op dat wat nodig is. Daarbij gaan we uit van onze leidende principes: (1) lokale kracht, (2) gemeente als voorbeeld en (3) kennis delen.

De stip op de horizon

Onze ambitie is kort maar krachtig: In Tynaarlo realiseren we in 2030 een CO₂-reductie van 49% en in 2050 een reductie van 95% ten opzichte van 1990. Daarmee zetten we een duidelijke stip op de horizon, binnen de kaders van realistisch en betaalbaar. We willen CO₂ reduceren en bewegen in die richting door in te zetten op vijf pijlers. Bij alle activiteiten die we ondernemen, vragen we ons af welke CO₂-effecten die hebben. We proberen daarbij zo goed mogelijk in beeld te brengen wat die effecten zijn en welke keuzes er te maken zijn.

De vijf pijlers voor de visie zijn:

- Pijler 1: 'Hernieuwbare energie'
- Pijler 2: 'Woningen en gebouwen'
- Pijler 3: 'Mobiliteit'
- Pijler 4: 'Circulaire economie'
- Pijler 5: 'Natuur en Milieu'

Monitoring

Jaarlijkse monitoring van CO₂-reductie wordt betrokken bij de reguliere Planning - & Control cyclus. In 2021 is de eerste aanzet voor de monitor gemaakt en aan uw raad opgeleverd. Daarnaast wordt in Drents verband een monitor ontwikkeld. Kennisinstellingen kunnen daarbij van betekenis zijn voor verdieping op onderdelen. Tweejaarlijks worden de doelen en ambities in de raad geëvalueerd en waar mogelijk bijgesteld.

Regionale Energiestrategie

Er ligt een sterke relatie tussen het Programma duurzaamheid en de Regionale Energie Strategie. Drenthe is één van de dertig regio's in Nederland die een Regionale Energie Strategie (RES) ontwikkelt. Hierin wordt beschreven welke bijdrage de regio levert aan het behalen van de doelstellingen uit het Nationaal Klimaatakkoord. In de RES maken we afspraken welke energiemaatregelen we in onze regio nemen op het gebied van hernieuwbare energie, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag- en energie-infrastructuur.

De ambities binnen onze pijler hernieuwbare energie en hoe we die willen bereiken geven ons richting om onze bijdrage in de RES inhoud te kunnen geven. De Regionale Energie Strategie 1.0 Drenthe is inmiddels vastgesteld. Tweejaarlijks krijgt deze RES een update.

In de op te stellen Omgevingsvisie, die naar verwachting voorjaar 2022 ter vaststelling aan uw raad wordt voorgelegd, wordt beschreven hoe hernieuwbare energie een plek kan krijgen in onze gemeente. We willen dit beleid op hoofdlijnen verder uitwerken en daartoe uitgangspunten en spelregels opstellen voor een goede landschappelijke en maatschappelijke inpassing van hernieuwbare energieprojecten. De voorbereiding van dit beleidskader vindt in samenwerking met een daartoe op te richten burgerforum plaats. Dit op te stellen beleidsprogramma wordt te zijner tijd ter vaststelling aan uw raad aangeboden.

Warmtetransitie

In het klimaatakkoord is afgesproken dat gemeenten een warmtetransitievisie opstellen. Daartoe zijn we een participatief traject gestart met stakeholders, inwoners en een klankbordgroep. De raads werkgroep is ook nauw betrokken. Onze warmtetransitievisie wordt eind 2021 of begin 2022 ter vaststelling aan uw raad aangeboden. Daarna kan uitvoering van de visie plaatsvinden. De gemeente wil daarbij een rol spelen om de warmtetransitie samen met stakeholders, inwoners en bedrijven mogelijk te maken. De aanpak zal zich eerst vooral richten op het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad.

Drents Energieloket (DEL)

Tynaarlo heeft de intentie om te blijven samenwerken in het Drents Energieloket. Deze organisatie ondersteunt de gemeentelijke communicatie over de warmtetransitie en de verduurzaming van woningen. We willen de acties zodanig met de andere deelnemende gemeenten afstemmen dat die nog beter bijdragen aan de realisatie van de doelen in onze gemeente. In 2021 is samengewerkt in projecten en dat blijven we ook in 2022 doen.

Er wordt een meerjarenperspectief ontwikkeld (MJP) voor de periode 2022 – 2025, waarin wordt beschreven wat het DEL de komende jaren gaat doen. Het MJP is onderdeel van het herbevestigingsdocument (geactualiseerde samenwerkingsovereenkomst, SOK) waarbij de partners van het DEL hun commitment geven voor het werk van het DEL voor de komende vier jaar, namelijk het verder steunen en activeren van de woningeigenaar tot het nemen en voltooien van stappen richting energieneutraal.

Duurzame openbare verlichting

Donker waar het kan, voldoende licht waar nodig is. Dat is het uitgangspunt voor de openbare verlichting in onze gemeente. Als lampen vervangen worden, wordt ledverlichting aangebracht. In het buitengebied zoeken we naar alternatieven, zoals werken met reflecterende onderdelen of rode, paarse of groene verlichting. Bij ingrijpende werkzaamheden wordt de buurt vooraf altijd geïnformeerd.

Duurzame gemeentelijke gebouwen

In 2022 gaan we verder met het vervangen van armaturen door LED-verlichting in onze gebouwen. De geplande actie om in 2022 te starten met het plaatsen van zonnepanelen op daken kan geen doorgang vinden. De budgetaanvraag hiervoor (€ 1,6 miljoen) is bij de behandeling van de Perspectievennota 2022 niet gehonoreerd. Dit betekent dat het Meerjaren Duurzaamheidsplanning (MJDP) bijgesteld moet worden en het halen van de wettelijke verplichte klimaatdoelstellingen van 2030 en 2050 onder druk komen te staan.

We blijven de biodiversiteit bevorderen

In de afgelopen jaren hebben we een aantal stappen gezet om te komen tot meer biodiversiteit. Onder andere door het aanpassen van het maaien en het inzaaien van bloemenmengsels. Twintig jaar geleden zijn we gestopt met het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen en overgestapt op een andere vorm van beheer. Er zijn nog altijd stappen te maken in het versterken van de biodiversiteit. De uitvoering is afhankelijk van de financiële ruimte binnen projecten. De kansen die zich voordoen om biodiversiteit te bevorderen benutten wij binnen de bestaande budgetten.

Goed omgaan met invasieve exoten

Onze natuur houdt geen rekening met landsgrenzen. Steeds vaker zien we nieuwe beesten of planten Nederland binnenkomen. Soms hebben ze meerwaarde, soms zijn het ook plagen die moeilijk te bestrijden zijn. In 2020 is het beleid invasieve exoten vastgesteld. Dit beleid beschrijft welke invasieve exoten we in Tynaarlo hebben of kunnen krijgen en wat de beste manier is om beheren en te beheersen. Hierbij wordt met name aansluiting gezocht bij de wettelijke taken van de gemeente.

Mobiliteit

De plannen en acties opgenomen binnen pijler 3 mobiliteit van het Programma Duurzaamheid zijn als aanzet te beschouwen van wat er in het Regionaal Mobiliteitsplan Drenthe (RMP) wordt opgenomen. Het RMP is een verplichting vanuit het klimaatakkoord en wordt in 2021 met provincie en gemeenten opgesteld om via beleid en maatregelen CO2 te reduceren in de Drentse mobiliteit. Verplicht onderdeel hierbij is ook een laadvisie met plaatsingsbeleid, die in afstemming met bewoners wordt opgesteld. Door de krachten te bundelen bij het opstellen en uitvoeren van het RMP is een hoger rendement te behalen.

De planontwikkeling verduurzaming eigen wagenpark door middel van een scan van het wagenpark wordt momenteel uitgevoerd.

Ambitie/ accenten	Actie 2021	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raadsvoorstel
Klimaat- bestendig Tynaarlo		Klimaat- bestendig	Gemeente	Eind 2022	Ja
Regionale Energiestrategie regio Drenthe	Routekaart versterken netwerken	Vergroten aandeel hernieuwbare energie en verminderen CO2-uitstoot	Gemeente, RES-regio Drenthe	2022	Nee
Kaders hernieuwbare energie	Vorbereiden Burgerforum en ontwikkelen Beleidskader hernieuwbare energie (zon, wind etc.)	Kaders die helpen om hernieuwbare energie maatschappelijk en ruimtelijk goed in te passen	Gemeente en burgerforum	Eind 2023	Ja
Warmte- transitievise en uitvoering	Warmtevisie vastgesteld en start uitvoering	Verduurzamen woningen en gebouwen, richting aardgasloos wonen	Gemeente, stakeholders en inwoners	Uiterlijk begin 2022	ja
Programma duurzaamheid	Monitoring opzetten	Resultaten zichtbaar maken en kunnen sturen	Gemeente, Drentse partners voor mogelijke Drentse monitor	Begin 2022	Nee
Eigen vastgoed verduurzamen	Aanbrengen LED-verlichting	Duurzame gemeentelijke gebouwen	Gemeente	Doorlopend	Nee
Regionaal mobiliteitsplan	o.a. Plaatsen openbare laadpalen, opstellen laadvisie	Verminderen uitstoot CO2	Gemeente	Doorlopend	Nee
Duurzame openbare verlichting	Sox-lampen vervangen door LEDS-lampen	Minder energieverbruik en CO2-uitstoot	Gemeente	Doorlopend	Nee

16. Verbonden partijen

De gemeente Tynaarlo participeert in diverse verbonden partijen voor het realiseren van haar maatschappelijke opgaven en ambities. In een verbonden partij heeft de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang.

Het *bestuurlijk belang* gaat over de mate van zeggenschap van de gemeente in de organisatie, door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht in de aandeelhouders- of ledenvergadering.

Het *financiële belang* is het bedrag dat de gemeente beschikbaar heeft gesteld en waarover risico wordt gelopen.

In de *nota verbonden partijen (2013)* is opgenomen wat de visie op en de beleidsvoornemens omtrent de verbonden partijen zijn.

Deelnemingen

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe, Eems-Dollard Regio, Meerschop Paterswolde, Publiek Vervoer, Recreatieschap Drenthe, Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe, Veiligheidsregio Drenthe (Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe) en Werkplein Drentsche Aa.

Vennootschappen en coöperaties

Groningen Airport Eelde, NV Holding Enexis, Waterleidingmaatschappij Drenthe en Bank Nederlandse Gemeenten.

Verenigingen en stichtingen

Vereniging Drentse Gemeenten, Vereniging Nederlandse Gemeenten en Vereniging van gemeenten aandeelhouders Essent Noord-Nederland (VEGANN).

Overige verbonden partijen

Vrijwillig samenwerkingsverband Regio Groningen-Assen.

Gerelateerde partijen

Stichting Zwembaden Tynaarlo, Stichting Trias, Stichting Biblionet en Stichting Baasis.

Verbonden partij	Belang Tynaarlo op totale begroting	Bijdrage/ontvangst 2022	Bijdrage/ontvangst 2021
Gemeenschappelijke regelingen			
Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD), exclusief Veilig Thuis Drenthe	7 %	-807.306	-771.540
Veilig Thuis Drenthe (onderdeel GGD)	Zie GGD	-342.934	-334.304
Eems Dollard Regio (EDR)	1,3 %	-4.673	-4.595
Meerschop Paterswolde	14,5 %	-100.162	-104.400
Publiek Vervoer	2,31 %	-20.076	-19.632
Recreatieschap Drenthe	6,25 %	-72.177	-70.041
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)	3,3 %	-514.326	-465.029
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	6 %	-1.578.869	-1.547.094
Werkplein Drensche Aa (WPDA)	14,5 %	-2.812.000	-2.592.000
Totaal Gemeenschappelijke regelingen		- € 6.252.523	-5.908.635
Vennootschappen en coöperaties			
NV Groningen Airport Eelde	4 %	-€ 186.495	-120.000
NV Holding Enexis	0,19 %	€ 207.100	225.552
NV Waterleiding Maatschappij Drenthe	2,31 %	0	0
Bank Nederlandse Gemeenten NV	0,08 %	€ 49.730	49.730
Totaal vennootschappen en coöperaties		€ 70.335€	155.282
Stichtingen en verenigingen			
Vereniging van Drentse gemeenten (VDG)	7,5 %	-€ 20.400	-14.771
Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG)	0,08 %	-€ 52.211	-50.251
Vereniging van gemeenten aandeelhouders Essent Noord-Nederland (VEGANN)	0,19 %	-€ 340	0
Totaal stichtingen en verenigingen		- 72.951	-67.720
Overige verbonden partijen			
Regio Groningen-Assen	4,5 %	-€ 300.003	-300.003
Totaal overige verbonden partijen		-€ 300.003	-300.003
Totale bijdrage		€ 6.555.142	-6.121.076

Overzicht gemeenschappelijke regelingen

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 807.306	€ 2.650.000*	€ 2.913.000*	€ 2.379.000*	€ 6.672.000*	€ 99.000*
Doel	Bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van de inwoners van Drenthe.				
Bestuurlijk belang	Collegeregeling met afvaardiging van de wethouders van de Drentse gemeenten.				
Financieel belang	Het belang van Tynaarlo in de GGD bedraagt ca. 7%. In 2022 draagt de gemeente € 807.306 bij aan de GGD. Dit is exclusief de bijdrage voor Veilig Thuis Drenthe van € 342.934.				
Ontwikkelingen/risico	<p>Inzet van de GGD bij bestrijding van de Covid-19 crisis brengt kosten met zich mee. Er ligt een mondelinge toezegging van de Minister van VWS dat de meerkosten gerelateerd aan de uitvoering van de opgeschaalde Infectieziekte bestrijding en de kosten gemaakt voor de uitvoering voor de opdracht van de Minister aan de DPG ten aanzien van de opvang van de kwetsbare patiënten in de niet acute zorg, rechtstreeks door de GGD gedeclareerd kunnen worden bij het Rijk. Op dit moment wordt gewerkt aan een schriftelijke uitwerking van deze toezegging.</p> <p>In het begrotingsjaar zelf worden de loon- en prijsstijgingen alleen aan de gemeenten doorberekend als die zich ook daadwerkelijk hebben voorgedaan en concreet te onderbouwen zijn. Dat geldt overigens ook voor de financiële vertaling van inhoudelijke ontwikkelingen. In kaderbrief en begroting probeert de GGD deze ontwikkelingen zo goed mogelijk te schetsen, maar neemt alleen extra geld op als dit concreet te onderbouwen is. In de begroting 2022 zijn geen extra middelen opgenomen in verband met inhoudelijke ontwikkelingen. Mocht in het begrotingsjaar zelf zich een gebeurtenis voordoen met financiële gevolgen dan kan de GGD een beroep doen op haar weerstandsvermogen in de vorm van een algemene reserve voor de basistaken en de risicoreserve voor de additionele taken.</p>				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2020 van de GGD.				

Eems Dollard Regio, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 4.673					
Doel	Bevordering van de samenwerking tussen Duitsland en Nederland op economisch gebied.				
Bestuurlijk belang	Samenwerkingsverband van gemeenten in Nederland en Duitsland, WGR-regio's en Kamers van Koophandel.				
Financieel belang	De vermogensdelen van de Gemeente Tynaarlo aan de EDR (2022: 4.673 Euro) is in verhouding met de ledenbijdrage van alle EDR-leden voor een jaar (347.463,10 Euro). Het belang van Tynaarlo bedraagt 1,3%.				
Ontwikkelingen/risico	Volgens paragraaf 15 lid 3 Gemeenschappelijke Regeling EDR zijn de deelnemers aan de EDR verplicht om naar rato hun deelnemersbijdrage bij liquidatie als extra bijdrage te verstrekken. De bijdrage aan EDR voor 2022 is de laatste keer.				
Veranderingen in het belang	De deelname aan de Eems Dollard Regio is per 2019 opgezegd. Vanwege de opzegtermijn zal de deelname per 31 december 2022 beëindigd zijn.				
Basis van de cijfers	Er zijn geen recente gegevens bekend van de EDR.				

Meerschap Paterswolde, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 100.162	€ 684.000*	€ 670.000	€ 1.584.000*	€ 2.372.000*	€ 9.000*
Doel	Behartigen van gemeenschappelijke belangen op het gebied van openluchtrecreatie.				
Bestuurlijk belang	Gecombineerde regeling met afvaardiging vanuit de raden en de colleges van de gemeenten Groningen en Tynaarlo.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 14,5% bij aan de begroting in 2022 met € 100.162.				
Ontwikkelingen/risico	Groot onderhoud van de molen, de vuurtoren en kunstwerken.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2020 van het Meerschap Paterswolde.				

Publiek Vervoer, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 20.076	€ 5.000*	€ 41.000*	€ 259.000*	€ 248.000*	€ 36.075*
Doel	Vervoer van inwoners met een beperking in Groningen en Drenthe.				
Bestuurlijk belang	Samenwerkingsorganisatie van de gemeenten in de provincies Drenthe en Groningen en het dagelijks bestuur van het OV-bureau Groningen-Drenthe.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 2,31 % bij aan de begroting in 2022 met een bedrag van € 20.076.				
Ontwikkelingen/risico	Publiek vervoer brengt de 'basis op orde'. De afhandeling van klachten, facturering en het leerlingenvervoer worden geoptimaliseerd.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2020 van Publiek Vervoer Groningen – Drenthe.				

Recreatieschap Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 72.177	€ 696.641*	€ 1.385.757*	€ 669.768*	€ 813.512*	€ 577.433 / € 6.355*
Doel	Behartigen van gemeenschappelijke belangen op het gebied van recreatie en toerisme.				
Bestuurlijk belang	Gecombineerde regeling met afvaardiging van raden en colleges van de Drentse gemeenten en Ooststellingwerf.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 6,25% bij aan de begroting in 2021 met een bedrag van € 54.183, en een bedrag van € 17.994 aan het Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme..				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2020 van het Recreatieschap. De jaarrekening 2020 kent een incidenteel groot voordeel vanwege verkoop van gronden te Pottendijk. Zonder dit incidentele voordeel zou het resultaat aanzienlijk lager zijn.				

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 514.326	€ 173.355	€ 91.317*	€ 5.711.411	€ 4.628.106*	€ 82.037,-- *
Doel	Provinciale samenwerking (gemeente en provincie) ter behartigen van de belangen op het gebied van milieuvorschriften.				
Bestuurlijk belang	College- Statenregeling met afvaardiging van wethouders uit de Drentse gemeenten en de gedeputeerde van de provincie Drenthe.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 3,3% bij aan de begroting via een verwachte jaarlijkse bijdrage voor 2022 ad € 514.326.				
Ontwikkelingen/risico	De begroting 2022 van de RUD Drenthe is laat beschikbaar gekomen.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2020 van de RUD.				

Veiligheidsregio Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 1.578.869	€ 2.305.000*	€ 3.482.500*	€ 25.691.859*	€ 36.708.726*	€ 854.508*
Doel	Uitvoeren van brandweerbijstand, rampenbestrijding en crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.				
Bestuurlijk belang	Collegeregeling met afvaardiging van de burgemeesters van de twaalf Drentse gemeenten.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 6% bij aan de begroting middels een jaarlijkse bijdrage voor 2022 € 1.578.869.				
Ontwikkelingen/risico	Het verbeteren van de samenwerking aan crisisbeheersing en de brandweerbijstand zijn de grootste ontwikkelingen.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2020 van de VRD.				

GR Werkplein Drentsche Aa					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 2.812.000	€ 133.000*	€ 212.000*	€ 13.365.000*	€ 14.072.000*	€ 0*
Doel	Uitvoeren van taken op het gebied van Werk en Inkomen, waaronder de Wet sociale werkvoorziening.				
Bestuurlijk belang	Collegeregeling met afvaardiging van de wethouders van de gemeenten Assen, Aa en Hunze en Tynaarlo.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt in 2022 € 2.812.000 bij. Het belang van de gemeente Tynaarlo in WPDA is ca 15 % van de totale begroting, die van Assen ca 72 % en Aa en Hunze ca 13 %.				
Ontwikkelingen/risico	Maatregelenpakket Sociaal Domein en financiële situatie mededeelnemer(s).				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2020 van de WPDA.				

Overzicht vennootschappen en coöperaties

NV Groningen Airport Eelde					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 186.495	€ 12.097.000*	€ 10.472.000*	€ 4.505.000*	€ 3.355.000*	-€ 1.305.000*
Doel	Uitoefening van een luchtvaartbedrijf.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder				
Financieel belang	De gemeente Tynaarlo bezit 4% van het aandelenkapitaal. De bijdrage voor 2022 bestaat uit € 46.495 overbruggingsfinanciering, € 120.000 Nedab subsidie, en € 20.000 extra bijdrage aan de realisatie van de brandweerkazerne.				
Ontwikkelingen/risico	De luchthaven heeft in de hoofdinfrastructuur toegevoegde waarde voor Noord Nederland. Als aandeelhouder volgen wij nauwlettend welke voorstellen en keuzes er omtrent de exploitatie van de luchthaven worden gemaakt. Wij kijken daarbij nadrukkelijk naar veiligheid, maar ook naar de mogelijke gevolgen van keuzes voor onze inwoners en onze economie. Wij vinden het geen kerntaak van de gemeente om aandeelhouder te zijn.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn ontleend aan het jaarverslag 2020 van Groningen Airport Eelde.				

NV Holding Enexis					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 207.100	€ 4.112.000.000*	€ 4.116.000.000*	€ 4.146.000.000*	€ 4.635.000.000*	€ 109.000.000*
Doel	Netbeheerder voor gas- en elektriciteit.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder				
Financieel belang	0,19% van het aandelenkapitaal (285.485 aandelen). In 2021 zal Tynaarlo € 207.100,- aan dividend van Enexis ontvangen over 2020.				
Ontwikkelingen/risico	De energietransitie heeft gevolgen voor de activiteiten en het investeringsniveau van het bedrijf. Netwerken moeten worden uitgebreid en verzaamd. Enexis heeft door middel van aandeelhoudersleningen haar eigen vermogen versterkt om de uitbreiding van het netwerk voor de energietransitie te kunnen financieren. Onze gemeente heeft daar geen bijdrage aan geleverd.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de gepubliceerde resultaten uit het jaarverslag 2020 van Enexis.				

NV Waterleidingmaatschappij Drenthe					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 0	€ 38.733.000*	€ 42.844.000*	€ 131.584.000*	€ 138.030.000*	€ 4.999.000
Doel	Drinkwatervoorziening voor de inwoners van Drenthe.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. 45 stemmen van de 1946 in totaal. Dus 2,31%.				
Financieel belang	De gemeente Tynaarlo bezit 45 (2,31%) van de in totaal 1946 aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van €2.250.				
Ontwikkelingen/risico	Afgelopen jaren druk bezig geweest met afstoten van niet-drinkwateractiviteiten. Dit is nu bijna in zijn geheel afgerond.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2020 van de WMD.				

Bank Nederlandse Gemeenten NV					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 49.730	€ 4.887.000.000	€ 5.097.000.000*	€ 144.802.000.000*	€ 155.262.000.000*	€ 221.000.000*
Doel	Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. De gemeente Tynaarlo bezit 43.243 aandelen (0,08%). Elk aandeel heeft een nominale waarde van € 2,50 per aandeel.				
Financieel belang	De gemeente Tynaarlo ontvangt dividend naar rato van het aantal aandelen. Voor 2021 wordt een bedrag aan dividend verwacht van € 49.730.				
Ontwikkelingen/risico	In maart 2019 is de rating verhoogd van AA+ naar AAA. Door een lager resultaat op financiële transacties en een lager renteresultaat (beide door lagere rentetarieven) is de nettowinst in 2019 t.o.v. 2018 gedaald. Door grote vraag van (langlopende) leningen van decentrale overheden verwacht de BNG de jaardoelstelling t.a.v. verstrekte leningen te overtreffen.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2020 van de BNG.				

Overzicht stichtingen en verenigingen

Vereniging Drentse Gemeenten (VDG)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 20.400	€ 66.176*	€ 134.203*	€ 419.687*	€ 368.336*	€ 8.465*
Doel	De Vereniging van Drentse gemeenten (VDG) is een provinciale afdeling van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en is een belangrijk en gewaardeerd platform met vier functies: kennis en expertise, netwerken en ontmoeten, afstemmen en samenwerken, en interne en externe verbindingen realiseren.				
Bestuurlijk belang	De burgemeesters van de Drentse gemeenten zijn lid van het algemeen bestuur.				
Financieel belang	Voor 2022 draagt de gemeente € 0.60 per inwoner bij aan de VDG. Daarnaast voert de VDG nog andere projecten uit waarvoor ze apart een factuur versturen (o.a. bijdrage jaarlijkse veteranen dag, bijdrage Drentse Onderwijsmonitor, Procesbegeleiding Drents Zorglandschap).				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn afkomstig van de jaarrekening 2019 van de VDG.				

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 52.211	€ 62.379.000*	€ 64.627.000*	€ 89.668.000*	€ 94.719.000*	-€ 624.000*
Doel	De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is de organisatie die alle gemeenten in Nederland en de overzeese gebieden verbindt. De vereniging heeft als doel om de lokale overheid te versterken, zodat gemeenten haar inwoners optimaal kunnen bedienen.				
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft stemrecht in de ledenvergaderingen van de VNG.				
Financieel belang	Voor 2021 wordt € 52.211 bijgedragen aan de VNG.				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn ontleend aan het jaarverslag 2020 van de VNG.				

Vereniging van gemeenten aandeelhouders Essent Noord-Nederland (VEGANN)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 340*	€ 16.663*	onbekend	€ 0*	onbekend	onbekend
Doel	Vertegenwoordigen van de belangen van de (kleine) aandeelhouders van Essent.				
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de algemene ledenvergadering.				
Financieel belang	Het financiële belang in de vereniging is minimaal. In 2021 wordt € 340 contributie aan de Vegann betaald op basis van € 0,01 per inwoner.				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn ontleend aan de begroting 2021 van de Vegann.				

Overzicht overige verbonden partijen

Convenant Regio Groningen-Assen					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 300.003	€ 8.817.550*	€ 7.147.310*	€ 1.698.647*	€ 4.050.305*	- *
Doel	Deelnemers onderschrijven de inzet op integrale ontwikkeling en versterking van de regio via inzet op de pijlers: Economie, Mobiliteit en Wonen.				
Bestuurlijk belang	Stuurgroep met bestuurlijke vertegenwoordiging vanuit de provincies en deelnemende gemeenten.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 4 % bij aan de begroting in 2022 € 300.003.				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2020 van Regio Groningen – Assen.				

17. Grondbeleid

17.1 Algemeen

De paragraaf grondbeleid vormt een vast onderdeel van de begroting en verantwoordingscyclus van de gemeente. In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan haar te voeren grondbeleid. Het kader voor deze paragraaf vormt de nota grondbeleid tezamen met de wettelijke voorschriften zoals opgenomen in het BBV en de Wro. Dit betreffen voornamelijk beleidsregels m.b.t. risicomanagement, waarderingsgrondslagen, resultaatbepaling, het instellen dan wel liquideren van complexen.

17.2 Ontwikkelingen woningmarkt en bedrijfshuisvesting

Ondanks de maatregelen als gevolg van de coronacrisis is en blijft de Nederlandse woningmarkt volop in beweging.

Bestaande koopwoningen waren in Nederland het tweede kwartaal 2021 gemiddeld 13% duurder dan een jaar eerder. Dat is de grootste prijsstijging in een kwartaal in 20 jaar. De prijsstijging was met 16,8% het grootst in Flevoland. De prijsstijging in Groningen en de Drenthe ligt rond 15%

Landelijk was het aantal transacties daarentegen 3,9% lager. Ten opzichte van het eerste kwartaal van 2021 was dit 20,8% minder

Alle woningtypen waren in het tweede kwartaal van 2021 duurder dan een jaar eerder. De prijsstijging van twee-onder-een-kapwoningen en vrijstaande woningen was met 13,5% het grootst. Van deze type woningen zijn er daarentegen respectievelijk 10,3 en 9,3% minder verkocht dan een jaar eerder. Alleen het aantal transacties van appartementen lag in het tweede kwartaal hoger dan een jaar eerder (5,7%). (Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, Kadaster).

Ondanks dat er veel nieuwbouwplannen in de pijplijn zitten, wordt het tekort aan woningen niet op korte termijn opgelost. Dit komt met name door de coronacrisis en thuiswerken. Ondanks de inzet van overheden en marktpartijen heeft de coronacrisis de besluitvorming rondom grootschalige nieuwbouwprojecten vertraagd. Als gevolg hiervan zal op korte termijn minder nieuw aanbod op de markt komen en daarmee zullen de transacties tegenvallen waardoor de nieuwbouwmarkt nog wel een tijdje krap zal blijven (Bron: NVM)

Hoewel de hypotheekrente nog altijd laag is staat de betaalbaarheid van woningen onder druk. Enerzijds door de inmiddels hoge woningprijzen, anderzijds doordat de financierbaarheid lastiger wordt. Er is, mede door de stagnatie in de voortgang van bouwprojecten als gevolg van de PFAS- en stikstofproblematiek, sprake van een aanhoudend gunstige marktliquiditeit. Zeker in de regio rond Groningen stad en de kop van Drenthe.

Tynaarlo biedt een kwalitatief goede en gewilde leefomgeving. Binnen Tynaarlo zien wij een grote vraag naar woningbouwkavels. In de bestaande woningmarkt is sprake van een grotere vraag dan dat er aan aanbod is. Nieuwbouw vult dit gat voor een deel. Particuliere kaveluitgifte wordt in vrijwel alle gevallen overschreven en projectmatige woningbouwkavels vinden gretig aftrek. De interne en externe makelaars van de gemeente verwachten dat deze situatie zich voor Tynaarlo ook in 2022 zal voortzetten. Dit geldt zowel voor de grotere uitleggebieden aan de rand van de kerndorpen als voor de diverse inbreidingslocaties daarbinnen.

In mei 2021 is er door ondernemers voor ruim 10 procent meer geïnvesteerd. Echter ten opzichte van mei 2019 lagen de investeringen nog bijna 10 procent lager (Bron: CBS). Ondernemers zijn nog steeds voorzichtig en stellen activiteiten en investeringen uit. De ontwikkeling van bedrijventerreinen zijn in hoge mate afhankelijk van de economische ontwikkelingen in Nederland en in de regio Groningen in het bijzonder. Deze voorzichtigheid heeft met name gevolgen voor de planning van de inkomsten.

Wij houden de ontwikkelingen zoals hiervoor beschreven nauwlettend in de gaten. Op dit moment geven deze ontwikkelingen geen aanleiding om de lopende alsook de in voorbereiding zijnde gemeentelijk woningbouwplannen PBH-locatie, Vries Zuid en op enkele vrijkomende locaties in Eelde, bij te stellen. Datzelfde geldt voor de realisatie van de bedrijvenlocaties Businesspark Ter Borch en Vriezerbrug.

Zoals bekend hanteren wij vanwege de aangepaste regelgeving in het BBV nu de RISMAN-methode. Voor het bepalen van de risico's binnen onze grondexploitaties.

Macro-economische risico's worden afgedekt ten laste van het weerstandsvermogen en projectgebonden risico's worden in mindering gebracht op de bepaalde tussentijdse winstnemingen.

Sinds december 2018 ligt er een vaststellingsovereenkomst (VSO) voor gemeentelijke grondexploitaties. De VSO ziet op de invulling van de belastingplicht voor de vennootschapsbelasting ten aanzien van grondexploitaties. De inhoud van deze VSO is niet landelijk bekend gemaakt. De VSO geeft handvatten en enkele uitgangspunten bij het berekenen van de openingsbalanswaarde en de berekening van de fiscale jaarwinst. De VSO-methodiek gaat in principe uit van een verdeling van de kosten van het jaarlijkse verloop van de m2 in een project. Wij hanterden een methode waar de kosten werden verdeeld naar opbrengsten (sterkste schouders de zwaarste lasten). Onder raadpleging van onze fiscale adviseur hebben wij onze methode aangepast aan de in de VSO opgenomen methode. In totaliteit heeft deze wijziging nagenoeg geen invloed op de totale belastingdruk. Het zorgt wel voor een verschuiving van de belastingdruk over de verschillende jaren.

De voorbereiding op de komst van de Omgevingswet is in volle gang. Deze wet bundelt alle regels op het gebied van Ruimtelijke Ordening, bouwen, milieu, water, bodem en lucht, veiligheid, gezondheid en infrastructuur. Deze transitie is een grote en complexe operatie die we projectmatig oppakken. Mede vanwege de coronacrisis en zorgvuldige invoering van het digitale stelsel hierbij is de invoeringsdatum verschoven naar 1 juli 2022.

17.3 Grondprijzenbeleid

Marktconformiteit is het uniforme uitgangspunt bij het bepalen van (grond)prijzen. Veelal bepalen wij dit aan de hand van advisering waarin de residuele berekeningsmethode is toegepast. De uitgifteprijsberekeningen worden direct voorafgaand aan de daadwerkelijke uitgifte toegepast.

Alleen voor zogenoemd "snippergroen" (voor particuliere tuinuitbreiding) en voor kavels binnen een ontwikkellocatie bestemd voor realisatie van gemeentelijk maatschappelijk vastgoed, wordt een uitzondering op dit principe gemaakt. Voor snippergroen geldt, bijzondere omstandigheden daargelaten, een vaste verkoopprijs van € 50,- per m². Voor grond voor maatschappelijk vastgoed binnen een grondexploitatie wordt de kostprijs gehanteerd (momenteel bepaald op € 110,- per m² excl. BTW).

17.4 Voortgang beleidsuitvoering

Doordat de markt aantrekt zien we dat voor locaties, in eigendom van derden, waarvan de ontwikkeling lange tijd heeft stilgelegen, initiatieven worden ontplooid. Het gaat om herontwikkeling en transformatie van delen van bestaande woon- en werkgebieden. Ook in onze gemeente.

De komende periode gaan we verder vorm en inhoud geven aan de centrumontwikkeling Zuidlaren (incl. PBH-complex) en planrealisatie Vries Zuid. Ook vindt de komende tijd de planvorming omtrent de in Eelde-Paterswolde vrijkomende locaties uit het Accommodatiebeleid plaats.

Binnen de bestaande ontwikkellocaties zijn de uitgifte- en opbrengstprognoses het afgelopen jaar, nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van vorig jaar.

Zoals gezegd hanteren we vanwege gewijzigde BBV-voorschriften een andere methode voor het bepalen van de risico's. Gezien de mogelijke impact op de woningmarkt als gevolg van de coronacrisis en de nieuwe methode van tussentijdse winstnemingen, zijn we aan het onderzoeken of de huidige afdekking van de macro-economische risico's die ten laste van het weerstandsvermogen komt, aanpassing behoeft. Ook hierover verwachten wij uw raad bij de behandeling van de Jaarrekening in 2021 nader te informeren

17.5 Boekwaardes

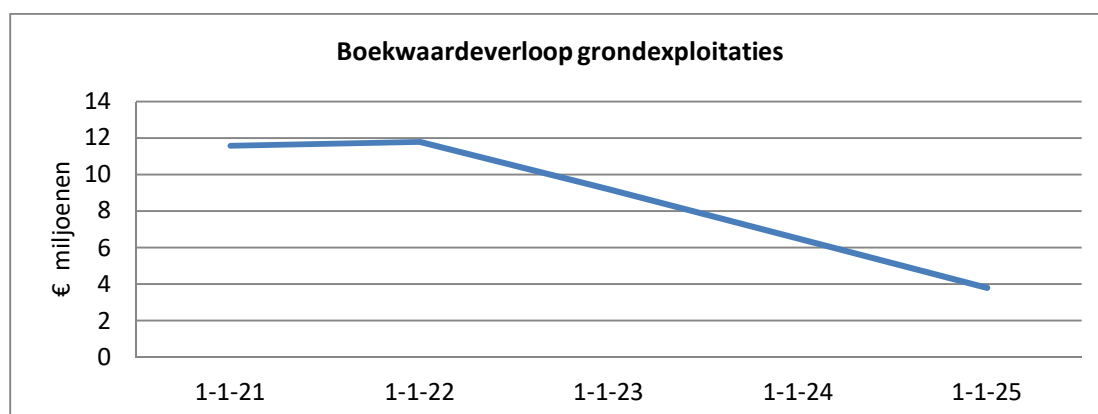
De totale boekwaarde op 1 januari 2021 van alle locatieontwikkelingen (inclusief bedrijventerreinen) is ruim € 11,6 miljoen. Dit is de boekwaarde waarbij is rekening gehouden met de winstnemingen welke zijn verantwoord in de jaarrekening 2020 en de verwachte winstnemingen vanaf 2021. Op basis van de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2021 zijn de verwachte winstnemingen vanaf 2021 becijferd op ca. € 8,17 miljoen.

In onderstaande tabel treft u de weergave de boekwaarde en het verwachte verloop daarvan aan.

Overige materiele vaste activa	Boekwaarde 1 januari 2021	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2022	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2023	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2024	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2025
Verspreide Gronden	308.808	277.927	250.134	225.121	202.609
Vriezerbrug Zuid	1.952.459	1.952.459	1.952.459	1.952.459	1.952.459
Loopstukken fase 2	142.789	142.789	142.789	142.789	142.789
Tienelswolde	86.800	86.800	86.800	86.800	86.800
Prins Bernhardhoeve vm erfpachtsgronden	375.048	375.048	375.048	375.048	375.048
Aankoop gronden Leyten	3.984.671	3.984.671	3.984.671	3.984.671	3.984.671
Goudenregenlaan	38.363	38.363	38.363	38.363	38.363
Broekveldt	19.073	19.073	19.073	19.073	19.073
Percelen Brongebied	270.066	270.066	270.066	270.066	270.066
Dagmavo Paterswolde	-34.026	-34.026	-34.026	-34.026	-34.026
Gronden De Bronnen	1.166.640	1.166.640	1.166.640	1.166.640	1.166.640
Totaal	8.310.691	8.279.810	8.252.017	8.227.004	8.204.492

Projecten in exploitatie	Boekwaarde 1 januari 2021	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2022	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2023	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2024	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2025
Donderen	-18.833	0	0	0	0
Ter Borch	6.622.022	4.972.930	3.423.100	2.183.400	828.940
Business Park Ter Borch	3.585.522	4.537.133	3.492.933	2.754.568	1.747.455
Zuidoevers Zuidlaardermeer	-345.471	-1.262	0	0	0
Vriezerbrug bedrijventerrein	892.556	602.449	305.780	3.959	2.901
Groote Veen	-364.625	-140.676	33.215	0	0
Vries Zuid	1.247.461	1.846.657	1.975.457	1.643.362	1.279.748
Totaal	11.618.632	11.817.231	9.230.485	6.585.289	3.859.044

Zoals blijkt uit onderstaande grafiek, laat de totale boekwaarde van de projecten in exploitatie vanaf het jaar 2022 een dalende lijn zien. In het jaar 2021 is een lichte stijging te zien. Dit komt met name door de investeringen in de projecten Businesspark Ter Borch en Vries Zuid.

Op de balans wordt de boekwaarde van de grondexploitaties als volgt onderverdeeld:

Bouwgrond in exploitatie (BIE): € 11.618.632 – vlottende activa/voorraden

Zie bovenstaande tabel onder projecten in exploitatie voor een specificatie van dit bedrag.

Grondexploitaties in voorbereiding (voormalige NIEGG) € 8.310.691 – materiele vaste activa

Zie bovenstaande tabel onder overige materiele vaste activa voor een specificatie van dit bedrag.

Vorbereidingskosten € 895.451 – immateriële vaste activa

Het totaal geactiveerde bedrag onder immateriële vaste activa (vorbereidingskosten en kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor het centrum Zuidlaren en de PBH-locaties) per ultimo 2020 is € 895.451. Per medio augustus is dit deze boekwaarde opgelopen tot ruim 1 miljoen. Er zijn kredieten verstrekt voor de gemaakte en nog te maken kosten voor de uitwerking van de centrumvisie Zuidlaren van totaal € 875.000. De overige kosten worden deels opgenomen in de nog vast te stellen grondexploitaties (voorzijde PBH en achterzijde PBH).

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2020	Uitgaven tot medio augustus 2021	Boekwaarde medio augustus 2021
Kosten onderzoek en ontwikkeling Centrumvisie Zuidlaren	184.459	38.000	222.459
Geactiveerd PBH-locatie voor- en achterzijde	710.992	99.500	810.492
totaal	895.451	137.500	1.032.951

Ook de komende jaren zal de aandacht binnen het grondbeleid zich blijven richten op realisatie van de in de woningbouwmonitor opgenomen ontwikkellocaties.

Speerpunten voor het grondbeleid zijn:

- Het bewaken en tijdig bijstellen van lopende grondexploitaties gericht op het bereiken van de voor de onderscheiden locatieontwikkelingen vastgestelde beleidsdoelen en het beoogde en/of vastgestelde financiële eindresultaat;
- Voortgang in de planvorming en realisatie voor nieuwbouw en herontwikkeling van vrijkomende AB locaties (momenteel in Eelde-Paterswolde de locaties De kooi en Bladergroenschool);
- Het komen tot realisatie van het woningbouwplan Vries Zuidop basis van het vastgestelde (maar nog niet onherroepelijk geworden) bestemmingsplan met bijbehorende grondexploitatie;
- Het op basis van besluitvorming Centrumontwikkeling Zuidlaren komen tot planvorming en ontwikkeling van de complexen PBH en voormalig gronden Leyten, waarbij een apart plan met grondexploitatie wordt opgesteld voor realisatie van woningbouw op de traverse en het achterste deel van het PBH-terrein;
- Intake en begeleiding van niet gemeentelijke bouwplaninitiatieven;
- Verdere implementatie en uitvoering van de belastingplicht voor de VPB;
- Onderzoeken van wenselijkheid en/of noodzakelijkheid van aanpassing van de methode voor afdekking van de macro-economische risico's die ten laste van het weerstandsvermogen
- Voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet in juli 2022.

17.6 Financiële stand

De financiële vertaling van een locatieontwikkeling in exploitatie vindt plaats in een grondexploitatie. Aan de hand van de actuele inzichten omtrent de van toepassing zijnde beleids- en overige kaders en de diverse planonderdelen worden berekeningen en prognoses opgesteld en uitgevoerd en verwerkt in een grondexploitatie. Uiteindelijk wordt de financiële stand inzichtelijk gemaakt via een berekende eindwaarde en contante waarde. Op deze wijze wordt voldaan aan het Besluit Begroting en Verantwoording vereisten over de informatievoorziening grondbeleid.

Ten minste eenmaal per jaar vindt deze actualisatie plaats.

Het beeld van de grondexploitaties per 1 januari 2021 is als volgt.

- Uit de winstgevende exploitaties wordt aan het einde van de looptijd van deze exploitaties een positief resultaat van ca. € 8,17 miljoen op contante waarde verwacht. Dit bedrag zal via tussentijdse winstnemingen voor verdere bestemming in aanmerking komen.
- Daarnaast worden er geen verlieslatende grondexploitaties verwacht op basis van de huidige inzichten tot en met het einde van het jaar.

De eerstvolgende actualisatie van de grondexploitaties krijgt in het eerste kwartaal 2022 zijn beslag en zal dan voorafgaand aan de Jaarrekening ter besluitvorming aan uw raad worden voorgelegd.

17.7 Centrumontwikkelingen

In dergelijke projecten is sprake van meer kosten dan opbrengsten voor de planrealisatoren. Hierdoor kunnen niet alle door de gemeente ten behoeve van deze bouwplannen gemoeide kosten op de realisatoren van het bouwplan c.q. de eigenaren in het ontwikkelgebied worden verhaald, dan wel kan er sprake zijn van een negatieve grondexploitatie

Ook is er sprake van gewenste en noodzakelijke investeringen in het openbaar gebied die, omdat ook anderen daarvan profiteren, en e.e.a. ook ten behoeve van het algemeen maatschappelijk nut is, lang niet volledig aan de bouwplaninitiator kunnen worden toegerekend.

Naast de mogelijk beschikbare subsidies is een gemeentelijke investeringsbijdrage in centrumgebiedsontwikkelingen vaak onontkoombaar.

Nadat besluitvorming heeft plaatsgevonden over het gelijkwaardig speelveld kan het stedenbouwkundig programma van eisen (spve) verder uitgewerkt worden.

17.8 Verwachte inkomsten en uitgaven grondexploitaties

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het onderhanden werk van de gronden in exploitatie exclusief eventuele toekomstige winstnemingen. In de tabel is onderscheid gemaakt tussen woningbouwlocaties en bedrijventerreinen.

	Boek- waarde 01-01-21	Inkomsten 2021	Uitgaven 2021	Boek- waarde 31-12-21	Inkomsten 2022	Uitgaven 2022	Boek- waarde 31-12-22
Ter Borch	6.622.022	4.470.000	1.919.771	4.071.793	4.120.000	1.664.581	1.616.374
Zuidoevers	-345.471	0	328.724	-16.747	0	0	-16.747
Groote Veen	-364.825	609.917	626.950	-347.792	171.281	275.093	-243.980
Vries Zuid	1.247.461	0	599.196	1.846.657	859.660	988.460	1.975.457
subtotaal	7.159.187	5.079.917	3.474.641	5.553.911	5.150.941	2.928.134	3.331.104
Vriezerbrug Bedrijventerrein	892.556	338.010	34.655	589.201	338.010	27.046	278.237
Business Park Ter Borch	3.585.522	124.934	1.076.545	4.537.133	2.114.068	1.069.869	3.492.934
subtotaal	4.478.078	462.944	1.111.200	5.126.334	2.452.078	1.096.915	3.771.171
Totaal	11.637.265	5.542.861	4.585.841	10.680.245	7.603.019	4.025.049	7.102.275

Bovengenoemde geraamde inkomsten en uitgaven zijn gebaseerd op gespecificeerde ramingen zoals opgenomen in de op 8 juni 2021 door uw raad vastgestelde grondexploitaties.

Voor eventuele af te waarden of afgewaardeerde gronden wordt/is een voorziening "afwaardering gronden" gevormd. Eventuele verliezen worden afgeboekt ten laste van de in de Algemene Reserve Calamiteiten (ARCA). Echter, hiervan is op dit moment geen sprake.

In onderstaand overzicht worden de verwachte kosten en opbrengsten vanaf het jaar 2022 weergegeven. De laatste twee kolommen geven het verwachte resultaat weer aan het einde van de looptijd van het project. Deze gegevens zijn gebaseerd op de grondexploitaties per 1 januari 2021.

	Raming kosten vanaf 2022	Raming opbrengsten vanaf 2022	Eindwaarde 2021*	Netto Contante Waarde 2021*
Ter Borch	7.140.000	16.720.000	6.630.869	6.024.271
Zuidoevers	0	0	236.238	233.022
Groote Veen	266.945	171.281	509.886	496.099
Vries Zuid	3.761.829	5.606.269	20.880	18.712
subtotaal	11.168.774	22.497.550	7.397.873	6.772.104
Vriezerbrug Bedrijventerrein	59.869	676.020	77.746	74.614
Business Park Ter Borch	11.693.386	17.744.014	1.504.125	1.329.576
subtotaal	11.753.255	18.420.034	1.581.871	1.404.190
Totaal	22.922.029	40.917.584	8.979.744	8.176.294

In de genoemde eindwaarden en netto contante waarden is nog geen rekening gehouden met de verwachte winstnemingen vanaf het jaar 2020.

17.9 Niet in exploitatie genomen (bouw)grond (NIEGG)

Deze gronden zijn meestal anticiperend of strategisch aangekocht. Er is dan nog geen grondexploitatie, maar de verwachting is wel dat de grond dient voor bebouwinguitbreiding. Voor deze grond moet een reëel en stellig voornemen bestaan dat deze in de nabije toekomst wordt bebouwd. Deze verwachting moet zijn gebaseerd op een raadsbesluit. In dit besluit dient de raad inhoud te hebben gegeven aan ambitie en planperiode. NIEGG bevindt zich dan als het ware op de startlijn van de “vervaardigingsfase” vanwege de intenties met de grond.

Vanaf 1 januari 2016 komt de balanscategorie “niet in exploitatie genomen bouwgronden” niet meer voor in het BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden). Dit betekent de gemeente deze gronden heeft moeten herrubriceren van de voorraden naar terreinen en gronden bij de materiele vaste activa.

Materiele vaste activa hebben als waarderingsgrondslag verkrijgingsprijs of duurzaam lagere marktwaarde. Inmiddels hebben alle gronden een marktwaardetoets ondergaan en zijn alle gronden gewaardeerd tegen de geldende bestemming of marktwaarde.

Deze nieuwe rubricering heeft tevens tot gevolg dat het met ingang van 1 januari 2016 niet meer is toegestaan om rente of overige kosten toe te rekenen aan deze gronden.

Eventuele voorbereidingskosten voor toekomstige grondexploitaties (bijvoorbeeld kosten van onderzoek en ontwikkeling) mogen onder voorwaarden worden geactiveerd onder de immateriële vaste activa zoals het geval is bij de centrumontwikkeling Zuidlaren (PBH-terrein)

Van de nog niet in exploitatie genomen gronden, nu strategische gronden (MVA) is de gemiddelde boekwaarde per m² als volgt.

Project	Boekwaarde per m ²
Verspreide Gronden	1,74
Vriezerbrug Zuid	4,25
Loopstukken fase 2	2,60
Tienelswolde	2,60
Prins Bernhardhoeve vm erfpachtsgronden	22,73
Aankoop gronden Leyten	22,63
Broekveldt	2,60
Percelen Brongebied	2,30
Gronden De Bronnen	3,75

Bijlagen

Bijlage 1: Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten per programma	2022	2023	2024	2025
Hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning				
0.4 Overhead				
Lasten				
Frictiekostenbudget	91.728	0	0	0
Inhuur personeel t.l.v. frictiekostenbudget	-18.235	0	0	0
RIE-maatregelen inc. nieuw beleid	10.000	0	0	0
	83.493	0	0	0
Baten				
Detachingsvergoeding	-91.728	0	0	0
	-91.728	0	0	0
0.61 OZB woningen				
Lasten				
Waardering onroerende zaken	10.000	0	0	0
	10.000	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds				
Lasten				
Schommelfonds Algemene Uitkering	250.000	250.000	250.000	250.000
	250.000	250.000	250.000	250.000
Baten				
Corona Steunpakket	-102.199	0	0	0
Incidentele middelen Jeugdzorg	-493.678	0	0	0
Pilot Kansrijke start	-8.874	0	0	0
Vervallen opschalingskorting	-431.195	0	0	0
	-1.035.946	0	0	0
0.10 Mutaties reserves				
Lasten				
BR. Coronasteunpakket	102.199	0	0	0
Toevoeging Argi i.v.m. vrijval kapitaallasten	481.352	591.780	681.209	776.310
	583.551	591.780	681.209	776.310
Baten				
Dekking combinatiefunctionarissen	-63.560	-63.560	-63.560	-63.560
Dekking incidenteel resultaat VJB2020	-10.000	0	0	0
Incidenteel nieuw beleid	-78.434	0	0	0
	-151.994	-63.560	-63.560	-63.560
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 0	-352.624	778.220	867.649	962.750
Hoofdstuk 1 Veiligheid				
1.2 Openbare orde en veiligheid				
Lasten				
Bijdrage Zorg- en Veiligheidshuis	13.672	0	0	0
Veiligheid - BOA's	0	0	0	0
	13.672	0	0	0
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 1	13.672	0	0	0
Hoofdstuk 3 Economie				
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 3	0	0	0	0
Hoofdstuk 4 Onderwijs				
4.2 Onderwijshuisvesting				
Lasten				
Onderwijshuisvestingsprogramma 2022	58.434	0	0	0
	58.434	0	0	0
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 4	58.434	0	0	0
Hoofdstuk 5 Sport, cultuur en recreatie				
5.6 Media				
Lasten				
Toegankelijkheid bibliotheken	100.000	0	0	0
	100.000	0	0	0
Baten				
Provinciale bijdrage bibliotheken	-100.000	0	0	0
	-100.000	0	0	0
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 5	0	0	0	0

Incidentele baten en lasten per programma	2022	2023	2024	2025
Hoofdstuk 6 Sociaal domein				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie				
Lasten				
Inhuur personeel	18.273	0	0	0
Pilot kansrijke start	8.874	0	0	0
	27.147	0	0	0
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 6	27.147	0	0	0
Hoofdstuk 7 Volksgezondheid en milieu				
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 7	0	0	0	0
Hoofdstuk 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
8.3 Wonen en bouwen				
Lasten				
Vitaal platteland	10.000	0	0	0
	10.000	0	0	0
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 8	10.000	0	0	0
Totale incidentele lasten	1.136.296	841.780	931.209	1.026.310
Totale incidentele baten	-1.379.668	-63.560	-63.560	-63.560
Totaal incidentele baten en lasten	-243.372	778.220	867.649	962.750

Bijlage 2: Mutaties in reserves

Incidentele onttrekkingen aan reserves	2022	2023	2024	2025
Dekking combinatiefunctionarissen	63.560	63.560	63.560	63.560
Dekking incidenteel resultaat VJB2020	10.000	0	0	0
Incidenteel nieuw beleid	78.434	0	0	0
Totaal incidentele onttrekkingen aan reserves	151.994	63.560	63.560	63.560

Incidentele toevoegingen aan reserves	2022	2023	2024	2025
BR. Coronasteunpakket	102.199	0	0	0
Toevoeging Argi i.v.m. vrijval kapitaallasten	481.352	591.780	681.209	776.310
Totaal incidentele toevoegingen aan reserves	583.551	591.780	681.209	776.310

Structurele onttrekkingen aan reserves	2022	2023	2024	2025
Dekking kapitaallasten SVTynaarlo	11.963	11.859	11.756	11.653
Dekking kapitaallasten accommodatiebeleid	826.631	878.964	885.924	876.979
Dekking kapitaallasten centrumontwikkeling Zuidlaren	99.800	99.800	99.800	99.800
Dekking kapitaallasten duurzaamheid	28.117	27.813	27.510	27.207
Dekking kapitaallasten gemeentehuis	381.743	378.514	375.286	372.057
Dekking kapitaallasten huisvesting 2e fase Ter Borch	39.821	39.402	38.983	38.563
Dekking kapitaallasten mechanisatie buitendienst	150.354	148.559	82.970	81.972
Dekking kapitaallasten Transferium de Punt	21.125	20.963	20.800	20.638
Dekking kapitaallasten uit de ARG1	35.207	32.297	31.906	21.516
Dekking reserve BCF Riolering en Reiniging	657.409	667.057	665.591	673.842
Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	2.252.169	2.305.227	2.240.526	2.224.227

Structurele toevoegingen aan reserves	2022	2023	2024	2025
Reserve BCF Reiniging	354.658	359.630	363.326	368.825
Reserve BCF Riolering	302.751	307.427	302.265	305.017
Totaal structurele toevoegingen aan reserves	657.409	667.057	665.591	673.842

Totaal toevoegingen	1.240.960	1.258.837	1.346.800	1.450.152
Totaal onttrekkingen	2.404.163	2.368.787	2.304.086	2.287.787

Saldo mutaties	-1.163.204	-1.109.950	-957.286	-837.635
-----------------------	-------------------	-------------------	-----------------	-----------------

In de overzichten hieronder zijn per reserve voor de jaren 2022-2025 de verloopoverzichten opgenomen. Het verloop van de ARCA en de ARG1 zijn te vinden in hoofdstuk 9 van deze begroting. De mutaties zijn veelal schattingen. Het zijn dus niet in alle gevallen onttrekkingen of toevoegingen die al zijn verwerkt in de begroting. De mutaties in de reserves die daadwerkelijk in de begroting zijn verwerkt, zijn te vinden op de vorige pagina. De mutaties van de najaarsbrief 2021 zijn hierin nog niet meegenomen.

Bestemmingsreserves		Stand 31-12-2021	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand 31-12-2022
521700007	Reserve nieuwbouw gemeentehuis	7.963.252		381.743	7.581.509
521700008	Egalisatiereserve BCF	0			0
521700011	Reserve mechanisatie buitendienst	559.087		150.354	408.733
521725611	BR. Sloop, Asb., Boekw. De Vijverstee	419.883		11.714	408.169
521725612	BR. Sloop, Asb., Boekw. De Holtenhoek	312.276		9.974	302.302
521725621	BR. Sloop, Asb., Boekw. OBS Oelebred	383.888		8.337	375.551
521725633	BR. Sloop, Asb., Boekw. OBS Westerburcht	487.852		12.390	475.463
522700004	Reserve automatisering	66.886		66.886	-
522700082	BR sport en bewegen sociaal domein	129.470		63.500	65.970
522700095	Reserve combinatiefunctionarissen WW	40.319			40.319
522000018	Reserve actualisering/digitalisering bestemmingsplannen	81.257		81.257	-
522700079	BR openbare orde en veiligheid	47.040		47.040	-
522700081	BR Sanering locatie Wijk en Boerma	109.440		-	109.440
522700096	Reserve Participatie	1.114.537		-	1.114.537
522700098	Reserve project Vitaal Platteland	-		-	-
522700104	BR. Complex de Inloop	20.562		-	20.562
522700109	BR. SV Tynaarlo	365.681		11.963	353.719
522700111	BR. Krediet Transferium de Punt	857.188		21.125	836.063
522700113	BR. MFA Zeijen	2.527.882		86.082	2.441.800
522700114	BR. MFA Yde	3.005.812		104.807	2.901.005
522700115	BR Bedrijfsvoering	525.174		250.000	275.174
522700126	BR. Omgevingswet	179.296		179.296	0
522700127	BR. Asserstraat 21	13.200			13.200
522700122	BR gebruikersonderhoud Yders Hoes	38.600			38.600
522700124	BR investeringsbijdrage GAE	1.017.759		120.000	897.759
522700130	BR Duurzaamheidsinvesteringen gebouwen	296.832		28.117	268.715
522700132	BR. Centrumontwikkeling Zuidlaren	522.500		99.800	422.700
522700133	BR. Tussenvoorziening spoedzoekers	300.000		100.000	200.000
522700134	BR. Sloop 't Punthoes en Bladergroenschool	970.000			970.000
522700135	BR Verkiezingen	54.590		54.590	-
522700136	BR Corona Steunpakket	927.865	102.199	500.000	530.064
522700138	Reserve gebouwenonhoud	-		-	-
522723222	BR. Tijdelijke huisvesting de Veenvlinder	137.175		6.195	130.980
522723289	BR. 2e fase huisvesting Ter Borch	547.508		39.821	507.687

Bestemmingsreserves		Stand 31-12-2021	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand 31-12-2022
522723301	BR. Jonglaren flexibele schil	108.334		-	108.334
522723302	BR Jonglaren Sloop, Asbest, Boekw.	235.054		-	235.054
522723304	BR. De Lichtkring flexibele schil	155.002		39.455	115.547
522723305	BR De Lichtkring Sloop, Asbest, Boekw.	448.249		-	448.249
522723306	BR Flexibele schil de Schuthoek	133.401		33.956	99.445
522723307	BR De Schuthoek Sloop, Asbest, Boekw.	293.373		-	293.373
522723309	BR. De Tol flexibele schil	351.734		40.921	310.813
522723310	BR De Tol Sloop, Asbest, Boekw.	653.611		-	653.611
522723312	BR. Schuilingsoord flexibele schil	337.318		57.903	279.415
522723313	BR Schuilingsoord Sloop, Asbest, Boekw.	781.115		23.317	757.798
522723315	BR. De Zuidwester flexibele schil	195.799		40.103	155.696
522723316	BR De Zuidwester Sloop, Asbest, Boekw.	125.042		3.733	121.309
522723318	BR. Het Stroomdal flexibele schil	220.418		56.106	164.312
522723319	BR. Het Stroomdal Sloop, Asbest, Boekw.	120.546		3.611	116.935
522723321	BR. Harens Lyceum Sloop, Asbest, Boekw.	660.651		660.651	-
522723326	BR. Tijdelijk lokaal Menso Alting school	190.275		20.029	170.246
522725058	BR. Aanleg onderbouw Hockey en Korfbal	113.169		5.111	108.058
522725059	BR. Nieuwbouw Kantine	684.405		20.430	663.975
522725060	BR. Nieuwbouw Kleedkamers	266.011		7.941	258.070
522725061	BR. Sloop Opstal Hockey Korfbal	50.000		50.000	-
522725062	BR. Aanleg jeu de Boules en verleggen skatebaan	79.188		4.375	74.813
522725063	BR. Procedurekosten Sport Zuidlaren	40.000		40.000	-
522725621	BR. (ver)nieuwbouw OBS Oelebred	1.636.859		51.422	1.585.437
522725633	BR. (ver)nieuwbouw De Westerburcht flex	424.030		38.450	385.580
522725637	BR. Flexibele Schil OBS centrum/ Eelde	344.401		40.068	304.333
522725639	BR. Flexibele Schil Menso Altingschool	60.996		15.529	45.467
522725640	BR. Tijdelijk lokaal Mariaschool	124.969		16.268	108.701
522725641	BR. Speellokaal Mariaschool	96.616		12.577	84.039
522725685	BR. Tijdelijke huisvesting tijdens bouw	428.294		100.000	328.294
522726201	BR. Gym de Zwet Sloop, Asbest, BW	318.169		-	318.169
522726203	BR Goudenregenl Sloop, Asbest, BW	103.405		103.405	-
522725634	BR Sloop, Asbest Boekwaarde de Kooi	65.139		65.139	-
522726318	BR. Sloop, Asb., Boekw. gymlok. Marsch	173.016		173.016	-
522726319	BR. Sloop, Asb., Boekw. Gymlok. de Kooi	49.185		49.185	-

Bestemmingsreserves		Stand 31-12-2021	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand 31-12-2022
522726370	BR. Nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	1.042.947		31.054	1.011.893
		35.133.533	102.199	4.238.745	30.996.987

Bestemmingsreserves		Stand 31-12-2022	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand 31-12-2023
521700007	Reserve nieuwbouw gemeentehuis	7.581.509		378.514	7.202.995
521700008	Egalisatiereserve BCF	0			0
521700011	Reserve mechanisatie buitendienst	408.733		148.559	260.173
521725611	BR. Sloop, Asb., Boekw. De Vijverstee	408.169		11.616	396.553
521725612	BR. Sloop, Asb., Boekw. De Holtenhoek	302.302		9.889	292.412
521725621	BR. Sloop, Asb., Boekw. OBS Oelebred	375.551		8.267	367.284
521725633	BR. Sloop, Asb., Boekw. OBS Westerburcht	475.463		12.286	463.177
522700082	BR sport en bewegen sociaal domein	65.970		63.500	2.470
522700095	Reserve combinatiefunctionarissen WW	40.319			40.319
522700081	BR Sanering locatie Wijk en Boerma	109.440		-	109.440
522700096	Reserve Participatie	1.114.537		-	1.114.537
522700098	Reserve project Vitaal Platteland	-		-	-
522700104	BR. Complex de Inloop	20.562		-	20.562
522700109	BR. SV Tynaarlo	353.719		11.859	341.859
522700111	BR. Krediet Transferium de Punt	836.063		20.963	815.101
522700113	BR. MFA Zeijen	2.441.800		85.371	2.356.429
522700114	BR. MFA Yde	2.901.005		103.934	2.797.072
522700115	BR Bedrijfsvoering	275.174		250.000	25.174
522700127	BR. Asserstraat 21	13.200			13.200
522700122	BR gebruikersonderhoud Yders Hoes	38.600			38.600
522700124	BR investeringsbijdrage GAE	897.759		120.000	777.759
522700130	BR Duurzaamheidsinvesteringen gebouwen	268.715		27.813	240.902
522700132	BR. Centrumontwikkeling Zuidlaren	422.700		99.800	322.900
522700133	BR. Tussenvoorziening spoedzoekers	200.000		100.000	100.000
522700134	BR. Sloop 't Punthoes en Bladergroenschool	970.000			970.000
522700136	BR Corona Steunpakket	530.064		530.064	-
522700138	Reserve gebouwenononderhoud	-			-
522723222	BR. Tijdelijke huisvesting de Veenvlinder	130.980		6.136	124.844
522723289	BR. 2e fase huisvesting Ter Borch	507.687		39.402	468.286

Bestemmingsreserves		Stand 31-12-2022	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand 31-12-2023
522723301	BR. Jonglaren flexibele schil	108.334		27.652	80.682
522723302	BR Jonglaren Sloop, Asbest, Boekw.	235.054		-	235.054
522723304	BR. De Lichtkring flexibele schil	115.547		38.985	76.562
522723305	BR De Lichtkring Sloop, Asbest, Boekw.	448.249		13.381	434.868
522723306	BR Flexibele schil de Schuthoek	99.445		33.552	65.892
522723307	BR De Schuthoek Sloop, Asbest, Boekw.	293.373		-	293.373
522723309	BR. De Tol flexibele schil	310.813		40.461	270.352
522723310	BR De Tol Sloop, Asbest, Boekw.	653.611		19.511	634.100
522723312	BR. Schuilingsoord flexibele schil	279.415		57.230	222.185
522723313	BR Schuilingsoord Sloop, Asbest, Boekw.	757.798		23.123	734.676
522723315	BR. De Zuidwester flexibele schil	155.696		39.631	116.064
522723316	BR De Zuidwester Sloop, Asbest, Boekw.	121.309		3.702	117.608
522723318	BR. Het Stroomdal flexibele schil	164.312		55.439	108.873
522723319	BR. Het Stroomdal Sloop, Asbest, Boekw.	116.935		3.581	113.355
522723326	BR. Tijdelijk lokaal Menso Alting school	170.246		19.806	150.440
522725058	BR. Aanleg onderbouw Hockey en Korfbal	108.058		5.062	102.996
522725059	BR. Nieuwbouw Kantine	663.975		20.260	643.715
522725060	BR. Nieuwbouw Kleedkamers	258.070		7.874	250.196
522725062	BR. Aanleg jeu de Boules en verleggen scatebaan	74.813		4.331	70.482
522725621	BR. (ver)nieuwbouw OBS Oelebred	1.585.437		51.011	1.534.426
522725633	BR. (ver)nieuwbouw De Westerburcht flex	385.580		38.018	347.561
522725637	BR. Flexibele Schil OBS centrum/ Eelde	304.333		39.617	264.716
522725639	BR. Flexibele Schil Menso Altingschool	45.467		15.344	30.123
522725640	BR. Tijdelijk lokaal Mariaschool	108.701		16.083	92.618
522725641	BR. Speellokaal Mariaschool	84.039		12.434	71.604
522725685	BR. Tijdelijke huisvesting tijdens bouw	328.294		100.000	228.294
522726201	BR. Gym de Zwet Sloop, Asbest, BW	318.169		-	318.169
522726370	BR. Nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	1.011.893		30.809	981.084
		30.996.987	-	2.744.870	28.252.116

Bestemmingsreserves		Stand 31-12-2023	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand 31-12-2024
521700007	Reserve nieuwbouw gemeentehuis	7.202.995		375.286	6.827.709
521700008	Egalisatiereserve BCF	0			0
521700011	Reserve mechanisatie buitendienst	260.173		82.970	177.203
521725611	BR. Sloop, Asb., Boekw. De Vijverstee	396.553		11.517	385.036
521725612	BR. Sloop, Asb., Boekw. De Holtenhoek	292.412		9.804	282.608
521725621	BR. Sloop, Asb., Boekw. OBS Oelebred	367.284		8.197	359.087
521725633	BR. Sloop, Asb., Boekw. OBS Westerburcht	463.177		12.181	450.996
522700082	BR sport en bewegen sociaal domein	2.470		2.470	0
522700095	Reserve combinatiefunctionarissen WW	40.319			40.319
522700081	BR Sanering locatie Wijk en Boerma	109.440		-	109.440
522700096	Reserve Participatie	1.114.537		-	1.114.537
522700104	BR. Complex de Inloop	20.562		-	20.562
522700109	BR. SV Tynaarlo	341.859		11.756	330.103
522700111	BR. Krediet Transferium de Punt	815.101		20.800	794.301
522700113	BR. MFA Zeijen	2.356.429		84.660	2.271.769
522700114	BR. MFA Yde	2.797.072		103.061	2.694.010
522700115	BR Bedrijfsvoering	25.174		25.174	-
522700127	BR. Asserstraat 21	13.200			13.200
522700122	BR gebruikersonderhoud Yders Hoes	38.600			38.600
522700124	BR investeringsbijdrage GAE	777.759		120.000	657.759
522700130	BR Duurzaamheidsinvesteringen gebouwen	240.902		27.510	213.392
522700132	BR. Centrumontwikkeling Zuidlaren	322.900		99.800	223.100
522700133	BR. Tussenvoorziening spoedzoekers	100.000		100.000	-
522700134	BR. Sloop 't Punthoes en Bladergroenschool	970.000			970.000
522700138	Reserve gebouwenondepoud	-			-
522723222	BR. Tijdelijke huisvesting de Veenvlinder	124.844		6.077	118.767
522723289	BR. 2e fase huisvesting Ter Borch	468.286		38.983	429.303
522723301	BR. Jonglaren flexibele schil	80.682		27.323	53.360
522723302	BR Jonglaren Sloop, Asbest, Boekw.	235.054		7.016	228.038
522723304	BR. De Lichtkring flexibele schil	76.562		38.515	38.047
522723305	BR De Lichtkring Sloop, Asbest, Boekw.	434.868		13.269	421.599
522723306	BR Flexibele schil de Schuthoek	65.892		33.148	32.744
522723307	BR De Schuthoek Sloop, Asbest, Boekw.	293.373		8.757	284.616
522723309	BR. De Tol flexibele schil	270.352		40.001	230.351

Bestemmingsreserves		Stand 31-12-2023	Vermeerderingen	Verminderen	Stand 31-12-2024
522723310	BR De Tol Sloop, Asbest, Boekw.	634.100		19.348	614.752
522723312	BR. Schuilingsoord flexibele schil	222.185		56.557	165.629
522723313	BR Schuilingsoord Sloop, Asbest, Boekw.	734.676		22.928	711.747
522723315	BR. De Zuidwester flexibele schil	116.064		39.160	76.905
522723316	BR De Zuidwester Sloop, Asbest, Boekw.	117.608		3.670	113.938
522723318	BR. Het Stroomdal flexibele schil	108.873		54.771	54.102
522723319	BR. Het Stroomdal Sloop, Asbest, Boekw.	113.355		3.551	109.804
522723326	BR. Tijdelijk lokaal Menso Alting school	150.440		19.584	130.856
522725058	BR. Aanleg onderbouw Hockey en Korfbal	102.996		5.014	97.982
522725059	BR. Nieuwbouw Kantine	643.715		20.090	623.626
522725060	BR. Nieuwbouw Kleedkamers	250.196		7.808	242.388
522725062	BR. Aanleg jeu de Boules en verleggen skatebaan	70.482		4.288	66.194
522725621	BR. (ver)nieuwbouw OBS Oelebred	1.534.426		50.601	1.483.825
522725633	BR. (ver)nieuwbouw De Westerburcht flex	347.561		37.586	309.975
522725637	BR. Flexibele Schil OBS centrum/ Eelde	264.716		39.167	225.549
522725639	BR. Flexibele Schil Menso Altingschool	30.123		15.159	14.964
522725640	BR. Tijdelijk lokaal Mariaschool	92.618		16.268	76.349
522725641	BR. Speellokaal Mariaschool	71.604		12.577	59.027
522725685	BR. Tijdelijke huisvesting tijdens bouw	228.294		100.000	128.294
522726201	BR. Gym de Zwet Sloop, Asbest, BW	318.169		-	318.169
522726370	BR. Nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	981.084		31.054	950.030
		28.252.116	-	1.867.455	26.384.661

Bestemmingsreserves		Stand 31-12-2024	Vermeerderingen	Verminderen	Stand 31-12-2025
521700007	Reserve nieuwbouw gemeentehuis	6.827.709		372.057	6.455.652
521700008	Egalisatiereserve BCF	0			0
521700011	Reserve mechanisatie buitendienst	177.203		81.972	95.231
521725611	BR. Sloop, Asb., Boekw. De Vijverstee	385.036		11.419	373.617
521725612	BR. Sloop, Asb., Boekw. De Holtenhoek	282.608		9.719	272.890
521725621	BR. Sloop, Asb., Boekw. OBS Oelebred	359.087		8.127	350.960
521725633	BR. Sloop, Asb., Boekw. OBS Westerburcht	450.996		12.077	438.919
522700095	Reserve combinatiefunctionarissen WW	40.319			40.319
522700081	BR Sanering locatie Wijk en Boerma	109.440		-	109.440

Bestemmingsreserves		Stand 31-12-2024	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand 31-12-2025
522700096	Reserve Participatie	1.114.537		-	1.114.537
522700104	BR. Complex de Inloop	20.562		-	20.562
522700109	BR. SV Tynaarlo	330.103		11.653	318.450
522700111	BR. Krediet Transferium de Punt	794.301		20.638	773.663
522700113	BR. MFA Zeijen	2.271.769		83.949	2.187.820
522700114	BR. MFA Yde	2.694.010		102.188	2.591.822
522700127	BR. Asserstraat 21	13.200		-	13.200
522700122	BR gebruikersonderhoud Yders Hoes	38.600			38.600
522700124	BR investeringsbijdrage GAE	657.759		120.000	537.759
522700130	BR Duurzaamheidsinvesteringen gebouwen	213.392		27.207	186.185
522700132	BR. Centrumontwikkeling Zuidlaren	223.100		99.800	123.300
522700134	BR. Sloop 't Punthoes en Bladergroenschool	970.000			970.000
522700138	Reserve gebouwenondepoud	-			-
522723222	BR. Tijdelijke huisvesting de Veenvlinder	118.767		6.018	112.749
522723289	BR. 2e fase huisvesting Ter Borch	429.303		38.563	390.740
522723301	BR. Jonglaren flexibele schil	53.360		26.993	26.366
522723302	BR Jonglaren Sloop, Asbest, Boekw.	228.038		6.958	221.080
522723304	BR. De Lichtkring flexibele schil	38.047		38.047	-0
522723305	BR De Lichtkring Sloop, Asbest, Boekw.	421.599		13.158	408.442
522723306	BR Flexibele schil de Schuthoek	32.744		32.745	-0
522723307	BR De Schuthoek Sloop, Asbest, Boekw.	284.616		8.684	275.931
522723309	BR. De Tol flexibele schil	230.351		39.541	190.810
522723310	BR De Tol Sloop, Asbest, Boekw.	614.752		19.186	595.567
522723312	BR. Schuilingsoord flexibele schil	165.629		55.883	109.745
522723313	BR Schuilingsoord Sloop, Asbest, Boekw.	711.747		22.734	689.013
522723315	BR. De Zuidwester flexibele schil	76.905		38.688	38.217
522723316	BR De Zuidwester Sloop, Asbest, Boekw.	113.938		3.639	110.298
522723318	BR. Het Stroomdal flexibele schil	54.102		54.103	-0
522723319	BR. Het Stroomdal Sloop, Asbest, Boekw.	109.804		3.520	106.284
522723326	BR. Tijdelijk lokaal Menso Alting school	130.856		19.361	111.495
522725058	BR. Aanleg onderbouw Hockey en Korfbal	97.982		4.965	93.018
522725059	BR. Nieuwbouw Kantine	623.626		19.919	603.707
522725060	BR. Nieuwbouw Kleedkamers	242.388		7.742	234.646
522725062	BR. Aanleg jeu de Boules en verleggen scatebaan	66.194		4.244	61.951

Bestemmingsreserves		Stand 31-12-2024	Vermeerderingen	Verminderen	Stand 31-12-2025
522725621	BR. (ver)nieuwbouw OBS Oelebred	1.483.825		50.190	1.433.635
522725633	BR. (ver)nieuwbouw De Westerburcht flex	309.975		37.154	272.820
522725637	BR. Flexibele Schil OBS centrum/ Eelde	225.549		38.717	186.832
522725639	BR. Flexibele Schil Menso Altingschool	14.964		14.964	0
522725640	BR. Tijdelijk lokaal Mariaschool	76.349		15.714	60.636
522725641	BR. Speellokaal Mariaschool	59.027		12.149	46.879
522725685	BR. Tijdelijke huisvesting tijdens bouw	128.294		100.000	28.294
522726201	BR. Gym de Zwet Sloop, Asbest, BW	318.169		-	318.169
522726370	BR. Nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	950.030		30.321	919.710
		26.384.661	-	1.724.705	24.659.955

Bijlage 3: Verklaring verschillen tussen de begroting 2021 en 2022

In deze bijlage worden per hoofdstuk de verschillen tussen de primitieve begroting van 2022 en de laatste versie van de begroting 2021 toegelicht. De laatste versie van de begroting 2021 is de begroting na de begrotingswijziging van de voorjaarsbrief.

In onderstaande tabellen zijn alle positieve en negatieve verschillen groter dan € 25.000 toegelicht. Voor een groot deel ontstaan de verschillen door onderstaande punten:

Incidentele wijzigingen 2021

Gedurende het begrotingsjaar 2021 vinden er op de begroting 2021 diverse incidentele begrotingswijzigingen plaats. Onder andere de voorjaarsbrief bestaat voor een groot deel uit incidentele wijzigingen. Omdat het incidentele wijzigingen betreft heeft het veelal alleen betrekking op het huidige begrotingsjaar. Hierdoor ontstaan dus verschillen tussen de huidige begroting van 2021 en de primitieve begroting van 2022. Deze verschillen staan in onderstaande overzichten onder het kopje "incidentele wijzigingen in 2021". Bij het vergelijken van de begroting van 2022 met de laatste versie van de begroting van 2021 zorgen incidentele lasten in 2021 voor een voordeel in de vergelijking. In 2022 zijn die lasten er namelijk niet.

Index

Doordat de budgetten in de begroting worden geïndexeerd ontstaan verschillen tussen de begroting van 2021 en 2022. Het betreft hier zowel prijsindexen als indexen op de loonkosten. De indexen worden in onderstaande tabellen niet verder toegelicht.

Loonsom

Ieder jaar wordt bij het opstellen van de begroting een nieuwe urenbegroting opgesteld. De loonsommen van de organisatie worden aan de hand van deze urenbegroting doorbelast naar taakvelden. Tussen 2021 en 2022 kunnen hierdoor verschillen ontstaan in de loonsommen per taakveld en dus per hoofdstuk. Verschillen in de loonsommen kunnen dus ontstaan door indexen op de lonen en door wijzigingen in de urenbegroting. Deze verschillen staan in onderstaande overzichten onder het kopje "loonsom 2022 t.o.v. 2021".

Overige verschillen

Naast bovenstaande oorzaken kunnen er ook verschillen ontstaan door onder andere:

- Wijzigingen als gevolg van de mei- en septembercirculaire voor zowel de algemene uitkering maar ook voor decentralisatie- en integratie-uitkeringen en de daarbij behorende budgetten;
- Vertragingen in investeringen of afronden van investeringen waardoor verschillen ontstaan in de kapitaallasten voor zowel rente als afschrijving. Dit heeft ook weer gevolgen voor de budgetten waar de dekking vandaan moet komen;

Incidentele wijzigingen voor 2022 en verder. In sommige gevallen worden incidentele budgetten beschikbaar gesteld voor meerdere jaren en voor verschillende bedragen. Bijvoorbeeld door incidenteel nieuw beleid.

Hoofdstuk 0: Bestuur en ondersteuning

Lasten	Baten	V/N	Toelichting verschillen
Incidentele wijzigingen in 2021			
135.000		V	Informatiebeleidsplan
15.000		V	Accountantskosten
38.500		V	Waardering onroerende zaken
89.500		V	Verkiezingen
125.000		V	Participatiebudget
Loonsom 2022 t.o.v. 2021			
-855.272		N	Gevolgen nieuwe urenbegroting,SLB en FKB en overhead
Overige verschillen tussen 2022 en 2021			
	6.065.002	V	Hogere Algemene Uitkering
-22.855		N	Kapitaallasten
-64.542		N	Automatisering
-49.438		N	Begroting SDA belastingen 2022
-10.000		N	RIE-maatregelen
-161.331		N	Rente diversen (lang, kort, bespaarde rente, rente grondbedrijf)
-39.283		N	Dotatie voorziening onderhoud gebouwen
-194.137		N	Begrotingssaldo 2021
-63.441	-30.912	N/N	Overige verschillen
-1.057.299	6.034.090	N/V	Totaal verschillen resultaat voor bestemming.

Hoofdstuk1: Veiligheid

Lasten	Baten	V/N	Toelichting verschillen
Incidentele wijzigingen in 2021			
75.000		V	Incidenteel nieuw beleid 2021 BOA's
25.000		V	Incidenteel nieuw beleid 2021 Juridische kosten mijnbouw
30.000		V	Nieuwbouw brandweerkazerne
Loonsom 2022 t.o.v. 2021			
-5.466		N	Gevolgen nieuwe urenbegroting en index lonen
Overige verschillen tussen 2022 en 2021			
-31.775		N	Hogere gemeentelijk bijdrage VRD
-6.269	500	N/V	Overige verschillen
86.490	500	V/V	Totaal verschillen resultaat voor bestemming.

Hoofdstuk 2: Verkeer, vervoer en waterstaat

Lasten	Baten	V/N	Toelichting verschillen
Incidentele wijzigingen in 2021			
-315.455		N	Vrijval BOR budget in 2021 toegevoegd aan de Argi
25.000		V	Verkeersonderzoek Rondweg Zuidlaren
170.000		V	Incidenteel nieuw beleid Duurzaamheid
20.000		V	Incidentele middelen gladheidsbestrijding i.v.m. strenge winter
Loonsom 2022 t.o.v. 2021			
-145.358		N	Gevolgen nieuwe urenbegroting en index lonen
Overige verschillen tussen 2022 en 2021			
-211.333		N	Kapitaallasten
-40.652	2.182	N/V	Overige verschillen
-497.798	2.182	N/V	Totaal verschillen resultaat voor bestemming.

Hoofdstuk 3: Economie

Lasten	Baten	V/N	Toelichting verschillen
Incidentele wijzigingen in 2021			
235.000		V	Incidenteel nieuw beleid 2021 Motie bruisende kernen
Loonsom 2022 t.o.v. 2021			
-19.620		N	Gevolgen nieuwe urenbegroting en index lonen
Overige verschillen tussen 2022 en 2021			
102.320	-102.320	V/N	Jaarschijf centrumplannen en bedrijventerreinen
-7.253	5.432	N/V	Overige verschillen
310.447	-96.888	V/N	Totaal verschillen resultaat voor bestemming.

Hoofdstuk 4: Onderwijs

Lasten	Baten	V/N	Toelichting verschillen
Incidentele wijzigingen in 2021			
61.000		V	M.t.n.g. vakonderwijs gymnastiek en vervoer bewegingsonderwijs
12.744		V	Vakonderwijs gymnastiek.
30.000		V	Huurvergoeding de Rietzanger 2021
27.250		V	Continueren taalhuis in 2021
30.000		V	Opvangtoeslag kinderopvang
Loonsom 2022 t.o.v. 2021			
-1.064		N	Gevolgen nieuwe urenbegroting en index lonen
Overige verschillen tussen 2022 en 2021			
-1.126.319		N	Kapitaallasten Accommodatiebeleid
137.524		V	Budget Accommodatiebeleid in 2019 toegevoegd aan de Argi
-58.434		N	Huisvestingsprogramma onderwijs 2022
-114.247		N	Voorziene bouwkosten scholen PPN 2021
-25.457	-4.272	N/N	Overige verschillen
-1.027.003	-4.272	N/N	Totaal verschillen resultaat voor bestemming.

Hoofdstuk 5: Sport, cultuur en recreatie

Lasten	Baten	V/N	Toelichting verschillen
Incidentele wijzigingen in 2021			
350.000		V	Maatschappelijk krediet de Wenackers
30.000		V	Inc. Nieuw beleid Cultuurcoaches
20.000		V	M.t.n.g. Cultuurcoaches van 2020 naar 2021
40.000		V	Inc. Nieuw beleid uitbreiding cultuur
20.000		V	M.t.n.g. Cultuurcoaches van 2020 naar 2021
40.000	-40.000	V/N	Lokaal sportakkoord
12.984		V	m.t.n.g. Speelruimteplan van 2020 naar 2021
50.000		V	Inc. Nieuw beleid subsidie de Buitenplaats 2021
35.000		V	Inc. Nieuw beleid Biodiversiteit
15.000		V	Inc. Nieuw beleid invasieve soorten
90.000		V	Inc. Nieuw beleid verplaatsen waterscouts
135.000		V	bijdrage bibliotheek in 2021 vanuit bestemmingsreserve
Loonsom 2022 t.o.v. 2021			
-121.597		N	Gevolgen nieuwe urenbegroting en index lonen
Overige verschillen tussen 2022 en 2021			
-99.000		N	Visie bibliotheken
-131.317		N	Kapitaallasten
-61.274	11.815	N/V	Overige verschillen
424.796	-28.185	V/N	Totaal verschillen resultaat voor bestemming.

Hoofdstuk 6: Sociaal domein

Lasten	Baten	V/N	Toelichting verschillen
Incidentele wijzigingen in 2021			
30.000		V	m.t.n.g. Klantvolgsysteem
10.000		V	Inc. Nieuw beleid maatschappelijke begeleiding nieuwkomers
10.000		V	m.t.n.g. maatschappelijke begeleiding nieuwkomers
67.000		V	Taalklas TUVO
35.000		V	Inc. Nieuw beleid inclusie en VN panel
13.000		V	m.t.n.g. inclusie en VN panel
69.098		V	Ondersteuning in coronatijd
30.185		V	Shulden en Armoedebeleid
12.500		V	Inc. Nieuw beleid rentepercentage GKB
Loonsom 2022 t.o.v. 2021			
586.938	-109.754	V/N	Gevolgen nieuwe urenbegroting en index lonen
Overige verschillen tussen 2022 en 2021			
-1.265.000	1.156.000	N/V	WPDA
-60.157	60.157	N/V	Cultuurhuis Eelde Paterswolde
-73.352		N	IU (Inburgering)
-1.616.127	-143.984	N/N	Realistisch begroten
-45.000		N	Implementatie vroegsignalering
-705.000		N	Taakstelling Sociaal domein
-28.244	980	N/V	Overige verschillen
-2.929.159	963.399	N/V	Totaal verschillen resultaat voor bestemming.

Hoofdstuk 7: Volksgezondheid en milieu

Lasten	Baten	V/N	Toelichting verschillen
Incidentele wijzigingen in 2021			
166.607		V	Duurzame leefomgeving
40.000		V	inc. Nieuw beleid Regionale Energie Strategie (RES)
36.500		V	m.t.n.g. Regionale Energie Strategie (RES)
29.600	-29.600	V/N	Preventie akkoord
Loonsom 2022 t.o.v. 2021			
9.859		V	Gevolgen nieuwe urenbegroting en index lonen
Overige verschillen tussen 2022 en 2021			
-35.766		N	Bijdrage GGD
-556.072		N	Kapitaallasten
-70.782		N	Luiers en incontinentiemateriaal
-10.000		N	Monitor duurzaamheid
530.426		V	Onttrekking voorziening riolering
56.947		V	Onttrekking voorziening reiniging
	-15.000	N	Afvalstoffenheffing diftar
	243.135	V	Afvalstoffenheffing vast
	25.321	V	Rioolheffing

Lasten	Baten	V/N	Toelichting verschillen
-32.462	2.908	N/V	Overige verschillen
164.857	226.764	V/V	Totaal verschillen resultaat voor bestemming.

Hoofdstuk 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Lasten	Baten	V/N	Toelichting verschillen
Incidentele wijzigingen in 2021			
390.000		V	m.t.n.g Aanleg Glasvezel van 2020 naar 2021
90.000		V	Inc. Nieuw beleid 2021 Subsidie Glasvezel
65.000		V	Inc. Nieuw beleid 2021 Vitaal platteland
Loonsom 2022 t.o.v. 2021			
-3.621	-34.380	N/N	Gevolgen urenbegroting incl. dekking uren en overhead initiatieven
Overige verschillen tussen 2022 en 2021			
-549.672	549.672	N/V	Jaarschijf grondexploitaties
-124.900		N	Kapitaallasten
	-284.467	N	Bouwleges
666	332	V/V	Overige verschillen
-132.527	231.157	V/N	Totaal verschillen resultaat voor bestemming.